

ЭДВАРД БУЛЬВЕР-ЛИТТОН

**KENELM CHILLINGLY:
HÄNEN
ELÄMÄNVAIHEENSA
JA MIELIPITEENSÄ**

Edward Bulwer-Lytton

**Kenelm Chillingly: Hänen
elämänvaiheensa ja mielipiteensä**

«Public Domain»

Bulwer-Lytton E. G.

Kenelm Chillingly: Hänen elämänvaiheensa ja mielipiteensä /
E. G. Bulwer-Lytton — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMMÄINEN KIRJA	5
ENSIMMÄINEN LUKU	5
TOINEN LUKU	7
KOLMAS LUKU	10
VIIDES LUKU	14
KUUDES LUKU	15
SEITSEMÄS LUKU	16
KAHDEKSAS LUKU	18
YHDEKSÄS LUKU	22
KYMMENES LUKU	26
YHDESTOISTA LUKU	27
KAHDESTOISTA LUKU	29
KOLMASTOISTA LUKU	31
NELJÄSTOISTA LUKU	35
VIIDESTOISTA LUKU	39
TOINEN KIRJA	42
ENSIMMÄINEN LUKU	42
TOINEN LUKU	43
KOLMAS LUKU	47
NELJÄS LUKU	53
VIIDES LUKU	55
KUUDES LUKU	58
SEITSEMÄS LUKU	60
KAHDEKSAS LUKU	64
YHDEKSÄS LUKU	68
KYMMENES LUKU	73
YHDESTOISTA LUKU	75
KAHDESTOISTA LUKU	77
KOLMASTOISTA LUKU	83
Конец ознакомительного фрагмента.	86

Baron Edward Bulwer Lytton Lytton Kenelm Chillingly: Hänen elämänvaiheensa ja mielipiteensä

ENSIMMÄINEN KIRJA

ENSIMMÄINEN LUKU

Sir Peter Chillingly, Exmundham'in herra, baroneti F.R.S. ja F.A.S., oli vanhan suvun edusmies ja suuren tilan omistaja. Hän oli nuorena nainut, mutta ei senvuoksi että hän erittäin avio-säätyä rakasti, vaan tehdäksensä vanhemmillensa mieliksi. He ottivat valitaksensa hänelle morsiamen; ja vaikka he tosin olisivat voineet paremman valita, niin olisivatpa voineet valita huonommankin, jota ei saata sanoa kaikista miehistä, jotka itse ovat vaimonsa valinneet. Miss Karolina Brotherton oli kaikin puolin sopiva vaimo hänelle. Hänellä oli hyvät varat, joilla sopi ostaa pari taloa, joita Chillingly kauan oli halunnut saada haltuunsa. Hän oli hyvin ihaeltu ja toi myötänsä kreivikuntaan sen kokemuksen muodin-mukaisessa seuraelämän hienoudessa, jota nuori neiti kolmen vuoden kuluessa saavuttaa tansseissa, ja hän astui aviopuolison oikeuksiin sellaisella arvolla, että sekä hänelle itselle että hänen kasvattajallensa oli siitä kunniaa. Hän oli kylläksi kaunis voidaksensa puolison ylpeyttä tyydyttää, mutta ei kyllin kaunis pitääksensä miehen mustasukkaisuutta vireillä. Häntä pidettiin täydellisesti sivistyneenä, se on, hän soitti pianoa niin, että soittoniekka olisi sanonut "hänen saaneen hyvän opetuksen;" mutta ei yksikään soittoniekka olisi viitsinyt mennä toista kertaa kuuntelemaan hänen soittoaan. Hän maalasi vesi-värillä – joksenkin hyvin omaksi huviksensa. Hän osasi franskan ja italian kieliä niin hyvin, että hän, vaikka hän ei ollut lukenut muuta kuin valittuja otteita näidenkielisten kirjailijain teoksista, puhui molempia kieliä oikeammalla korolla, kuin meillä on syytä luulla Rousseau'n tahi Ariosto'n tehneen. Mitä nuori lady muuten tarvitsee, jotta häntä pidettäisiin täydellisesti sivistyneenä, sitä en tiedä, mutta olen vallon varma siitä, että kysymyksessä oleva nuori lady vastasi kaikkiin vaatimuksiin tässä suhteessa. Nämä naimiskaupat eivät sir Peter Chillingly'lle olleet ainoastaan hyvät – ne olivat loistavatkin; eikä miss Karolina Brothertoninkaan ollut syytä niitä halveksia. Tämä oivallinen parikunta elelikin yhdessä niinkuin enimmäkseen oivalliset parikunnat tekevät. Vähän aikaa naimisen jälkeen Sir Peter, vanhempainsa kuoltua – joilla, kun olivat perillisensä naittaneet, ei enää ollut mitään tässä maailmassa minkä puolesta olisi kannattanut elää – vastaanotti heidän maatilansa; hän oleskeli vuosittain yhdeksän kuukautta Exmundham'issa ja kolme kuukautta hän asui Londonissa. Lady Chillingly ja hän muuttivat varsin mielellään kaupunkiin, kun olivat Exmundham'iin kyllästyneet, ja he palasivat hyvin mielellänsä Exmundham'iin kun kaupungin elämä alkoi heitä kyllästyttää. Se oli yhdellä ainoalla poikkeuksella erinomaisen onnellinen avioliitto, ollaksensa avioliitto. Lady Chillingly noudatti omaa tahtoansa vähäpätöisissä asioissa, Sir Peter suurissa. Vähäpätöisiä asioita tapahtuu joka päivä; suuria ainoastaan kerta kolmen vuoden kuluessa. Kerran joka kolmas vuosi myöntyi Lady Chillingly Sir Peterin tahdolle; näin järjestetyissä kodeissa kaikki olot ovat säännölliset. Heidän aviollisen onnensa puute oli vaan epäävää laatua. Heidän rakkautensa toinen toisiinsa oli niin suuri, että he huokailen ikävöivät merkkiä siitä; neljätoista vuotta he turhaan olivat pientä tuntematonta odottaneet.

Miespuolisen jälkeisen puutteessa Sir Peterin serkku oli hänen omaisuutensa laillinen perillinen; ja neljänä viime vuotena tämä laillinen perillinen oli selvillä sanoilla ilmoittanut luulonsa, että hän, suoraan sanoen, jo oli todellinen perillinen; ja hän oli (vaikka Sir Peter oli häntä paljon nuorempi ja niin terve ja raitis kuin kukaan olla voi) harmittavalla tavalla ilmaissut toiveensa,

että tämä perintö pian joutuisi hänen käsiinsä. Hän ei ollut antanut suostumustansa pienen maatilikon vaihtamiseen lähellä asuvan tilanomistajan kanssa, jonka kautta Sir Peter olisi saanut hyvää, viljeltäväksi kelpaavaa maata kaukaisen vesakon sijaan, josta hän ei saanut muuta kuin varpuja ja kaniineja. Tämän hän teki siitä syystä, että kaniinien ampuminen huvitti häntä, laillista perillistä, ja tuo kysymyksessä oleva vesakko olisi hänelle erittäin sopiva ensi metsästyksen aikana, jos hän siksi saisi tilan haltuunsa, joka kyllä oli mahdollista. Hän kielsi Sir Peteriä hakkauttamasta hirsiä metsästä omaksi tarpeeksensa ja olipa hän uhannut haastaa hänet oikeuteenkin siitä. Sanalla sanoen: heidän laillinen perillisensä oli juuri niitä ihmisiä, joiden kiusaksi tilan-omistaja, naimatonna ollen, menisi naimisiin kahdeksankymmenenkin ikäisenä, omia lapsia saadaksensa.

Mutta tuo luonnollinen toivo voida tyhjäksi tehdä tylyn sukulaisensa toiveet ei ollut ainoa syy siihen että pienen perillisen tulematta jääminen Sir Peter Chillinglyä suretti. Vaikka Sir Peter oli niitä maalla asuvia herroja, jotka muutamain valtiollisten kielikellojen mielestä ovat sitä älyä paitsi, jota on muille yhteiskunnan jäsenille suotu, niin hänellä kuitenkin oli melkoinen määrä kirjallista oppia ja suuri taipumus spekulatiivisen filosofian tutkimiseen. Hän toivoi hartaasti laillista perillistä, joka hänen oppivarastoansa perisi ja, ollen varsin hyväntahtoinen mies, hän toivoi jotakuta, joka voisi tehokkaammin ja hyödyllisemmin jakaa ihmiskunnalle noita hyvyyksiä, niinkuin filosofit tekevät ankarasti taistellen; niinkuin säkenet, olkoonpa niitä piissä kuinka paljon tahansa, kuitenkin pysyisivät kätkeytinä siinä tuomiopäivään saakka, jos teräs ei siihen koskisi. Sanalla sanoen, Sir Peter toivoi poikaa, jolle tämä sotainen omaisuus olisi suotu suuressa määrässä, joka häneltä itseltä puuttui, mutta joka on ensimmäinen ehto niille, jotka mainetta harrastavat ja varsinkin tarpeellinen hyväatekeväisille filosofeille.

Asian näin ollen voi helposti käsittää, että ilo oli suuri eikä koskenut ainoastaan Exmundham'in asukkaita, vaan ulottui kaikkiin arenti-miehiin tällä kunnioitettavalla tilalla, jotka kaikki pitivät nykyisestä omistajasta, sekä että luultua perillistä, joka erittäin tahtoi vihattuja kaniineja pitää, harmitti, kun Chillingly'n kotilääkäri ilmoitti, että "armollinen rouva oli raskaana;" ja tämä ilo yhä eneni Exmundham'in tilalla kun ajallansa pieni poikainen laskettiin kätkeyesensä. Tämän kätkeyn luo Sir Peter kutsuttiin. Hän astui huoneesen ripein askelin ja loistavin silmin; hän lähti siitä hitailla askelilla ja otsa rypyssä.

Pienokainen ei kuitenkaan ollut mikään vaihdokas. Hänellä ei ollut kaksi päätä tähän maailmaan tullessansa, niinkuin muutamilla lapsilla sanotaan olleen; hän oli sellainen kuin lapset tavallisesti ovat – hän oli sanalla sanoen terve ja kaunis poika. Mutta hänet nähdessänsä isä kuitenkin kävi alakuloiseksi ja samaten imettäjänkin laita oli. Poika oli niin erinomaisen juhlallisen näköinen. Hän loi Sir Peteriin surullisen, soimaavan katseen; hänen huulensa olivat suljetut ja suupielet olivat alaspäin vedetyt ikäänkuin hän tyytymättömänä mieltisi tulevaa kohtaloansa. Imettäjä ilmoitti varovasti kuiskaten ettei pienokainen ollut ollenkaan itkenyt syntyessään. Hän oli omistanut kehdon hiljaisen surun arvoisuudella. Ei mikään inhimillinen olento voinut näyttää kolkkommalta ja mieltiväisemmältä jos hänen olisi ollut maailmasta eroaminen, sen sijaan että siihen tuli.

"Noh," sanoi Sir Peter itsekseen, tultuansa takaisin yksinäiseen ja hiljaiseen kirjastoonsa, "filosofi, joka lahjoittaa uuden kansalaisen tähän murheen-laaksoon, ottaa päällensä varsin suuren edesvastauksen."

Samassa kuului kirkonkellojen soitto läheisestä kirkontornista, kesä-auringon säteet loistivat ikkunoista, mehiläiset surisivat kukkasissa ikkunan edustalla olevalla nurmella; Sir Peter heräsi haaveistaan ja katseli ulos.

"Kun oikein asiaa mietin," sanoi hän iloisesti, "on täällä kyynelten laaksossa kuitenkin ilojakin."

TOINEN LUKU

Exmundham Hall'issa pidettiin perhe-neuvoittelu, jossa keskusteltiin mikä nimi tälle erinomaiselle pojalle annettaisiin häntä kristilliseen seurakuntaan otettaessa. Tämän vanhan suvun nuoremmista haaroista oli tärkein tuo vastenmielinen luultu perillinen, joka oli skotlantilainen haara, nimeltä Chillingly Gordon. Hän oli leskimies ja hänellä oli poika, joka nyt oli kolmen vuotias eikä siis kaikeksi onneksi aavistanutkaan sitä vahinkoa, jonka vastasyntyneen tulo maailmaan oli tehnyt hänen tulevaisuutensa toiveille, jota sitä vastoin ei todenmukaisesti voi hänen kaledonialaisesta isästänsä sanoa. Mr Chillingly Gordon oli niitä miehiä, jotka menestyvät tässä maailmassa vaikka emme voi käsittää miksi. Hänen vanhempansa kuolivat hänen vielä lapsena ollessaan, eivätkä jättäneet hänelle mitään perintöä; mutta perheensä toimesta hän pääsi Charter House-kouluun, jossa mainiossa oppilaitoksessa hän ei kuitenkaan sanottavaa mainetta saavuttanut. Ja kuitenkin valtio otti hänen erityiseen suojelukseensa niin pian kuin hän sieltä erosi, ja määräsi hänen erään yleisen laitoksen kamarikirjoittajaksi. Siitä hetkestä saakka hän menestyi; hän oli nyt tilintarkastajana ja sai tuhatviisisataa puntaa sterl. palkkaa vuodessa. Niin pian kuin hän oli tilaisuudessa elättää vaimoa, valitsi hän itselleen puolison, joka auttoi häntä ylläpitämään häntä itseä. Vaimo oli irlantilaisen peer'in tytär, ja hänen myötäjäisensä nousi 2,000:teen puntaan sterl. vuodessa.

Muutamia kuukausia häitten jälkeen Chillingly Gordon vakuutti vaimonsa hengen, jotta hän, jos vaimo sattuisi kuolemaan, tulisi saamaan 1,000 puntaa vuodessa vakuutusrahaa. Koska vaimo näytti olevan terve ja voimakas nainen ja oli pari vuotta nuorempi miestänsä, näytti tämä hänen tulojensa vähennys, jota tämä vuotuinen maksu hengen vakuutus-laitokseen tuotti, olevan liian suuri uhraus nykyisyyden nautinnoissa tulevaisuuden mahdollisten tapausten tähden. Mutta pian nähtiin hänen olleen erittäin viisaan ja älykkään miehen, jommoisena hän pidettiin, sillä hänen vaimonsa kuoli heidän oltuansa toista vuotta naimisissa, pari kuukautta ainoan lapsensa syntymisen jälkeen, sydäntautiin, jota lääkäritkään eivät olleet huomanneet, mutta jonka Gordon varmaankin rakkaudessa oli keksinyt, ennenkuin hän vakuutti hengen, joka oli niin kallis, ettei hän voinut olla ilman korvauksetta sen kadotettuansa. Hänen tulonsa nousivat nyt siis 2,500 puntaan vuodessa ja taloudellisessa katsannossa hänen tilansa oli varsin hyvä. Sitä paitsi oli hän saavuttanut kunnian, joka teki hänen yhteiskunnallisen asemansa loistavammaksi kuin se, minkä valtio oli hänelle suonut. Hän pidettiin varsin tarkkamielisenä miehenä ja hänen mielipiteensä kaikissa asioissa, sekä julkisissa että yksityisissä, pidettiin hyvin suuri-arvoisena. Mielipide itsessään ei, tarkalleen tutkittuna, ollut mistään arvosta, mutta tapa, jolla hän sen lausui, vaikutti suuresti kuulijoiden mieliin. Mr Fox sanoi kerta ettei "kukaan ollut niin viisaan näköinen kuin lord Thurlow." Lord Thurlow ei suinkaan voinut olla viisaamman näköinen kuin mr Chillingly Gordon. Hänen leukaluunsa olivat varsin tukevat ja hänen kulmakarvansa suuret, punaiset ja tuuheat, ja hän rypisti niitä lausuessaan mielipiteitensä. Hänellä oli vielä toinenkin etu, joka auttoi häntä suuren arvon saavuttamiseen. Hän oli hyvin inhoittava mies. Hän osasi olla törkeä, kun häntä vastaan väitettiin; ja koska harvat ihmiset mielellänsä tahtovat olla törkeyden esineenä, niin väitettiin ani harvoin häntä vastaan.

Mr Chillingly Mivers, toisen nuoremman sukuhaaran edustaja, oli etevä hänkin, mutta vallan toisella tavalla. Hän oli naimaton, kolmenkymmenen neljän vuoden ikäinen mies. Hän halveksi, niinkuin kaikki tiesivät, sydämensä pohjasta kaikkia ja kaikkea. Hän oli ruvennut ulosantamaan julkista, *The Londoner* nimistä sanomalehteä, jonka pääomistaja hän oli ja joka hiljan oli perustettu tämän halveksimis-aatteen mukaan ja joka oli, sitä emme tarvinne mainitakaan, voittanut niiden yhteiskunnan jäsenten erinomaista suosiota, jotka eivät ketään ihaile, eivätkä niin mitään usko. Mr Chillingly Mivers oli omissa ja muiden silmissä mies, joka olisi voinut saavuttaa mainetta missä kaunokirjallisuuden haarassa tahansa, jos hän vaan olisi katsonut hyväksi ilmaista erinomaisia omaisuuksiansa siinä. Mutta hän ei alentanut itseänsä sitä tekemään, ja senpätähden hänellä oli täysi oikeus arvella että jos hän olisi kirjoittanut draaman, romaanin, historian tahi filosofisen

esitelmän, niin hän olisi voittanut Milton'it, Shakspeare't, Cervantesit, Hume't ja Berkeley't. Hän pani suuren arvon nimettömyydelle, eikä kukaan voinut varmaan sanoa mitä hän kirjoitti siihenkään sanomalehteen, jonka hän itse oli alkuun pannut. Mutta mr Chillingly Mivers oli kuitenkin, jota mr Chillingly Gordon ei ollut – hän oli varsin säädyllinen mies eikä yleisessä seuraelämässä ensinkään törkeä.

Hänen suuri-arvoisuutensa John Stalworth Chillingly oli sen uskontunnustuksen kiivas tunnustaja, jota sanotaan "jäntäre kristillisyydeksi", jopa oikein erinomaisimpia niitä. Hän oli ko'okas, tanakka, leveähartioinen mies, ja polvien ja nilkkaluun välinen osa takaraajoista oli hyvin vankka. Hän olisi jo ensi katsannossa lyönyt deistin kuoliijaaksi siihen paikkaan. Sieur de Joinville kertoo kirjassansa Ludwig Pyhästä, että kokous teologeja ja pappeja eräässä itämaisessä kaupungissa kutsutti juutalaisia kokoon väittäöksensä heidän kanssansa kristinopin totuuksista, ja eräs ritari, joka siihen aikaan oli raajarikko ja kulki kainalosauvain nojassa, pyysi ja sai luvan olla keskustelussa läsnä. Juutalaiset saapuivat kutsumuksen johdosta kokoukseen ja eräs pappi kääntyi oppineesen rabbiiniin, kysyen ystävällisesti tunnustiko hän Jesuksen jumalallista sikiämistä. "En suinkaan," vastasi rabbiini; jonka jälkeen hurskas ritari, suuttuen sellaista pilkkaa kuullessansa, nosti kainalosauvansa ja löi rabbiinin maahan; sitten hän itse hyökkäsi muitten uskottomain joukkoon, joita hän ensin pieksi ja sitten pakoitti häpeällä pakenemaan. Pyhälle kuninkaalle kerrottiin ritarin käytöksestä pyynnöllä, että sitä sopivalla tavalla rangaistaisiin; mutta pyhä kuningas julkaisi tämän viisaan tuomion.

"Jos hurskas ritari on varsin oppinut pappi ja voipi hyvillä todisteilla vastata epäilijän lauselmiin, tuokoon kaikin puolin näitä todisteita esiin; mutta jos hurskas ritari ei ole oppinut pappi ja häneltä puuttuu todisteita, ratkaiskoon hurskas ritari silloin lyhyesti kiistan hyvän miekkansa kärjellä."

Hänen arvoisuutensa John Stalworth Chillingly oli samaa mieltä kuin Ludwig Pyhä; muuten hän oli hyvä ja rakastettava mies. Hän edisti cricket-peliä ja muita miehen *sport'ia* seurakuntalaisissansa maalla. Hän oli taitava ja rohkea ratsastaja, mutta hän ei metsästännyt; hän oli hauska seuranpitäjä ja joi mielellään täyden lasillisensa. Mutta hän rakasti rauhaisaa ja sievistävää kaunokirjallisuutta ja siinä kohden hänen taipumuksensa oli vallan päin vastainen kuin olisi voinut luulla hänen jäntäreelliseen kristillisyyteensä katsoen. Hän luki paljon runoutta, mutta hän ei pitänyt Scott'ista eikä Byron'ista, jotka hänestä olivat pintapuolisia ja melkseisiä. Hän väitti, että Pope oli ainoastaan runollinen kyhailijä ja että Wordsworth oli Englannin suurin runoilija; vanhat klassikot eivät hänestä olleet juuri minkään arvoiset; hän ei myöntänyt franskalaisilla runoilijoilla olevan mitään arvoa; hän osasi italian kieltä, mutta hän laverteli saksaa ja tahtoi mielellään ajaa jokaiseen Goethe'n Hermann ja Dorothea nimisen kirjan. Hän oli nainut pienen vaatimattoman vaimon, joka hiljaisuudessa häntä kunnioitti ja luuli ettei mikään uskonriita enää kirkossa olisi olemassa, jos hänen miehensä olisi oikealla paikallaan Canterburyn arkkipiispana; tämän suhteen hän itse oli aivan samaa mieltä kuin vaimonsa.

Paitsi näitä kolmea miespuolista Chillingly-suvun jäsentä edusti naissukua, arvollisen rouvan poissa ollessa, joka vielä eli omassa huoneessaan, kolme nais-Chillingly'ä, sir Peterin sisarta, ja kaikki kolme naimattomia. Yksi syy siihen, että he vielä olivat neitoja, oli ehkä se, että he ulkonäöltään olivat niin yhdennäköisiä, että kosija olisi ollut kahdella päällä minkä heistä hänen tulisi valita ja olisi mahdollisesti voinut pelätä että, jos hän yhden valitsisi, hän seuraavana päivänä ehkä vahingossa suutelisi toista. He olivat kaikki ko'okkaat ja laihat; heidän kaulansa olivat pitkät ja kaulain alla oli kaunis luunmuodostus. Kaikilla oli vaaleat hiukset, vaaleat silmäluomet, vaaleat silmät ja vaalea iho. He olivat aina samankaltaisissa vaatteissa, ja heidän lempiväriinsä oli heleänviheriä; tässäkin tilaisuudessa olivat he niin puetut.

Samoin kuin he ulkonäöltänsä olivat yhoennäköiset, niinpä he tavallisen katselijan silmissä luonteensa ja hengenlahjojensakin puolesta olivat ihan samallaiset. Heidän ryhtinsä oli kaikin puolin hyvä; he eivät milloinkaan naisellista ujoutta unohtaneet, – he olivat varsin varovaiset muukalaisten seurassa, mutta pitivät paljon toisistaan ja sukulaisistaan sekä lemmityisistään, – he olivat hyvin hyvät köyhiä kohtaan, joita he katsoivat kuuluvaksi vallan toiseen luomisjärjestykseen ja joita he kohtelivat senkaltaisella hyvyydellä, jota ihmiset järjettömiä luontokappaleita kohtaan osoittavat.

Heidän ymmärryksensä oli kehitetty samojen kirjojen lukemisella, – mitä yksi oli lukenut, sitä toisetkin olivat lukeneet. Kirjat olivat jaetut pääasiallisesti kahteen luokkaan, romaaneihin ja niin sanottuihin "hyviin kirjoihin." heidän oli tapana vuorottain ottaa kirja kumpaakin lajia: toisena päivänä romaani, toisena hyvä kirja, sitten taas romaani ja niin yhä edelleen. Jos mielikuvitus maanantaina oli liiaksi kiihoittunut, jäähdytettiin se sillä tapaa tiistaina sopivaan lämpö määrään; ja jos se tiistaina siten oli jäähtynyt, niin se keskiviikkona sai haalean löylyn. Ne romaanit, joita he valitsivat, olivat kuitenkin harvoin sitä laatua, että ne kiihoittivat henkistä lämpömittaria siihen määrään, että veri olisi kuohunut; sankarit ja sankarittaret olivat säädyllysen käytöksen esikuvina. Mr James'in romaneja luettiin siihen aikaan paljon, ja he olivat kaikki yksimieliset siinä, että ne "olivat romaaneja, joita isän sopi antaa tyttäriensä lukea." Mutta vaikka tavallisen vaarinottajan ei olisi onnistunut huomata mitään eroitusta näiden kolmen naisten välillä vaan olisi sanonut, koska hän tavallisesti näki heidät viheriässä puvussa, että he olivat niin yhdennäköiset kuin marjat, oli heissä kuitenkin, kun likemmin heitä tutkisteli, idiosynkraattisia eroavaisuuksia. Miss Margaret, vanhin heistä, oli se, joka piti komentoa, hän järjesti heidän taloudelliset asiansa (he asuivat yhdessä), hoiti yhteistä rahakukkaroa ja päätti mitä oli tehtävä kun oltiin jostakin asiasta kahdella päällä, – kutsuttaisiinko mrs Se taikka Se teelle – ajettaisiinko Mary pois palveluksesta vai ei – mentäisiinkö lokakuussa Broadstair'iin vai Sandgate'en. Sanalla sanoen, miss Margaret oli perheen olennollinen tahto.

Miss Sibyl oli sävyisämpi luonnoltaan ja surullisempaa mielenlaatua; hänen mielensä oli runollinen ja hän kirjoitti tilapääruneja. Muutamia näistä oli painettu silkkipaperille ja myyty hyvään tarkoitukseen sitä varten järjestetyissä basaareissa. Kreivikunnan sanomalehdet kehuivat runojen "ilmoittavan sivistyneen naisen hienoutta ja hyvää aistia." Molemmat toiset sisaret olivat yksimieliset siinä, että Sibyl oli perheen nero, mutta, niinkuin kaikilta neroilta, niinpä häneltäkin puuttui käytännöllistä kykyä tämän maailman suhteen.

Miss Sarah Chillingly, nuorin kolmesta sisaresta, joka nyt juuri kävi neljäntäviidettä, oli sisarien silmissä suloinen hempukka, jolla ei ollut halua mihinkään, mutta joka oli niin herttainen, ettei kukaan raskinut suuttua häneen. Miss Margaret sanoi että hän oli "kevytmielinen olento." Miss Sibyl kirjoitti hänestä runon, jonka päällekirjoitus oli:

"Varoitus nuorelle ladylle karttamaan tämän maailman nautintoja."

He kutsuivat hänen Sallyksi; toisten sisarten nimeä ei sillä tapaa oltu supistettu.

Sally merkitsee kiinteyttä. Mutta tätä Sallyä ei voitaisi kiinnittää toiseen kotiin, ja tuskinpa oli luultava, että hän nyt enää tulisi jättämään sitä, johon hän kuului.

Nämä sisaret, jotka kaikki olivat monta vuotta Sir Peteriä vanhemmat, asuivat kauniissa vanhanaikuisessa tiilisessä talossa, jonka takana oli iso puutarha ja joka oli maakunnan pääkaupungin etevimmän kadun varrella. Kunkin myötäjäiset nousivat 10,000 puntaan, ja jos luultu perillinen olisi voinut naida kaikki kolme, olisi hän sen tehnyt ja siten omistanut ko'otun summan, 30,000 puntaa. Mutta emme vielä ole tulleet niin pitkälle että antaisimme mormonilaisuudelle laillista arvoa, vaikka, jos yhteiskunnallinen edistyksemme yhä edelleen sujuu samaa uraa kuin nykyään, Jumala yksin tiennee mitä voittoja esi-isäimme ennakkoluuloista meidän jälkeläistemme viisaudella voitetaan.

KOLMAS LUKU

Sir Peter seisoi lattiallansa luoden silmänsä hänen ympärillensä puolipiirissä istuviin vieraisiin ja sanoi:

"Ystäväni, ennenkuin parlamentissa aljetaan asiaa keskustella, joka voi ehdotuksen onnistumiseen vaikuttaa, on, luullakseni, ehdotus ensin esiteltävä."

Hän vaikeni hetkeksi, soitti ja sanoi sisääntulevalle palvelijalle:

"Sano imettäjälle, että hän tuo lapsen sisään."

Mr *Gordon Chillingly*: "Minä en käsitä miksi tämä on tarpeellista, Sir Peter. Tiedämmehän, että lapsi on olemassa."

Mr *Mivers*: "Nimettömyyden ylläpitäminen on hyödyllinen, jos Sir Peter mieli teollensa mainetta saavuttaa. Omne ignotum pro magnifico."

Hänen suuriarvoisuutensa John Stalworth Chillingly: "Minä en tällaista lausuntojen ruokotonta kevytmielisyyttä hyväksy. Tietysti meidän kaikkein tulee hartaasti haluta nähdä nimemme ja sukumme tulevaa edustajaa hänen varhaisimmassa elämänsä aikakaudessa. Kukapa ei tahtoisi Tigris-tahi Nil-virran lähdeä nähdä, olkoon se kuinka pieni tahansa?"

Miss *Sally* (nauraen): "Hi, hi, hi!"

Miss *Margaret*: "Hyi häpee, kevytmielinen olento!"

Imettäjä tuo lapsen sisään. Kaikki nousevat istualta ja kokoontuvat pojan ympärille, paitsi yksi ainoa – Mr *Gordon*, joka on herennyt olemasta laillinen perillinen.

Poikainen vastasi sukulaistensa katseisin halveksivalla silmäyksellä. Miss *Sibyl* oli se, joka ensin lausui ajatuksensa vastasyntyneen omaisuuksista. Hän sanoi juhlallisesti kuiskaten.

"Kuinka surulliselta hän näyttää. Hän näkyy olevan pahoillaan siitä, että hänen on täytynyt enkeleistä erota."

Hänen suuri-arvoisuutensa John. "Se oli kauniisti sanottu, *Sibyl* serkku, mutta pojan tulee rohkaista itsensä ja raivata itselleen tie muitten kuolevaisten joukossa lujalla mielellä, jos hän mieli jälleen enkelien luo palata."

Hän otti pienokaisen imettäjältä, tuuditti sitä miettiväisesti ylös alas ikäänkuin hän tahtoisi häntä punnita, ja sanoi tyytyväisesti:

"Kovin raskas! Kun hän tulee kahdenkymmenen vuotiaaksi, hän on oleva minkä väkevän nyrkkijunkkarin vertainen tahansa."

Hän astui tätä sanoessansa *Gordonin* luokse, joka, ikäänkuin näyttääksensä ettei hän ottanut mitään osaa sen perheen asioihin, joka tämän lapsen syntymisen kautta oli häntä niin pahoin kohdellut, oli ottanut *Times*-nimisen sanomalehden käteensä ja kätkenyt kasvonsa sen taakse. Pappi sieppasi pois lehden toisella kädellensä ja piti toisella poikaista tuon vihaisen näköisen laillisen perillisen silmäin edessä, sanoen.

"Suudelkaa poikaa."

"Häntäkö suutelin!" toisti *Chillingly Gordon* sysäten tuolinsa taaksepäin, "häntäkö suutelin, hyi, sir, pois. En ole milloinkaan omaa poikaani suudellut, enkä aijo suudella kenenkään muunkaan. Viekää hänet pois, sir; hän on ruma; hänellä on mustat silmät."

Sir Peter, joka oli likinäköinen, pani silmälasit nenälleen ja katseli likemmin vastasyntyneen lapsensa kasvoja.

"Se on totta," sanoi hän, "hänellä on mustat silmät – varsin ihmeellistä – kummallista. Hän on ensimmäinen *Chillingly*, jolla on mustat silmät."

"Hänen äidillensä on mustat silmät," virkkoi Miss *Margaret*; "hän on siinä suhteessa äitiinsä; häneltä puuttuu *Chillinglyjen* hienoa kauneutta, mutta hän ei ole ruma."

"Armas lapseni!" huokaili *Sibyl*; "ja kuinka kiltti hän on – hän ei yhtään itke."

"Hän ei ole itkenyt eikä kitissyt siitä asti kuin hän syntyi," sanoi imettäjä; "Jumala siunatkoon pienokaista."

Hän otti lapsen papin sylistä ja järjesti hänen myssynsä koristukset, jotka olivat kurtistuneet.

"Saatte mennä nyt, imettäjä," sanoi Sir Peter.

"Minä olen samaa mieltä kuin Mr Shandy," sanoi Sir Peter ja asettui taas seisomaan laattialle, "siinä, näetten, että suurimpia edesvastauksia mitä isällä on, on sen nimen valitseminen, jota hänen lapsensa tulee koko elinaikansa kantaa. Ja varsinkin se on baronetien laita. Kun se peer'ia koskee, niin hänen ristimänimensä katoa hänen arvonimensä joukkoon. Tavallinen mister ei tarvitse ristimänimeänsä käyttää, jos se on ruma tahi naurettava, hän voipi jättää sen kokonaan pois käyntikortistansa ja painattaa siihen vaan Mr Jones, Mr Ebenezer Jones'in sijaan; nimenkirjoituksessansa hän, paitsi siinä, missä laki vaatii Ebenezerin kokonaan kirjoitetuksi, saa käyttää vaan alkukirjaimen ja olla teidän nöyrä palvelijanne E. Jones, antaen teidän arvata merkitseekö E. Edwardia vai Ernestiä – viattomia nimiä, jotka eivät ole minkään lahkolaisuuden määräämiä niinkuin Ebenezer on. Jos Edward tahi Ernest niminen mies sattuu nuoruudessaan hairahumaan, niin hänen kunniansa ei siitä ijäksi päiviksi ole tahrattu; mutta jos huomataan Ebenezerin sellaisen rikoksen tehneen, niin hän pidetään ulkokullattuna – se on yleisön mielestä samaa kuin että pyhimys osoittaa olevansa vaivainen syntinen. Mutta baroneti ei milloinkaan ristimänimestänsä pääse – sitä ei sovi jättää pois, sitä ei voi supistaa alkukirjaimeen, se astuu suoraan päivän valkeuteen; kasta hänet Ebenezeriksi, niin hän on kokonaan Sir Ebenezer nimensä kaikkine vaarallisine seurauksineen, jos nuo kiusaukset joskus saavat hänestä voiton, joille baronetitkin ovat altisna. Mutta, ystäväni, ei yksistään se vaikutus, jonka nimen ääni tekee muihin, ole tarkoilleen tutkittava; miehen nimen vaikutus häneen itseensä on kenties vieläkin tärkeämpi. Muutamat nimet elähdyttävät ja rohkaisevat kantajiansa, toiset masentavat ja lannistavat heitä; minä olen surullinen esimerkki tästä otuudesta. Peter on, kuten tiedätte, monta sukupolvea ollut meidän sukumme esikoisen ristimänimenä. Tämän nimen alttarille minuakin on uhrattu. Ei ainoakaan Sir Peter Chillingly ole missään suhteessa saavuttanut mitään mainetta säätyläistensä rinnalla. Tämä nimi on hengenvoimiani masentanut niinkuin lyijypaino. Eteväin englantilaisten joukossa ei, luullakseni, löydy yhtään ikimuistettavaa Sir Peteriä, paitsi Sir Peter Teazle, ja hänkin on olemassa ainoastaan koomillisella näyttämöllä."

Miss Sibyl: "Sir Peter Lely?"

Sir Peter Chillingly: "Tämä maalari ei ollut englantilainen. Hän oli syntynyt Westfalissa, joka on kuuluisa sianlihoistansa. Minä puhun nyt vaan oman isänmaamme lapsista. Tiedän kyllä, ettei tämä nimi vieraissa maissa kantajansa neroa surmaa. Mutta miksi? Muissa maissa se lausutaan eri tavalla. Pierre Corneille oli mainio mies; mutta minä jätän teidän tutkittavaksenne olisiko hän, englantilaisena ollen, voinut Peter Crow'in nimellä olla eurooppalaisen murhenäytelmän isänä?"

Miss Sibyl: "Ei suinkaan!"

Miss Sally: "Hi hi hi!"

Miss Margaret: "Se ei ole mikään naurettava asia, kevytmielinen lapsi!"

Sir Peter: "Minun poikani ei saa Peteriksi kivettyä."

Mr Gordon Chillingly: "Jos mies on niin hassu – minä en sano että teidän pojastanne tulee sellaista narria, Peter-serkku —, että hän sallii nimensä äänen vaikuttaa itseensä, ja jos tahdotte että pojan tulee kääntää koko maailma ylösalaisin, niin on paras, että panette hänelle nimeksi Julius Caesar, tahi Hannibal, tahi Attila, tahi Kaarle Suuri."

Sir Peter (joka mielen tasaisuudessa on muita ihmisiä etevämpi): "Päin vastoin, jos panette miehelle nimen, jonka loistoa ja kunniaa hän ei millään muotoa voi saavuttaa eikä edes niihin vertoja vetääkään, niin muserratte hänen sen painon alle. Jos runoilija nimittäisi itsensä John Milton'iksi tahi William Shakespeare'ksi, niin hän ei uskaltaisi edes yhtä sonettia julkaista. Ei, nimen valinnassa ei tule mennä ylellisyyksiin, vaan tulee pysyä naurettavan vähäpätöisyyden ja masentavan kuuluisuuden välillä. Siitä syystä olen ripustuttanut perheen sukupuun tuolle seinälle."

Tarkastakaamme sitä huolellisesti ja katselkaamme emmekö Chillinglyin taikka niiden naimisen kautta saatujen sukulaisten joukossa löydä nimeä, jota hän, joka on määrätty tulemaan perheemme pääksi, voi sopivalla arvoisuudella kantaa, nimeä, joka ei ole liian kepeä eikä liian raskas."

Sir Peter astui näin sanoen toisten etupäässä sukupuun luo – joka oli hyvästi säilynyt, perheen vaakunalla varustettu pergamenttikäärö. Tämä vaakuna oli yksinkertainen, niinkuin vanhat heraldiset vaakunat tavallisesti ovat: kolme hopea kalaa *sinisellä* pohjalla; kypäri muodosti aallottaren pään. Kaikki keräytyivät sukupuuta likeltä katselemaan, paitsi Mr Gordon, joka taas alkoi "Times'ia" lukea.

"En ole milloinkaan oikein voinut käsittää mitä kaloja nämä ovat," sanoi hänen suuri-arvoisuutensa John Stalworth. "Eihän toki hau'et Hotoftarein vertauskuvana olleet."

"Minä luulen, että ne ovat tuutaimia," sanoi Mr Mivers. "Tuutain on kala, joka kyllä tietää miten parhaiten hyvässä turvassa pysyy, sillä se mieluisimmin oleskelee syvissä koloissa ja piilopaikoissa."

Sir Peter: "Ei Mivers, nuo kalat ovat seiپیä, eräs kalalaji, jota, kun se kerta lammikkoon on tullut, ei enää milloinkaan saa siitä pois. Alennettakoon vesi – laskettakoon se pois – sanottakoon: 'seivät ovat hävinneet,' – turhaan – niitä on siinä kuitenkin niinkuin ennenkin; ja siinä suhteessa vaakuna todella sopii meidän perheellemme. Kaikki ne rettelöt ja vallankumoukset, joita Englannissa seitsemän kuninkaan hallituksesta saakka on ollut, ovat nähneet Chillingly-suvun samalla paikalla. Normandilaiset valloittajat eivät syystä tahi toisesta heitä ryöstäneet; he saivat pitää läänityksensä Eudo Dapiferin aikana yhtä rauhallisesti kuin he olivat ne Harold kuninkaan aikana pitäneet; he eivät ottaneet osaa ristiretkiin, Ruusujen meteleihin, eikä liioin Kaarle I:sen ja parlamentin välisiin kansallissotiin. Samoin kuin salakka pysyy vedessä ja vesi pitää salakkaa alallansa, niin Chillinglytkin pitivät kiinni maasta ja maa piti heitä kiinni. Olen kenties väärässä toivoessani, että uusi Chillingly tulisi vähemmän salakan kaltaiseksi."

"Oh!" huudahti Miss Margaret, joka oli noussut tuoilta ja nenälasinsa kautta sukupuuta tarkastellut. "En näe yhtäkään kaunista ristimänimeä suvun alusta alkaen paitsi Oliverin."

Sir Peter: "Tämä Chillingly syntyi Oliver Cromwellin protektorina ollessa ja hän kastettiin Oliver'iksi kohteliaisuudesta häntä kohtaan, samoin kuin hänen isänsä, joka oli Jakob II:sen hallituksen aikana syntynyt, sai nimen Jakob. Nuo kolme kalaa ovat aina uineet myötä virtaa. Oliver. – Oliver ei ole hullumpia nimiä, mutta se osoittaa radikaalisia mielipiteitä."

Mr Mivers: "Sitä en usko. Oliver Cromwell teki pikaisen lopun radikaaleista ja heidän opeistansa; mutta kenties löydämme jonkun nimen, joka on vähemmän peljättävä ja vallankumouksellinen."

"Minä olen sen löytänyt." huudahti pappi. "Tässä on Sir Kenelm Digbyn ja Venetia Stanleyyn jälkeläinen. Sir Kenelm Digby. Sen parempaa jäntäre-kristillisyyden edustajaa ei löydy. Hän tappeli yhtä hyvin kuin hän kirjoitti, hän oli haaveksiva, se on totta, mutta hän käytti itsensä kuitenkin aina niinkuin herrasmiehen tulee. Pane pojalle nimeksi Kenelm!"

"Kaunis nimi," sanoi Miss Sibyl, "se on romantillinen."

"Sir Kenelm Chillingly! Se kuuluu kauniilta – kunnianarvoiselta." arveli Miss Margaret.

"Ja sillä on se etu," huomautti Mr Mivers, "että samalla kuin se on kylläksi kunniallinen vaikuttaaksensa kantajansa mieleen ja herättääksensä hänen kilpailuhaluansa, se ei kuitenkaan ole niin erinomaisen henkilön nimenä ollut, että se kaiken kilpailuhalun masentaisi. Sir Kenelm Digby oli tosin mainio ja rohkea herra, mutta mitä hänen lapsellista uskoaan sympateetiseen puuderiin y.m. koskee, niin kuka tahansa meidän aikana voisi olla jotenkin älyllinen, senvuoksi hirviö olematta. Päätäkäämme panna hänelle nimeksi Kenelm."

Sir Peter neuvoitteli itseksensä.

"Nimi Kenelm," sanoi hän kotvasen vaiti oltuansa, "herättää varsin omituisia aate-yhdistyksiä, ja minä pelkään, että Sir Kenelm Digby ei sopivaa vaimoa valinnut. Kaunis Venetia ei ollut parempi kuin hänen tuli olla; ja minä toivoisin ettei perilliseni antaisi kauneuden vietellä itseänsä, vaan toivoisin, että hän naisi vaimon, jolla on arvollinen luonne ja sopiva ryhti."

Miss Margaret: "Siveän brittiläisen rouvan tietysti."

Kolme sisarta (yht'aikaa): "Tietysti, tietysti!"

"Mutta," sanoi Sir Peter, "minulla itsellä on ovat aatteeni, ja sehän voi olla kyllä viatonta; mitä avioliittoon tulee, niin poika ei voi huomenna naida, jotta meillä on kyllä aikaa siitä asiasta neuvotella. Kenelm Digby oli mies, josta jokainen perhe voi ylpeillä; ja, niinkuin sanotte, Margaret sisar, Kenelm Chillingly on hänen nimensä oleva!"

Poikainen sai tämän päätöksen mukaan kasteessa nimen Kenelm, jonka juhlamenon jälkeen hänen kasvonsa kävivät entistä pitemmiksi.

VIIDES LUKU

Ennenkuin sukulaiset lähtivät pois, Sir Peter pyysi Mr Gordonin tulemaan kanssaan kirjastoon.

"Serkkuni," sanoi hän ystävällisesti, "minä en tahdo teitä soimata siitä ett'ette osoita sukulaisrakkautta eikä tavallista ihmisellistäkään rakkautta vastasyntyntä kohtaan."

"Soimatako minua, Peter serkku. Enpä luule teillä olevan syytä siihen. Minä osoitan sen verran sukulaislempeä ja inhimillistä rakkautta kuin minulta asiain-haarain mukaan voidaan vaatia."

"Minä myönnän," sanoi Sir Peter sävyisästi kuin ainakin, "että pienen kansalaisen syntyminen mahtoi olla teistä ikävä tapaus, kun jo neljätoista vuotta olen naimisissa ollut eikä minulla tähän saakka ole lapsia ollut. Mutta koska olen teitä monta vuotta nuorempi ja luonnon järjestyksen mukaan tulen jäämään eloon teidän jälkeenne, niin tappio koskee enemmän poikaanne kuin teitä itseä, ja siitä tahtoisin puhua muutaman sanan teidän kanssanne. Te tunnette järin hyvin ne ehdot, joilla minä tilani omistan, tietääksenne ett'ei minulla laillisesti ole oikeutta tehdä mitään testamenttia teidän poikaanne hyväksi. Vastasyntyneen tulee vastaanottaa tila velattomana. Mutta minä tahdon tästä päivästä alkaen panna osan tuloistani säästöön joka vuosi teidän poikaanne varten; ja vaikka mielelläni oleskelen osan vuodesta Londonissa, tahdon kuitenkin nyt luopua siellä olevasta talostani. Jos elän niin monta vuotta kuin psalmista sanoo ihmisen tavallisesti elävän, voin siten ko'ota pojallenne melkoisen summan, joka on hänelle oleva jonkimoisena korvauksena."

Mr Gordonia tämä aulis tarjous ei yhtikään lepyttänyt. Hän vastasi kuitenkin tavallista kohteliaammin.

"Poikani tulee olemaan hyvin kiitollinen teitä kohtaan, jos hän milloinkaan tulisi teidän testamenttiänne tarvitsemaan."

Hän oli kotvasen vaiti, sitten hän tyytyväisellä hymyllä lisäsi.

"Suuri joukko lapsia kuolee ennenkuin yhdenkolmatta vuotiaaksi pääsevätkään."

"Niin on, mutta olen kuullut että teidän poikaanne on erittäin kaunis ja terve lapsi."

"Minun poikani, Peter serkku. Enhän minä omaa poikaani tarkoittanutkaan, vaan teidän. Teidän pojallanne on iso pää. Minua ei kummastuttaisi, jos siinä olisi vettä. Minä en tahdo teitä huolestuttaa, mutta hän voi helposti kuolla, ja siinä tapauksessa ei ole luultava että Lady Chillingly tulee antamaan teille toisen. Suokaa siis anteeksi, että minä vielä pidän oikeuksiani tarkalla silmällä; ja vaikka se koskee minuun kipeästi, täytyy minun kuitenkin kieltää teitä hakkaamasta ainoatakaan puikkoa kasvavasta metsästä."

"Te puhutte joutavia, Gordon. Minä olen tilani omistaja koko ikäni, eikä minua tuhlaajaksi soimata; ja saan hakata vaikka koko metsän, paitsi ne vesakot, jotka ovat istutetut koristusta varten."

"Minun neuvoni on ett'ette sitä tee, Peter serkku. Olen jo ennen kerta sanonut teille, että tahdon antaa oikeuden tutkia asiaa, jos pakoitatte minua siihen – kaikessa ystävyudessa tietysti. Mikä on oikeus se on oikeus, ja jos minua pakoitetaan oikeuttani suojelemaan, niin luotan siihen, että te olette liian ylevämielinen antaaksenne kansliaoikeuden julistuksen vähentää sukulaisrakkauttanne minua ja omaisiani kohtaan. Mutta hevoseni vartoo. En uskalla junasta jäädä."

"No niin; hyvästi siis, Gordon. Antakaa kättä!"

"Teillekö kättä – tietysti – tietysti. Olin juuri unohtaa, käydessäni huoneissa täällä olen huomannut niiden kaikin mokomin korjausta tarvitsevan. Onhan velvollisuutenne ylläpitää ne? Hyvästi!"

"Tuo mies on oikea metsäsika," sanoi Sir Peter itsekseen, kun hänen serkkunsa oli lähtenyt; "ja jos on vaikea ajaa tavallista sikaa sille tielle, johon se ei tahdo mennä, niin on vallan mahdotonta saada metsäsikaa taipumaan kenenkään tahdon mukaan. Mutta hänen poikansa ei pidä kärsiä isänsä raakamaisuuden takia; ja minä tahdon katsoa, mitä voin säästää häntä varten. Kyllä se kuitenkin Mr Gordonille on kovin ikävä asia. Gordon raukka! – mies parka! – Toivon kuitenkin ettei hän minua oikeuteen vedä. Minä vihaan kaikkia oikeuksia."

KUUDES LUKU

Entisen perillisen kolkkoa ennustusta vastoin nuori Chillingly rauhallisesti ja vakaasti jopa arvoisestikin kävi inhimillisen olemisen lapsuuden-opintojen läpi. Hän vastaanotti filosofillisella mielenmaltilla vihmarokon ja tukkoyskän. Hän saavutti vähitellen puheen taidon, mutta hän ei juuri aivan ylellisesti tätä ihmisen erityistä ominaisuutta käyttänyt. Lapsuutensa ensimmäisinä vuosina hän puhui niin vähän kuin olisi hän liian aikaisin Pythagoraan koulua käynyt. Mutta selvää oli, että hän puhui vähemmän, voidaksensa sitä enemmän ajatella. Hän otti tarkan vaarin kaikesta ja mietti huolellisesti mitä oli vaarinottanut. Kahdeksan vuoden ikäisenä hän alkoi puhua sujuvammin ja vapaammin ja silloin hän kerta hämmästytti äitiänsä kysymällä:

"Äiti, eikö teidän oma persoonallisuutenne väliin teitä hämmästyttä?"

Lady Chillingly – olin vähällä sanoa riensi, mutta Lady Chillingly ei milloinkaan rientänyt – Lady Chillingly liukui vähemmän tyyneesti ja hiljaisesti kuin hänen tapansa oli Sir Peterin tykö ja sanoi, kertoen poikansa kysymyksen.

"Poika alkaa saattaa meitä pulaan, hän on liian viisas vaimon kasvatettavaksi, hän on kouluun pantava."

Sir Peter oli samaa mieltä. Mutta mistä kummasta lapsi oli löytänyt niin pitkän sanan kuin "persoonallisuus" ja kuinka niin omituinen ja sekava viisusopillinen kysymys oli hänen päähänsä joutunut? Sir Peter kutsutti Kenelmin tykönsä ja sai tietää, että poika, joka vapaasti sai kirjastossa oleskella, oli lukenut Locke'n kirjoittaman kirjan "Inhimillisistä älynvoimista", ja oli valmis kiistämään tämän filosofin kanssa synnynnäisistä aatteista.

Kenelm sanoi viisastelevan näköisenä:

"Jokainen toivo on aate; ja jos minä kohta synnyttyäni toivon ravintoa sekä kohta tiesin mihin minun oli kääntyminen sitä saadakseni, vaikk'ei kukaan ollut minulle sitä opettanut, niin olihan minussa synnynnäinen aate jo maailmaan tullessani."

Vaikka Sir Peter oli taitava viisautieteen alalla, hän kuitenkin joutui hämillensä, kynsi korvallistansa saamatta mitään sopivaa vastausta aatteen ja vainun eroituksen suhteen.

"Lapseni," sanoi hän vihdoinkin, "sinä et tiedä mistä puhut; nouse mustan virkkusi selkään ja mene ratsastamaan; minä kiellän sinua lukemasta ainoakaan kirjaa, jota et minulta tahi äidiltäsi ole saanut. Mene matkaasi nyt."

SEITSEMÄS LUKU

Sir Peter käski valjastaa hevoset vaunujen eteen ja lähti ko'okkaan papin tykö. Tämä uskalias hengellinen mies asui moniaan peninkulman päässä Exmundham Hall'ista ja oli ainoa serkuista, jonka kanssa Sir Peterin oli tapa neuvoitella perheasioistansa.

Pappi istui työhuoneessansa, joka huone osoitti että sen asukas ei juuri papillisia toimia rakastanut. Uunin yläpuolella riippui miekkailu-aseita, sellaisia hansikoita, joita käytetään nyrkkisillä ollessa, ja kaikellaisia kapineita voimistelua varten; cricket-nuijia ja kalaverkkoja oli joka nurkassa. Seinillä oli useampia kuvia; Mr Wordsworth'in kuva, jonka kummallakin puolella oli kahden kuuluisan hevosen kuvat; Leicester nimisen sonnin kuva, josta sonnista pastori, joka itse hoiti pappilan maata ja sen hyvillä laitumilla syötti karjaansa, oli saanut palkinnon eräässä kreivikunnan eläinnäyttelyssä; tämän eläimen molemmin puolin oli Hookerin ja Jeremy Taylorin muotokuvat. Siellä oli pieniä kirjahyllyjä, joilla oli kaikellaisia kirjoja. Avonaisessa ikkunassa oli kukkasia, jotka par'aikaa kukkivat. Pastorin kukkasia yleiseen kehuttiin kauneudesta.

Koko huone todisti, että asukas oli henkilö, joka eli säännöllisesti ja oli tavoiltaan hauska ja miellyttävä.

"Serkkuni," sanoi Sir Peter, "minä olen tullut tänne neuvottelemaan teidän kanssanne." Ja hän kertoi nyt kuinka ihmeellisen aikaiseen kehittyneet Kenelm Chillingly oli. "Te näette että nimi alkaa vaikuttaa melkein liiaksi häneen. Hän on kouluun pantava; mutta mihin kouluun? yleiseenkö vai yksityiseen?"

Hänen arvoisuutensa John Stalworth: "On paljon sanottavaa molempain suhteen sekä hyvää että pahaa. On hyvin luultavaa että Kenelmin liiallinen oman personallisuutensa arvosteleminen yleisessä koulussa masentuisi; hän pikemmin kadottaisi personallisuutensa siellä. Pahin kohta yleisessä koulussa on se, että poikaan juurrutetaan jonkimoinen yhteinen luonne yksityisen luonteen sijaan. Opettaja tietysti ei voi odottaa kunkin pojan luonnollisten taipumusten kehkeymistä. Kaikki sielut viskataan siellä suureen myllyyn ja tulevat sieltä enemmän tai vähemmän yhdenkaltaisina. Olkoon poika Etonissa viisas tai tuhma, kumpaisessakin tapauksessa hän selvään on Etonilainen. Yleinen koulu kypsyttää taidollisuutta, mutta tukehduttaa neron. Sitä paitsi voi yleinen koulu kehoittaa ainoaa poikaa, joka on suuren tilan perillinen, joka tila kerta on kokonaan hänen haltuunsa joutuva, huolettomuuteen ja vallattomuuteen, ja teidän tilanne vaatii huolellista hoitoa eikä salli perillisen tehdä turhamaista velkaa. Minä siis en soisi että Kenelm pantaisiin yleiseen kouluun."

"Noh niin, me siis päätämme panna hänet yksityiseen kouluun."

"Odottakaa!" huudahti pastori; "yksityisellä koulullakin on haittansa. Harvoin voipi siittää suuria kaloja pienissä lammikoissa. Yksityisissä kouluissa on kilpailu hyvin vähäinen ja pontevuus rajoitettu. Opettajan puoliso sekaantuu tavallisesti asiaan ja hemmoittelee poikia. Näissä oppilaitoksissa ei ole kyllin miehuutta; pojat eivät saa leikkiä ja hyvin vähän he saavat tapella. Reippaasta pojasta tulee nenäkäs lurjus; vähemmällä luonnonlahjoilla varustetusta pojasta tulee hyvästi kasvatettu nuori lady housuissa. Siinä järjestössä ei ole mitään jänteveyttä. Kenelm Digbyn nimikko ja jälkeläinen ei suinkaan ole pantava yksityiseen kouluun."

"Teidän sanoista päätäten," sanoi Sir Peter omituisella myöntäväisyydellään, "Kenelm Chillinglyn siis ei ensinkään tule käydä koulua."

"Voipi näyttää siltä," sanoi pastori suoraan; "mutta asiaa tarkemmin miettiessä löytyy kuitenkin keskiuunta. On kouluja, joilla on sekä yleisien että yksityisien koulujen parhaat ominaisuudet, jotka ovat kyllin suuret elähdyttäöksensä ja kehittäöksensä hengen ja ruumiin voimia, mutta jotka eivät kuitenkaan ole niin järjestetyt, että sulattaisivat kaikki luonteet yhdessä sulattimessa. On esimerkiksi koulu, jossa tällä hetkellä on yksi Europan etevimpiä koulumiehiä pää- opettajana – koulu, josta muutamit kasvavan sukupolven mainioimmista miehistä ovat lähteneet. Opettaja näkee heti paikalla onko poika lahjakas, ja pitää erityistä huolta hänen kasvatuksestansa. Hän ei opeta ainoastaan

hexameteria ja sappholaista runolajia. Hän opettaa sekä vanhaa että uutta kirjallisuutta. Hän on hyvä kirjailija, mainio arvostelija – ihailee Wordsworthia. Hän kehoittaa poikia ruumiin-harjoituksiin, hänen oppilaansa tietävät miten heidän tulee nyrkkiänsä käyttää, eikä heidän ole tapa kirjoittaa reverssiä ennenkuin ovat viidentoista vuoden vanhat. Merton-koulu on Kenelmille vallan sopiva."

"Kiitoksia," sanoi Sir Peter. "On erittäin hauska tässä elämässä että on joku, joka voi päättää tällaisia asioita meille. Minä olen itse hyvin epävakainen ja annan tavallisissa kohdissa mielelläni Lady Chillinglyn hallita minun puolestani."

"Tekisipä mieleni nähdä vaimon minua hallitsevan," sanoi roteva pastori.

"Ettehän te olekaan naimisessa Lady Chillinglyn kanssa. Mutta menkäämme nyt puutarhaan teidän kukkianne katselemaan."

KAHDEKSAS LUKU

Tuo nuori Lockeasta vastaan väittäjä lähetettiin Merton-kouluun ja pantiin, ansioidensa mukaan, alimpaan luokkaan. Kun hän tuli kotiin jouluksi, oli hän entistä kolkempi – hänen kasvonsa ilmoittivat syvää surua. Hän sanoi kuitenkin, että hänestä oli hauska käydä koulua, ja vältti kaikkia kysymyksiä siitä asiasta. Mutta varhain seuraavana aamuna hän nousi mustan ponynsa (pikku hevosen) selkään ja ratsasti pappilaan. Kunnioitettava pastori oli karjatarhassansa, jossa hän katseli härkiänsä, kun Kenelm lyhyesti puhutteli häntä sanoilla:

"Sir, minä olen häväisty, ja se on tuottava minulle kuoleman jos te ette auta minua hyvittämään itseäni omissa silmissäni."

"Rakas poika, älä niin puhu. Tule minun työhuoneeseeni."

Kohta heidän tultuansa huoneeseen ja pastorin huolellisesti lukittua oven, hän otti pojan kädestä kiinni, käänsi hänet vasten päivää ja näki kohdakkoin että joku huoli hänen mieltänsä kalvasi. Pastori taputti häntä leuan alta ja sanoi ystävällisesti. "Kohoita päätäsi, Kenelm. Minä olen vakuutettu siitä ettet ole tehnyt mitään herrasmiehelle sopimatonta."

"En tiedä. Minä olen tapellut erään pojan kanssa, joka ei ollut paljon isompi minua, ja minä olen saanut selkääni. Minä en kuitenkaan antautunut, toiset pojat nostivat minun ylös, sillä en enää pysynyt jaloillani – ja tuo poika on ylpeä veijari – hänen nimensä on Butt – hän on tuomarin poika – ja hän löi minua monta kertaa päähän – ja minä olen vaatinut häntä tappeluun tulevana lukukautena – ja jollette auta minua antamaan hänelle selkään, niin en milloinkaan enää tule kelpaamaan mihinkään tässä elämässä. Se on särkevä minun sydämeni."

"Minua ilahduttaa se että sinulla oli rohkeutta vaatimaan häntä uuteen tappeluun. Näytät minulle miten sinä nyrkkiäsi puristat. Niin, se oli jotenkin hyvin tehty. Asetu nyt tappelu-asemaan ja hyökkää minun päälleni – kovaa – kovemmin! Ah, se ei kelpaa. Sinun tulee tehdä iskusi niin suoraan kuin nuoli. Etkä seisokaan oikein. Odotapas – niin. Nojaa vasempaan jalkaan – oikein! Pane nyt nämä hansikat käteesi, niin minä opetan sinua nyrkittelemään."

Viisi minuuttia sen jälkeen Mrs John Chillingly tuli huoneeseen, kutsumaan miestänsä aamiaiselle, ja seisautui hämmästyneenä kun näki miehensä paitahihassaan väistävän Kenelmin nyrkkiä; poika hyökkäsi hänen päällensä niinkuin nuori tiikeri. Hyvä pastori mahtoi tosin tällä hetkellä näyttää hyvältä jäntäre kristillisyyden edustajalta, mutta ei sellaisen kristillisyyden edustajalta, josta tehdään Canterburyn arkkipiispoja.

"Jumala armahtakoon minua!" änkytti Mrs John Chillingly; ja sitten hän, niinkuin vaimon sopii, riensi miehensä avuksi, tarttui Kenelmiin ja pudisti häntä aika lailla. Pastori, joka ali vallan hengästyksissään, ei ollut pahoillansa tästä keskeyttämisestä, vaan käytti tilaisuutta pannaksensa takin päällensä ja sanoi. "Aloitetaan huomenna taas. Tule nyt sisään suurukselle." Mutta suuruksella oltaessa Kenelm yhä näytti alakuloiselta, puhui vähän ja söi vielä vähemmän.

Niin pian kun oli syöty, vei hän pastorin puutarhaan ja sanoi. "Minä tulinkin ajatelleeksi, sir, että kenties ei ole oikein tehty Buttia kohtaan, että minä harjaannun nyrkkitappeluun; ja jos se on väärin, niin minä mieluisemmin en tahtoisi —"

"Ojenna minulle kätesi, poikani!" huudahti pastori ihastuneena. "Nimi Kenelm ei ole turhan vuoksi sinulle annettu. Miehen luonnollinen toivo, hänen ollessaan tappeluun kykenevä elävä olento (ominaisuus, jossa hän, luullakseni, voittaa kaikki muut elävät olennot, paitsi peltopyytä ja kukkoa) on lyödä vastustajaansa. Mutta sen miehen luonnollinen toivo, jota me sanomme herrasmieheksi, on lyödä vastustajaansa rehellisellä tavalla. Herrasmies tahtoo ennemmin tulla rehellisellä tavalla lyödyksi, kuin lyödä vastustajaansa epärehellisellä tavalla. Eikö niin ole sinunkin mielestäsi?"

"On," vastasi Kenelm vakaasti; ja sitten hän filosofillisesti lisäsi. "Ja vallan selväähän se on; sillä jos minä epärehellisellä tavalla lyön kumppania, niin enhän minä todella lyökään häntä."

"Hyvä! Mutta otaksu että sinä ja joku toinen poika päätätte likemmin tarkastaa Caesar'in kommentarioita tahi kertomataulua, ja toinen poika on parempi-päinen kuin sinä, mutta sinä olet lukenut läksysi ja hän ei; sanoisitko silloin, että petollisesti voit hänet?"

Kenelm mietti hetken aikaa ja sanoi sitten vakaasti:

"Se, joka soveltuu aivonne käyttämiseen, voi myöskin soveltua nyrkkienne käyttämiseen. Ymmärrätkö minua?"

"Kyllä, sir; nyt ymmärrän teitä."

"Sinun nimikkosi, Sir Kenelm Digbyn, aikana herrasmiehet kantoivat miekkoja, ja he oppivat niitä käyttämään, sillä heidän täytyi, jos riita syntyi, niitä käyttää. Nyt ei kukaan, ainakaan ei Englannissa, taistele miekalla. Meidän aikamme on demokraattinen, ja jos tapellaan ensinkään, niin ollaan rajoitetut nyrkkien käyttämiseen, ja jos Kenelm Digby oppi miekkailemaan, niin Kenelm Chillinglyn täytyy oppia nyrkkitappelua; ja jos herrasmies tappelussa voittaa ajurin, joka on kahta vertaa häntä isompi, mutta ei ole oppinut nyrkkitaistelua, niin se ei ole petollista, se on vaan todistus siitä että tieto on valtaa. Tule huomenna taas oppimaan nyrkkitaistelua."

Kenelm nousi jälleen ponynsa selkään ja palasi kotiin. Hän löysi isänsä kävelemästä kirja kädessä puutarhassa. "Isä," sanoi Kenelm, "kuinka herrasmies kirjoittaa toiselle, jonka kanssa hän on joutunut riitaan, ja kun hän ei tahdo sopia, vaan hänellä on riidasta jotain sanottavaa, jota toisen herrasmiehen tulee saada tietää?"

"Minä en ymmärrä mitä tarkoitat."

"Noh, minä muistan kuulleen teidän sanoneen vähää ennen kuin lähdin kouluun, että olitte riidassa Lord Hautfordin kanssa, ja että hän oli aasi, ja että aioitte kirjoittaa hänelle ja sanoa sen hänelle. Kun te kirjoititte, sanoitteko todella, 'Te olette aasi?' Sillä tavallako herrasmiehet kirjoittavat toisillensa?"

"Sinä te'et toden totta kummallisia kysymyksiä, Kenelm. Mutta sinä et voi liian aikaisin oppia, että iva on sivistyneille mitä herjapuhe on roistoväelle; ja kun herrasmies pitää toista herrasmiestä aasina, hän ei suoraan sitä sano – hän lausuu sen niin kohteliailla sanoilla kuin suinkin voi. Lord Hautford kieltää minua pyytämästä rautuja eräästä joesta, joka juoksee hänen tiluksensa läpi. Minä en joesta välitä, mutta minulla on kieltämättä oikeus kalastaa siinä. Hän oli aasi kun rupesi siitä riitelemään, sillä jos hän ei olisi sitä tehnyt, minä en olisi oikeuttani käyttänyt. Koska hän tahtoi sitä minulta evätä, niin minun täytyi pyytää hänen rautujansa."

"Ja te kirjoititte hänelle kirjeen?"

"Niin tein."

"Mitenkä te kirjoititte, isä? Mitä sanoitte?"

"Jotain tähän suuntaan. 'Sir Peter Chillingly tervehtii nöyryimmästi Lord Hautfordia ja katsoo sopivaksi ilmoittaa, että hän on neuvotellut etevimpäin lakimiesten kanssa kalastus-oikeudestansa, ja toivoo, että hänelle suodaan anteeksi, jos hän rohkenee sanoa, että Lord Hautfordin tulisi kysyä neuvoa lakimieheltänsä, ennenkuin hän päättää evätä minulta tätä oikeutta."

"Kiitoksia, isä, minä näen —"

Samana iltana Kenelm kirjoitti seuraavan kirjeen.

"Mr Chillingly tervehtii nöyryimmästi Mr Buttia ja katsoo sopivaksi ilmoittaa, että hän opettelee nyrkkitaistelua, ja toivoo että hänelle suodaan anteeksi, jos hän rohkenee sanoa, että Mr Buttin tulisi itse opetella ennenkuin hän rupee tappelemaan Mr Chillinglyn kanssa tulevana lukukautena."

"Isä," sanoi Kenelm seuraavana aamuna, "minä tahdon kirjoittaa koulukumppanille, jonka nimi on Butt; hän on lakimiehen poika. Minä en tiedä mihin minun tulee lähettää kirje."

"Siitä kyllä saamme selvän," sanoi Sir Peter. "Tuomari Butt on etevä mies ja hänen adressinsa löydämme kalenterista." Adressi löydettiin – Bloombury Square, ja Kenelm kirjoitti tämän adressin kirjeen päälle. Asianomaisessa ajassa hän sai seuraavan vastauksen.

"Te olette hävytön pieni narri ja minä aion antaa teille aika selkäsaunan.
"Robert Butt."

Tämän kohteliaan kirjeen vastaanotettuansa Kenelmin epäykset katosivat ja hän otti joka päivä tuntia jäntäre kristillisyydessä.

Kenelm palasi kouluun ja hänen otsaltansa olivat kaikki huolenpidot kadonneet, ja kolme päivää sen jälkeen hän kirjoitti hänen arvoisuutensa John'ille.

"Hyvä Sir, – Minä olen voittanut Buttin. Tieto on valtaa.
Teidän uskollinen Kenelm."
"P. S. Voitettuani Butt'in, olen sopinut hänen kanssansa."

Siitä ajasta Kenelm menestyi. Mainiolta opettajalta tuli kiitoskirjeitä Sir Peterille niinkuin rakeita. Kuudentoista-vuotiaana Kenelm oli etevin oppilas koulussa, ja kun hän vihdoon erosi siitä, toi hän mukanaan seuraavan kirjoituksen Orbilius'eltansa Sir Peterille, erittäin merkitty sanalla 'yksityisesti'.

"Hyvä Sir Peter Chillingly! – Minä en milloinkaan ole ollut niin levoton yhdenkään oppilaani tulevaisuuden suhteen, kuin teidän poikanne. Hän on niin hyväpäinen, että hänestä helposti voi tulla mainio mies. Hän on niin omituinen, että hän luultavasti tulee tunnetuksi maailmassa ainoastaan originaalina. Kuuluista opettaja, tohtori Arnold, sanoo, että eroitus poikien välillä ei niin paljon riipu taidollisuudesta kuin pontevuudesta. Teidän pojallanne on taitoa, on pontevuutta – mutta kuitenkin hän kaipaa jotain voidaksensa menestyä elämässä; häneltä puuttuu kykyä olla yhdessä ihmisten kanssa. Hän on luonteeltaan surumielinen ja sen vuoksi hän karttaa muita ihmisiä. Hän ei tahdo toimia yhtäpitäväisesti muiden kanssa. Hän on kyllä rakastettava; toiset pojat pitävät hänestä, varsinkin pienemmät, joille hän on jonkimoinen uros; mutta hänellä ei ole yhtään hyvää ystävää. Mitä koulutietoihin tulee, hän voisi kohta lähteä yliopistoon ja varmaan suorittaa loistavan tutkinnon, jos hän viitsisi olla ahkera. Mutta jos minä rohkenen neuvoa antaa, niin ehdottelisin, että hän saisi käyttää kaksi ensimmäistä vuotta nähdäksensä vähän enemmän todellisesta elämästä ja saavuttaaksensa tarpeellisia tietoja sen käytännöllisistä esineistä. Lähettäkää hänet jonkun yksityisopettajan tykö, joka ei ole kirjakoi, vaan tiedokas ja maailmaa kokenut mies; on sitä parempi jos hän asuu pääkaupungissa. Sanalla sanoen, nuori ystäväni ei ole muiden poikien tapainen; ja minä pelkään, että hän, vaikka varustettu lahjoilla, jotka voisivat tehdä hänestä jotain elämässä, ei tule toimittamaan mitään, jollette saa häntä muiden ihmisten kaltaiseksi. Suokaa anteeksi, että näin rohkeasti uskallan kirjoittaa, vaan minun erinomainen osanottoni poikanne kohtaloon on saattanut minun tähän. – Minulla on kunnia, hyvä Sir Peter, olla teidän nöyrä palvelijanne
"William Horton."

Tämän kirjeen johdosta Sir Peter ei kuitenkaan pitänyt perhe-neuvoittelua, sillä hän ei katsonut kolmen naimattoman sisarensa voivan mitään käytännöllistä neuvoa antaa. Ja mitä Mr Gordoniin tulee, niin tämä herrasmies oli vetänyt hänen oikeuteen metsä-asian takia ja siellä joutunut tappiolle, jonka jälkeen hän oli kirjoittanut Sir Peterille ettei hän enää pidä häntä serkkunansa ja että hän ylenkatsoo häntä ihmisenä – ei aivan näillä sanoin, vaan enemmän teeskennellyllä tavalla ja senkautta kirje myöskin oli enemmän loukkaava. Mutta Sir Peter kutsui Mr Mivers'in tulemaan viikkokokoukseen metsästäämään ja pyysi hänen arvoisuutensa John'inkin luoksensa.

Mr Mivers tuli. Ne kuusitoista vuotta, jotka olivat kuluneet siitä kuin hän ensin esiteltiin lukijalle, eivät olleet vaikuttaneet mitään näkyvää muutosta hänen ulkomuotonsa suhteen. Yksi hänen väitteitensä oli että maailman miehen tulee nuoruudessaan näyttää vanhemmalta kuin hän on ja

keski-ikäisenä ollen, sekä siitä kuolinpäiväänsä saakka, nuoremmalta. Ja hän ilmaisi salaisuuden tämän saavuttamiseen näissä sanoissa. "Käyttäkää valetukkaa aikaisin, niin ette milloinkaan tule harmaapäiseksi."

Vastoin muita filosofia, Mivers käytännöllisesti ohjeitansa käytti; ja hän rupesi nuoruudessaan pitämään valetukkaa, joka ei ajan kuluessa muuttunut; se ei ollut kihara eikä kauniin-värinen, vaan suora ja yksinkertainen. Hän näytti kolmenkymmenenviiden vuotiaalta sinä päivänä, jolloin hän kahdenkymmenenviiden vuoden vanhana pani valetukan päähänsä. Hän näytti olevan kolmenkymmenenviiden vuotias nyt viidenkymmenenyhden vuotiaana.

"Minä aion koko ikäni olla kolmenkymmenenviiden vuotias," sanoi hän. "Sen parempaa ikää ei ole. On mahdollista että tullaan sanomaan minua vanhemmaksi, mutta minä en sitä myönnä. Ei kenenkään tarvitse itseänsä tuomita."

Mr Mivers'illä oli muutamia muitakin mietelmiä tämän tärkeän asian suhteen. Yksi oli. "Älkää milloinkaan suostuko olemaan kipeä. Älkää milloinkaan sanoko ihmisille ettette ole terve; älkää milloinkaan myöntäkö sitä itsellenne. Sairaus on niitä asioita, joita ihmisen periaatteen johdosta alusta asti tulee vastustaa. Mutta hoitakaa ruumistanne hyvin, ja kun olette tulleet huomanneeksi mitkä tavat ovat sille sopivimmat, niin pysykää niissä niin tarkoin kuin ikinä voitte." Mr Mivers ei olisi luopunut kävelymatkastansa puistossa ennen aamiaista vaikka hän ajamalla rattailta St. Giles'iin olisi voinut pelastaa Londonin kaupungin tulipalosta.

Toinen hänen mietelmiänsä oli. "Jos mielitte pysyä nuorena, niin asukaa suuressa kaupungissa; älkää milloinkaan viipykö enemmän kuin muutaman viikon kerrallaan maalla. Ottakaa kaksi ruumiin-rakennuksensa puolesta samankaltaista kahdenkymmenenviiden vuotiasta miestä; pankaa toinen asumaan Londoniin viettämään säännöllistä klubi-elämää; lähettäkää toinen johonkin seutuun maalla, jota muka sanotaan 'terveelliseksi.' Katselkaa näitä miehiä, kun ovat päässeet neljänkymmenenviiden vuotiaiksi. Londonilainen on muodoltaan samallinen kuin ennen, maalaisella on vatsa. Londonilaisen iho on hieno ja kaunis, maalaisen kasvot ovat ruskeankelmeät ja kukatiesi suomuiset."

Kolmas väite oli. "Älkää menkö naimiseen; ei mikään tee miestä niin vanhaksi kuin aviollinen onni ja isän velvollisuudet. Älkää milloinkaan tuottako itsellenne paljon huolta, ja supistakaa elämäne mitä vähimpään tilaan. Miksi lisätä kannettavanne vaimon sängyn ja hattulippaan sisällöllä ja niillä matkakapineilla, joita lastenkamaria varten tarvitaan. Karttakaa kunnianhimoa – se on niinkuin leinitauti. Se ottaa suuren osan miehen elämää, eikä anna hänelle mitään, jota kannattaa pitää, ennenkuin hän on herennyt nauttimasta sitä."

Toinen hänen mielilauseensa oli tämä. "Terve henki pitää ruumiin terveenä. Huokukaa sisäänne päivän aatteet, luovuttakaa itsestänne eilispäivän aatteet. Mitä huomispäivään tulee, on kyllä aika sitä ajatella, kun se tulee täksipäiväksi."

Näiden sääntöjen noudattamisella säilytettyänsä itsensä, Mr Mivers tuli Exmundhamiin niinkuin totus, teres, vaan ei rotundus – kohtalaisen pitkä, hoikka, suora varreltaan; kasvot olivat kauniit mutta lakastuneet, huulet ohuet ja niiden sisäpuolella kaksi erinomaisen hyvää, jopa valkeata hammasriviä, joista hänen ei kuitenkaan tullut kiittää ketäkään hammaslääkärinä. Näiden hampaitten takia hän inhosi happamia viinejä, varsinkin kaikellaisia Rheinin viinejä, makeisia ja happamia liemiä. Hän joi teetäin kylmältä. "On kaksi asiaa elämässä," sanoi hän, "joita viisaan kaikin mokomin tulee huolellisesti suojella: vatsansa lämpö ja hampaittensa emalji. Toisiin tautiin voipi hankkia apua, mutta ei löydy mitään apukeinoa umpitautiin ja hampaankolotukseen."

Kirjailijana, vaan samalla maailman miehenä, hän oli niin kehittänyt henkeänsä molemmissa näissä omaisuuksissa, että hän ensinmainitun omaisuuden takia oli peljätty, ja toisen takia suosittu. Kirjailijana hän ylönkatsoi maailmaa; maailman miehenä hän halveksi kirjallisuutta. Molempain ominaisuuksien edustajana hän kunnioitti itseänsä.

YHDEKSÄS LUKU

Illalla, kolmantena päivänä Mr Mivers'in tulon jälkeen istui hän, pastori ja Sir Peter viimeksi-mainitun salissa, pastori nojatuolissa tulen ääressä tupakoiden lyhyestä piipusta; Mivers oli pitkällään sohvalla vetäen sisään tuoksun lempitupakastaan. Sir Peter ei milloinkaan tupakoinut. Pöydällä oli konjakkia, kuumaa vettä ja sitronia. Pastori oli kuuluisa totinvalmistamisen taidossa. Vähän väliä pastori maisteli totiansa, ja Sir Peter teki samoin. Vaikka ei niin usein. Turhaa on mainita että Mr Mivers inhosi totia; mutta tuolilla hänen vieressään oli juomalasi ja karafinillinen jääkylmää vettä.

Sir Peter: – "Serkku Mivers, teillä on nyt ollut aikaa tutkia Kenelmiä ja verrata hänen luonnettaan siihen kuin se tohtorin arvelun mukaan on."

Mivers "väsyneenä": "Niin."

Sir Peter: – "Minä kysyn teiltä, maailmaa kokeneelta mieheltä, mitä minun teidän mielestänne tulee tehdä pojan kanssa. Lähetätkö minä hänet sellaisen opettajan tykö kuin tohtori neuvoo? John serkku ei ole samaa mieltä kuin tohtori ja arvelee että Kenelmin omituisuudet ovat etevät tavallansa, joita ei tule liian aikaisin poistaa sen kautta että hän tulee pintapuolisten opettajain ja Londonin katujen yhteyteen."

"Niin," toisti Mr Mivers entistä väsyneempänä. Hetken kuluttua hän lisäsi. "John pastori, antakaas kuulla mitä teillä on sanomista."

Pastori pani piippunsa pois, tyhjensi neljännen totilasinsa ja alkoi sitten, työntäen päätänsä taaksepäin samalla tavoin kuin kuuluisa Coleridge, kun hän alkoi monologin, puhuen hiukan nenään.

"Elämän aamulla —"

Mr Mivers kohautti olkapäitänsä, kääntyi sohvalla ja ummisti silmänsä niinkuin mies, joka on myöntynyt saarna kuulemaan.

"Elämän aamulla, kun kaste —"

"Minä tiesin, että kaste oli tuleva," sanoi Mivers. "Pyhikikää pois se, niin olette hyvä; ei mikään ole niin epäterveellistä. Me tiedämme ennakolta mitä aiotte sanoa, jotenkin näin. Kun nuorukainen on kuudentoista vuotias, on hän hyvin kokematon; hän on silloin – jatkakaa – mitä?"

"Jos aiotte keskeyttää minua röyhkeästi kun ainakin," sanoi pastori, "miksi tahdotte kuulla minun mielipidettäni?"

"Se oli erehdys, minä myönnän sen; mutta kuka kumma taisi aavistaa, että alottaisitte tuollaisella koru-kielellä. Elämän aamu toden totta! uh!"

"Serkku Mivers," sanoi Sir Peter, "te ette nyt arvostele John'in puhetapaa 'The Londonerissa', ja minä pyydän teitä muistamaan, että minun poikani elämän aamu on tärkeä asia hänen isällensä, ja serkun ei tule tehdä sitä naurettavaksi. Jatkakaa, John!"

Pastori sanoi sävyisästi. "Minä tahdon sovittaa puhetapaani arvostelijani mielen mukaan. Kun nuorukainen on kuudentoista vanha ja varsin kokematon elämään, on kysymys, tuleeko hänen niin varhain vaihettaa ne aatteet, jotka nuoruuteen kuuluvat, niihin, jotka oikeastaan keski-ikäisille kuuluvat, – tuleeko hänen alkaa saavuttaa sitä maailman kokemusta, jota keski-ikäiset miehet ovat saavuttaneet ja voivat opettaa. Minä en sitä usko. Minä tahtoisin mieluisemmin jonkun aikaa pitää häntä runoilijain seurassa – onnellisena loistavissa toiveissa ja kauniissa unelmissa, luoden itsellensä jonkun sankari-esikuvan, jonka hän pitäisi silmänsä edessä lippuna mennessänsä miehenä maailmaan. On kahdellaisia ajatuskouluja luonteen muodostamista varten – realisia ja idealisia. Minä tahtoisin muodostaa luonnetta idealisessa koulussa, tehdäkseen hänen rohkeammaksi ja suuremmaksi ja miellyttävämmäksi, kun hän astuu siihen jokapäiväiseen elämään, jota sanotaan realiseksi. Ja senvuoksi minä en soisi että Sir Kenelm Digbyn jälkeläinen uskotaan koulun ja yliopiston välisellä ajalla maallismieliselle miehelle, joka luultavasti on yhtä ruokoton kuin Mivers serkku ja asuu Londonin kivisien katujen varrella."

Mr Mivers (nousten ylös): "Ennenkuin vaivumme tuohon Serboniseen rämeeseen – kiista realisten ja idealisten akademikkojen välillä – luulen että meidän ensin on päättäminen mitä tahdotte että Kenelmistä tulisi. Kun minä teetän kengät itselleni, niin ennalta päätän minkälaiset kengät tahdon – kepeitä tanssikenkiäkö vai kestäviä kävelykenkiä; enkä minä pyydä suutaria pitämään minulle mitään johdannollista esitelmää niistä erilaisista kengistä, joihin nahkaa sopii käyttää. Jos te, Sir Peter, tahdotte että Kenelmin tulee kirjoittaa somia runoja, niin kuunnelkaa John pastoria; jos tahdotte tupata hänen päänsä täyteen turhanpäiväisiä paimenlauluja viattomasta rakkaudesta, joka voi päättyä siten että hän nai myllärin tyttären, kuunnelkaa siinä tapauksessa pastoria; jos tahdotte että hänen tulee astua elämään veltona keltanokkana, joka menee takaukseen minkä reversin puolesta tahansa viidenkymmenen prosenttia korolla, kun joku nuori veijari pyytää häntä sitä tekemään, kuunnelkaa silloin John pastoria; sanalla sanoen, jos tahdotte kunnon pojasta tehdä kyyhkyyksen, herkkäuskoisen narrin tahi hemmoittelevan pelkurin, niin John pastori on paras neuvonantaja mikä teillä voi olla."

"Mutta minä en tahdo, että minun poikani muodostuu mihinkään teidän mainitsemistanne heikoista suunnista."

"Älkää siinä tapauksessa kuunnelko John pastoria; ja siinä keskustelun loppu."

"Ei, siinä se ei ole. Minä en ole vielä kuullut teidän neuvoanne, jos en ota noudattaakseni Johnin neuvoa."

Mr Mivers oli kahden vaiheilla. Hän näytti olevan hämillänsä.

"Asia on se," sanoi pastori, "että Mivers rupesi antamaan ulos 'The Londoneria' periaatteen mukaan, joka on yhtäpitävä hänen oman mielensuuntansa kanssa, löytää virheitä siinä tavassa, jolla kaikkia tehdään, mutta ei milloinkaan itse saada sanotuksi miten niitä voitaisiin tehdä paremmin."

"Se on totta," sanoi Mivers suoraan. "Hajoittava mielensuunta on harvoin yhdistetty rakentamaan. Minä ja 'The Londoner' olemme hajoittavaa suuntaa luonnon ja politiikin puolesta. Me voimme hajoittaa rakennusta hirsiläjäksi, mutta me emme kehu voivamme hirsiläjästä huonetta rakentaa. Me olemme arvostelijoita ja, niinkuin sanotte, emme ole sellaisia hölmöjä että ehdoittelisimme muutoksia, joita muut voisivat arvostella. Kuitenkin minä teidän tähtenne, Peter serkku, ja sillä ehdolla että, jos minä annan neuvoni, te ette milloinkaan sano että minä sen annoin, ja jos sitä seuraatte, ette milloinkaan soimaa minua jos se, niinkuin useimmat neuvot, huonosti onnistuu, tahdon poiketa vanhasta tavastani ja lausua itsenäisen mielipiteen."

"Minä suostun näihin ehtoihin."

"Hyvä; jokaisen uuden sukupolven kanssa syntyy uusi aatteiden järjestys. Kuta varhemmin mies omistaa ne aatteet, jotka tulevat vaikuttamaan hänen sukupolveensa, sitä edemmäksi hän pääsee kilpajuoksussa aikalaistensa kanssa. Jos Kenelm kuudentoista vuotiaana käsittää näitä ajan merkkiä, joita hän, yliopistoon tullessaan, on huomaava kahdeksantoista tahi kahdenkymmenen vuoden vanhain nuorukaisten olevan valmiit käsittämään, niin hän tulee tekemään syvän vaikutuksen sen kautta että hän voi lausua ajatuksensa ja sovittaa mielipiteitensä todelliseen elämään, joka on myöhemmin oleva hänelle suureksi hyödyksi. Ne aatteet, jotka vaikuttavat kasvavaan sukupolveen, eivät milloinkaan ole alkuansa tästä sukupolvesta itsestä. Ne ovat alkuansa edellisestä sukupolvesta, ja tavallisesti ainoastaan vähäinen osa niitä hyväksyy, suurin osa sitävastoin joko halveksii tahi hylkää ne, mutta omistaa niitä kuitenkin myöhemmin. Sentähden tulee kuudentoista-vuotiaan pojan, jos hän mieli vastaanottaa sellaisia aatteita, tulla likeiseen yhteyteen jonkun ylevän hengen kanssa, joka jo kolme- tahi neljäkymmentä vuotta ennen on niitä vastaanottanut. Minä ehdoittelisin siitä syystä, että Kenelm lähetettäisiin jonku henkilön luo, jolta hän voi uusia aatteita oppia. Minä myöskin soisin, että hän pääkaupungissa saavuttaisi näitä tietoja. Sellaisilla suosittelijoilla kuin meillä on tarjona, hän ei ainoastaan voi tutustua uusien aatteiden kanssa, vaan myöskin kaikellaisten eteväin miesten kanssa. On tärkeää jo varhain joutua nerokkaiden henkilöiden seuraan. Voipi tietämättänsä niiden tietoja saavuttaa. On toinenkin, eikä suinkaan vähäpätöinen, etu siitä että varhain pääsee hyvään seuraelämään. Nuorukainen oppii siinä sopivaa käytöstapaa, mielenmalttia ja kykyä käyttämään

kaikkia apukeinoja hyväksensä, eikä ole juuri luultavaa, että hän joutuu pulaan ja mielistyy huonoihin tapoihin ja irstaisuuksiin, kun hän astuu elämäänsä kokonaan omana käskijänään, totuttuansa hienoon seuraelämään niiden johdolla, jotka ovat kelvollisia sellaista valitsemaan. No niin, nyt olen puhunut niin että töin tuskin voin hengittää enää. On parasta että kohdakkoin päätätte tehdä neuvoni mukaan; sillä minä olen luonteeni puolesta ristiriitainen ja saatan kukatiesi huomenna vastustaa mitä tänään itse olen ehdoitellut."

Sir Peteriin teki hänen serkkunsa kaunopuheinen todistamisvoima syvän vaikutuksen.

Pappi tupakoi vallan ääneti, kunnes Sir Peter kääntyi hänen puoleensa; silloin hän sanoi. "Tässä kasvatustarjonnassa kristitylle herrasmiehelle näyttää minusta kristityn osa olevan kokonaan poisjätettynä."

"Ajan suunta," huomautti Mr Mivers tyyneesti, "tarkoittaa tätä poisjättämistä. Maallikkokasvatustarjonta on tarpeenmukainen vastavaikutus varsinaiselle teologiselle opetukselle, joka syntyi siitä, että muutamat kristityt eivät suvainneet sitä, että toiset kristityt heitä opettivat, ja koska nämä vastustajat eivät tahdo sopia siitä, miten uskontoa on opetettava, niin ei tule ensinkään mitään opettaa, taikka on uskonto opetuksesta poisjätettävä."

"Tuo voipi olla kylläkin hyvä kun asia koskee suurta järjestöä kansallis-kasvatuksessa," sanoi Sir Peter, "mutta se ei sovellu Kenelmiin, joka on sellaisesta perheestä, jonka jäsenet kuuluvat valtionkirkkoon. Hän on opetettava esi-isänsä uskontunnustukseen loukkaamatta yhtäkään eriuskolaista."

"Mihin valtiokirkkoon hänen siis tulee kuulua?" kysyi Mr Mivers, – "Korkeakirkkoon, Matalakirkkoon, Leveäkirkkoon, Puseyitikirkkoon, Ritualikirkkoon tahi mihin toiseen valtionkirkkoon tahansa, joka voipi tulla muotiin?"

"Noh!" huudahti pastori, "tuo iva ei ole paikallansa. Te tiedätte vallan hyvin että suvaitsevaisuus on meidän kirkkomme hyvä avu, joka ei suurena jokaista mielen-muutosta kerettiläisyydeksi tahi laholaisuudeksi. Mutta jos Sir Peter lähettää poikansa kuudentoista-vuotiaana opettajan luokse, joka kokonaan jättää pois kristin-uskon opetuksesta, niin hän ansaitsee saada aika lailla selkäänsä; ja," lisäsi pastori luoden tuiman silmäilyn Sir Peteriin, tavanmukaisesti kääntäen takinhihoja ylös, "minun tekisi mieli antaa hänelle selkään."

"Hiljaa, John," sanoi Sir Peter rauhoittavasti, "hiljaa, rakas sukulaiseni. Minun perilliseni ei tule kasvatettavaksi niinkuin pakana, ja Mivers vaan puhuu leikkiä meille. Kuulkaapas, Mivers, tunnetteko sattumalta ystävienne joukossa Londonissa jotakin miestä, joka, vaikka oppinut ja maailman mies, kumminkin vielä on kristitty?"

"Sellainen kristitty kuin laki määrää?"

"Noh niin."

"Ja joka ottaisi Kenelmin oppilaisekseen?"

"Tietysti minä en turhasta uteliaisuudesta teiltä sitä kysy."

"Minä tunnen oikean miehen. Hän aikoi oikeastansa papiksi ja on hyvin oppinut teologi. Hän luopui tuumastansa ruveta papiksi ja otti hoitaaksensa pientä maatilaa, jonka hän peri äkkiä kuolleelta vanhemmalta veljeltään. Hän tuli sitten Londoniin ja osti kokemusta – se on, hän oli luonteeltaan aulis – häntä voitiin helposti pettää – hän joutui pulaan – hänen maatilansa joutui siviilihallinnon hoidettavaksi hänen velkojensa hyväksi ja hänelle itselle maksettiin siitä 400 puntaa sterlingiä vuodessa. Hän oli silloin nainut ja hänellä oli kaksi lasta. Hän huomasi, että hänen oli tarttumisen kynään lisätöksensä tulojansa, ja hän on sanontakirjallisuuden taitavimpia apumiehiä. Hän on hienosti sivistynyt, arvossa pidetty kirjailija, hyvin kiitetty yleisten miesten joukossa, täydellinen herrasmies, hänen kotinsa on hauska ja hänen luonansa käy etevimpiä seuraelämän jäseniä. Koska hän kerta oli tullut petetyksi, niin hän ei pelkää enää samaan pulaan joutuvansa. Hänen kokemuksensa ei ostettu liian kalliilla hinnalla. Sen ajullisempaa ja täydellisempää maailman miestä ei löydy. Ne 300 puntaa tahi niillä paikkeilla, joita tulette maksamaan Kenelmistä, olisivat hyvin tervetulleet hänelle. Hänen nimensä on Welby ja hän asuu Chester Squaren varrella."

"Hän on tietysti 'The Londonerin' aputoimittaja," virkkoi pastori pilkallisesti.

"Se on totta. Hän kirjoittaa meidän klassilliset, teologiset ja filosofiset kirjoituksemme. Jos tahdotte, niin pyydän hänen tulemaan tänne pariksi päiväksi, niin saatte itse puhutella häntä ja itse päättää asiasta, Sir Peter."

"Tehkää niin!"

KYMMENES LUKU

Mr Welby tuli ja viehätti kaikkia. Hän oli käytöksensä suhteen luonteva ja kohtelias. Hänessä ei ollut mitään pedantista, mutta pian voitiin huomata, että hän oli lukenut hyvin paljon ja että hän muutamissa aineissa oli tunkenut syvällekin. Hän ihastutti pastoria selityksillään pyh. Chrysostomon kirjoituksista; hän saattoi Sir Peterin vallan hämilleen vanhan Britannian muinaiskalujen tiedoissa; hän miellytti Kenelmiä sillä helppoudella, jolla hän osasi puhua riidanalaisista viisusopillisista asioista; Lady Chillinglyn ja kolmen sisaren (jotka myöskin olivat kutsutut oppiaksensa häntä tuntemaan) seurassa hän oli huvittavampi, mutta kuitenkin yhtä opettavainen. Hän tunsi yhtä hyvin romaanit kuin hyvät kirjat, ja hän antoi neitosille luettelon viattomista kirjoista kumpaistakin lajia; Lady Chillingly'lle hän kertoi sukkelalla tavalla juttuja ylhäisten elämästä ja viime skandaaleista. Mr Welby oli todellakin yksi niitä loistavia henkilöitä, jotka ovat sen piirin koristeena, mihin he joutuvat. Vaikka hän omassa itsessään oli mies, joka oli toiveissaan pettynyt, kätki hän kuitenkin pettymyksensä tasaisen ja hyvänsävyisen luonteen pinnan alle; hän oli toivonut loistavaa tulevaisuutta teologina ja saarnaajana; mutta kahdenkymmenenkolmen vuotiaana hän peri maatilan ja se käänsi hänen kunnianhimonsa uudelle uralle. Hänen viehättävä käytöksensä teki hänestä kohta muodin mukaisen miehen, ja hänen oma luonteensa houkutteli häntä tuohon vähäpätöisempään, mutta mieluisempaan kunnianhimpoon, joka tyytyy menestyksiin seuraelämässä ja nauttii nykyisen hetken iloja. Kun asianhaarat pakoittivat hänen lisäämään tulojansa kirjallisten ansioiden kautta, joutui hän sanomakirjallisuuden kirjailuun ja luopui kokonaan sellaisesta työstä, jota vaaditaan jonkun kokonaisen teoksen valmistamiseen, joka kenties veisi paljon aikaa ja tuottaisi ainoastaan niukan palkinnon. Hän oli yhä edelleen kaikkein mielehinen seurapiireissä, ja mahdollista on, että hänen yleinen taitavuuden maineensa saattoi hänen pelkäämään, että hän jonku suuren yrityksen kautta kadottaisi tämän maineen. Mutta hän ei ylönkatsonut kaikkia ihmisiä ja kaikkia asioita, niinkuin Mivers; vaan hän katseli ihmisiä ja asioita niinkuin väliä-pitämätön mutta hyväluontoinen katselija katselee liikettä kadulla salinsa ikkunasta. Häntä ei voinut sanoa veltoksi, mutta hän oli kokonaan harhaluuloja vailla. Kerta hän oli ollut liiankin romantillinen; nyt hänen luonteensa päinvastoin oli niin väliäpitämätön, että romantillisuus loukkasi häntä niinkuin kovin kirjava väri tummanpohjaisessa kankaassa. Hän oli muuttunut täydelliseksi realistiksi arvosteluja kirjoittaessaan sekä menetystapansa ja katsantotapansa suhteen ulkona maailmassa. Mutta pastori John ei sitä huomannut, sillä Welby kuunteli tämän herrasmiehen ylistävän idealista koulua vaivaamatta itseään vastustamalla sitä. Hän oli käynyt liian hitaaksi ruvetaksensa väittelyön kanssapuheessa, ja ainoastaan arvostelijana hän ivan kiilloitetun julmuuden kautta osoitti sitä riidanhimoa, joka vielä hänessä löytyi.

Hän vältti hyvin sukkelasti Sir Peterin ja pastorin aloittamaa tutkintoa hänen kirkollisesta oikea-uskoisuudestaan. Hengellisen opin pilvessä hänen omat mielipiteensä katosivat kirkko-isäin mielipiteisiin. Hän oli todella realisti uskonnon suhteen niinkuin kaikissa muissakin asioissa. Hän katsoi kristillisyyttä sivistyksen esikuvaksi, jota tulee kunnioittaa, niinkuin toisia tämän sivistyksen esikuvia tunnettiin painovapaudessa, edustavassa järjestössä, valkeassa huivissa ja mustassa hännystakissa iltaseuroissa j.n.e. Hän tunnusti sentähden eklektista kristologiaa, joksi hän itse sitä kutsui, ja sovitti deismon opinkappaleita kirkon oppiin. Sanalla sanoen: hän saavutti kaikkien Chillingly'jen suosion; ja kun hän lähti Exmundham-Hallista, otti hän Kenelmin mukaansa, opettaaksensa hänelle niitä uusia aatteita, jotka tulisivat hänen sukupolveansa hallitsemaan.

YHDESTOISTA LUKU

Kenelm oli puolitoista vuotta tämän erinomaisen opettajan luona. Sillä ajalla hän saavutti paljon kirjallisia tietoja; hän tapasi myöskin monta kirjallisuuden alalla, tuomio-istuimilla ja parlamentissa etevää miestä. Hän oli myöskin ylhäisten seuroissa usein. Isoiset rouvat, jotka olivat olleet hänen äitinsä nuoruuden ystäviä, ottivat häntä siipiensä suojaan, antoivat hänelle hyviä neuvoja ja suututtivat häntä. Varsinkin yksi, Glenalvonin markisina, joka rakasti häntä sentähden, että hän oli kiitollisuuden velassa hänelle. Hänen nuorin poikansa oli, näet, ollut Kenelmin kumppanina Merton-koulussa, ja Kenelm oli pelastanut hänen poikansa hengen, kun hän oli hukkumaisillaan. Poika parka kuoli myöhemmin keuhkotautiin, ja äiti suri häntä kovasti, ja Kenelm tuli hänelle siitä pitäin vielä rakkaammaksi. Lady Glenalvon oli ylhäisen Londonin maailman kuningattareita. Vaikka hän oli viidenkymmenen vuoden ikäinen, oli hän vielä hyvin kaunis; hän oli sitä paitsi hyvin lahjakas, sukkela ja erittäin hellätuntoinen, niinkuin useat sellaiset kuningattaret ovat; hän oli juuri niitä naisia, jotka ovat verrattomia kun on asia muodostaa nuorien miehien käytöstä ja jalostuttaa niiden luonnetta, joiden tarkoitus on tulevaisuudessa suuria toimittaa. Mutta hän oli itsekseen hyvin pahoillansa siitä, että hän, oman käsityksensä mukaan, ei voinut sellaista harrastusta Chillinglyin perillisessä herättää.

Huomautettakoon tässä, että Kenelm ei suinkaan ollut suuria etuja vailla muodon ja kasvojen suhteen. Hän oli pitkä ja hänen kaunis ruumiin-muotonsa kätki hänen luonnollista voimaansa, joka oli erinomaisen suuri. Hänen kasvonsa olivat kauniit, vaikka totisen ja kolkon näköiset ja nuoruuden kukoistusta vailla; ne eivät olleet taiteellisesti säännölliset, mutta omituiset ja elävät; silmät olivat suuret, mustat ja vilkkaat ja hymyillessänsä hän näytti samalla aikaa lempeältä ja surulliselta. Hän ei milloinkaan nauranut ääneen, mutta hän kohta huomasi asian koomillisen puolen, ja hänen silmänsä saattoivat nauraa, vaikka hän oli vaiti. Hän taisi lausua leikkilisiä, odottamattomia asioita, jotka käsitettiin humorina; mutta jollei säde hänen silmissään olisi ollut, hän ei olisi voinut lausua niitä enemmän näennäisellä tietämättömyydellä siitä että ne olivat tahallista leikkipuhetta, kuin trappistimunkki, joka katsoo ylös siitä haudasta, jota hän kaivaa, lausuaksensa *memento mori*'ansa (muista kuolemata).

Hänen kasvonsa näyttivät kauniimmilta kuta enemmän niitä katseli. Naiset sanoivat niiden ilmaisevan romantillista tunteellisuutta – siis niiden kuuluvan henkilölle, joka helposti saataisiin rakastumaan ja jonka rakkaus olisi runollinen ja kiihkoinen. Mutta hän voitti niinkuin nuori Hippolyto kaiken naisellisen viehätysvoiman kiusaukset. Hän tyydytti pastoria säilyttämällä taitavuuttansa voimisteluharjoituksissa ja hän saavutti nyrkkitaistelukoulussa, jossa hän säännöllisesti kävi, maineen olevansa paras herrasmies-nyrkistelijä koko pääkaupungissa.

Hän sai monta tuttavaa, mutta hän ei vielä ollut yhtäkään ystävyiden liittoa tehnyt. Jokainen, joka hänen näki, mieltä kuitenkin häneen. Jos hän ei heille ystävyttä osoittanutkaan, niin hän ei kumminkaan heitä tylysti kohdellut. Hän oli erittäin ystävällinen ja hänen äänensä oli lempeä ja hän oli perinyt isänsä sävyisän luonteen – lapset ja koirat hakivat vaistontapaisesti hänen seuraansa. Kun Kenelm lähti Mr Welbyn luota, vei hän mukanaan Cambridgen yliopistoon mielen, joka oli hyvin varustettu niitä uusia aatteita varten, jotka paisuivat puhkeaksensa kukoistukseen. Hän kummastutti toisia äskentulijoita ja saattoi väliin mahtavia vanhempia ylioppilaita Trinity'ssä ja St. John'issa hämillensä. Mutta hän vetäysi vähitellen pois yleisestä seuraelämästä. Hän oli tosiaankin mielensä suhteen liian vanha ikäänsä; ja seurusteltuansa pääkaupungin etevimmissä piireissä, ylioppilas-illalliset ja juomingit eivät häntä miellyttäneet. Hän yhä säilytti nyrkistelijä-mainettansa; ja väliin kun joku heikko vastatulija oli joutunut tappiolle tappelussa jonku väkevemmän kanssa, niin hänen jäntäre kristillisyytensä jalolla tavalla kehittyi. Hän ei tehnyt niin paljon kuin hän olisi voinut, saavuttaaksensa akadémiallista mainetta tiedollisessa suhteessa. Mutta hän oli aina ensimmäisiä tutkinnoissa; hän sai kaksi yliopiston-palkintoa ja suoritti jotenkin suurella kunnialla maisterintutkinnon, jonka jälkeen hän palasi kotia, omituisempana, kolkkompana – sanalla sanoen,

vähemmän muiden ihmisten kaltaisena – kun lähdettyänsä Merton-koulusta. Hän oli kutonut omasta sydämestään yksinäisyyden verkon ympärillensä, ja tässä yksinäisyydessä hän istui ääneti ja valppaana kuin hämähäkki verkossansa.

Lieneekö se tullut hänen synnynnäisestä luonteestaan vai siitä, että sellaiset opettajat olivat häntä kasvattaneet, kuin Mr Mivers, joka edisti uusia parannus-aatteita siten, että hän ei kunnioittanut mitään menneessä ajassa, ja Mr Welby, joka katseli nykyiset olot realistiselta kannalta ja pilkkasi kaikkia tulevaisuuden näkökuvia idealistisina; oli miten oli, enin silmäänpistävä ominaisuus Kenelmissä oli tyyni välinpitämättömyys. Hänessä oli vaikea huomata niitä toiminnan kehoittimia, joita sanotaan turhamielisyydeksi tahi kunnianhimoksi, mieltymyksen haluksi tahi vallanhimoksi. Hän oli tähän saakka seisonut kaikkia naisten lumouskeinoja vastaan. Hän ei ollut milloinkaan rakkautta kokenut, mutta hän oli lukenut hyvin paljon siitä, ja tämä kiihko oli hänestä selittämätön inhimillisen järjen eksymys ja häpeällistä mielen tasaisuuden hylkäämistä, jonka tasapainossa pitämistä miehisten luonteiden tulee pitää päämääränänsä. Eräs hyvin kaunopuheinen kirja, jossa aviotonta elämää kiitetään ja jonka nimenä oli "Enkeleitä lähestyminen," kuuluisan Oxfordissa asuvan oppineen Decimus Roachin kirjoittama, oli tehnyt niin syvän vaikutuksen hänen nuoreen mieleensä, että hän helposti olisi voinut ruveta munkiksi, jos hän olisi ollut katolilainen. Suurin into, jota hän osoitti, oli ajatus-oppineen into ajatellun totuuden puolesta – se on, sen puolesta, minkä hän katsoi todeksi, ja koska se, mikä yhden mielestä on totta, toden perään toiselle voi näyttää väärälle, niin tämä hänen mieltymyksensä saattoi hänen moneen pulaan ja vaaraan, niinkuin lukija kukatiesi tulee seuraavasta luvusta huomaamaan.

Jotta hänen käytöksensä siinä tulisi oikein käsitetyksi, saan pyytää sinua, rehellinen lukija (kaikki lukijat eivät aina ole rehellisiä) muistamaan, että hänen mielensä on täynnä uusia aatteita, jotka, kohdatessansa syvän ja vaarallisen vanhain aatteiden salaisen virran, muuttuvat uhkaaviksi kuohuaalloiksi.

KAHDESTOISTA LUKU

Suuret kemut oli pidetty Exmundhamissa, sen kunnian viettämiseksi, joka oli maailmalle tapahtunut sen kautta että Kenelm Chillingly oli siinä kaksikymmentä ja yksi vuotta elänyt.

Nuori perillinen oli pitänyt puheen kokoontuneille arentimiehille ja muille kutsutuille vieraille, joka ei suinkaan ollut pitojen iloja lisännyt. Hän puhui sujuvasti ja mielenmaltilla, joka oli hämmästyttävää nuorena mieheessä, joka ensi kerta pitää puhetta suuren ihmisjoukon kuullen. Mutta hänen puheensa ei ollut iloinen.

Tilan ensimmäinen arentimies oli esitellyt hänen maljaansa ja silloin, niinkuin luonnollista oli, viitannut hänen esi-isiensä pitkään riviin. Hänen isänsä hyviä avuja ihmisenä ja tilanomistajana oli suurella innolla kiitetty, ja monta onnellista ennustusta hänen oman tulevaisuutensa suhteen oli johdettu sekä hänen vanhempainsa erinomaisista ominaisuuksista, että hänen omasta toivoisesta nuoruudestaan, joka oli saavuttanut mainetta yliopistossa.

Kenelm Chillingly toi vastauksessansa runsaasti esiin niitä uusia aatteita, joiden tuli vaikuttaa niin paljon kasvavaan sukupolveen ja joiden kanssa hän oli tutustunut lukemalla Mr Mivers'in sanomalehteä ja puhumalla Mr Welbyn kanssa.

Hän puhui hyvin vähän siitä mikä esi-isiä koski. Hän huomautti, että oli kummallista nähdä kuinka kauan perhe tahi suku voi edellensä kukoistaa yhdessä luodun maailman kolkassa, osoittamatta yhtäkään tiedollista kykyä paitsi niitä, jotka kehittyvät perättäisin seuraavain kasvavain vuodensatojen kautta. "Se on kyllä totta," sanoi hän, "että Chillinglyt ovat eläneet tässä paikassa isästä poikaan noin neljänneksen maailman historiaa, tahi siitä ajasta, johon Sir Isaac Newton sijoittaa vedenpaisumuksen. Mutta, sen mukaan kuin voipi päättää olevista asiakirjoista, maailma ei missään suhteessa ole tullut viisaammaksi tahi paremmaksi heidän olemisensa kautta. He ovat syntyneet syömään niin kauan kuin voivat syödä, ja kun eivät enään voineet syödä, niin he kuolivat. Siinä suhteessa he eivät kuitenkaan olleet hiukaakaan vähäpätöisempiä kuin heidän kanssaihmisensä ylipäänsä ovat. Useimmat meistä nyt tässä saapuvilla olevista," jatkoi nuori puhuja, "olemme ainoastaan syntyneet kuolemaan; ja suurin lohdutus loukatulle ylpeydellemme siitä että meidän täytyy myöntää asian niin olevan, on se, että meidän jälkeläisemme luultavasti eivät tule tekemään suurempaa vaikutusta luonnon suunnitukseen kuin me itse." Kun Kenelm Chillingly oli omia esi-isiänsä erityisesti ja ihmissukua yleisesti näin filosofisesti tutkistellut, alkoi hän selvästi ja tarkasti tutkia sitä kiitosta, jota oli niin ylellisesti lausuttu hänen isällensä ihmisenä ja tilanomistajana.

"Ihmisenä," sanoi hän, "isäni epäilemättä ansaitsee kaikkea mitä ihminen voi sanoa toisen ihmisen eduksi. Mutta mikä on ihminen parhaimpanakin ollen? Kypsymätön, haamuileva, valmistumaton alkio, jonka etevin ominaisuus on että hänellä on epämääräinen tieto siitä että hän on ainoastaan alkio, eikä voi täydellistä itseänsä ennenkuin hän lakkaa olemasta ihmisenä, se on, ennenkuin hänestä tulee toinen olento toisessa elämän muodossa. Me voimme kiittää koiraa koirana, sentähden että koira on täydellinen ens [olemus], eikä alkio. Mutta kiittää ihmistä ihmisenä, unohtaen että hän on ainoastaan siemen, josta vallan toisellainen elämän muoto on kehittyvä, se sotii yhtä paljon vastaan Raamatun uskoa hänen nykyisestä kypsymättömyydestään ja vaillinaisuudestaan, kuin psykologista tahi metafysista tutkimusta vastaan sielunmuoduksesta, joka selvästi on määrätty tarkoituksia varten, joita hän ei milloinkaan ihmisenä voi saavuttaa. Se on kyllä totta että isäni ei ole vajavaisempi alkio kuin kukaan muu meistä läsnä-olevista; mutta se ei paljon todista hänen edukseen, niinkuin likemmin asiaa mieltiessänne itse tullette havaitsemaan. Myöskin katsoen meidän niin suuresti kiitettyyn ruumiilliseen muotoon ihmisiinä, tiedätte että muodoltaan kaunihinkin meistä viime tieteellisten keksintöjen mukaan on ainoastaan kehitys jostakin kauheasta karvaisesta eläimestä, niinkuin esimerkiksi gorillasta; ja vanhimman gorillan oma alkuperäinen esi-isä oli pieni merielävä, joka oli kahdella kaulalla varustetun putellin kaltainen. Luultavaa on että meidän kerran on syrjäytyminen jonku uuden lajin kehityttyä.

"Mitä niihin ansioihin tulee, joita on omistettu isälleni tilanomistajana, niin minun täytyy, puhujaa kunnioittaenkin, sanoa etten voi suostua niihin kaunopuheisuuden kukkiin, joita niin runsaasti hänen ylitsensä ripoiteltiin. Kaikkein täysijärkisten ajattelijain tulee, näetsen, olla yksimieliset siinä, että maatilanomistajan ensimmäinen velvollisuus ei koske niitä, joille hän vuokraa maansa, vaan koko kansaa yleensä. Hänen velvollisuutensa on pitää huolta siitä, että maa tuottaa yhteiskunnalle enemmän minkä se voipi. Tämän saavuttamiseksi tilanomistajan tulee tarjota talojansa huutokaupalla, siten kiskoaksensa suurimman arennin minkä hän suinkin voipi saada päteviltä kilvoittelijoilta. Sellainen tarjous kelvollisille kilpailijoille on paras keino, mihin meidän valistuksemme tämän suhteen on tullut, sellaisissakin ammateissa, joissa voi löytyä henkilöitä, jotka ovat yli kaiken kilpailun. Maanviljelyksen alalla tämä kilpailun peri-aate onneksi ei niin suuresti sodi parhaimman ky'yn valitsemista vastaan kuin esimerkiksi diplomatiassa, jossa yksin Talleyrandkin ulossuljettaisiin sentähden että hän ei osaa muuta kieltä kuin omaansa; ja vielä enemmän armeijassa, jossa soturi ei pääsisi ylempiin virkoihin, sentähden että hän, niinkuin Marlborough, ei osaa kirjoittaa. Mutta maanviljelykseen katsoen tulee tilanomistajan ainoastaan katsoa siihen, kuka voipi suurimman arennin maksaa, sen kautta että hän omistaa suurimman pää-oman ja ankarimpain lakipykälän kautta suostuu niihin kontrahti-ehtoihin, jotka tieteellisesti oppineimmat viljelysohjeet ovat määränneet ja jotka varovaisimmat lakimiehet rangaistuksen uhalla ovat vahvistaneet. Tällaisen menetyksen kautta, jota meidän aikamme vapaamielisimmät valtiotalouden hoitajat puoltavat, mainitsematta vieläkin vapaamielisempiä, jotka väittävät että maanomaisuus ei olekaan mikään omaisuus, tällaisen menetyksen kautta, sanon minä, täyttää tilanomistaja velvollisuutensa maatansa kohtaan. Hän hankkii itselleen arentimiehiä, jotka pää-omansa kautta tuottavat enimmästi yhteiskunnalle, joita on tutkisteltu heidän pankkirätinkiinsä ja siihen vakuuteen katsoen, jonka voivat antaa, sekä kontrahtiehtojen ankaruuden suhteen, joita Liebig on ehdoitellut ja Chitty tehnyt laiksi. Mutta minä näen isäni tilalla suuren joukon arentimiehiä, joilla on jotenkin vähän kuntoa ja vielä vähemmän pää-omaa, jotka eivät ensinkään Liebig'ia tunne ja vastustavat Chittyä, eikä mikään lapsellinen innostus voi saattaa minua rehellisesti sanomaan että isäni on hyvä tilanomistaja. Hän on etupäässä katsonut taipumukseensa henkilöihin eikä velvollisuuksiinsa yhteiskuntaa kohtaan. Tässä ei, ystävänä, ole kysymys siitä, tuleeko joukko arentimiehiä, niinkuin te, työhuoneeseen, vai ei. Se on kuluttamisen-kysymys. Tuotatteko te mahdollisesti suurimman joukon viljaa käyttäjälle?

"Mitä minuun tulee," jatkoi puhuja, joka kävi yhä innokkaammaksi kuta katkerammaksi se tyläys kävi, jota hän kuulijoihinsa oli saattanut – "mitä minuun itseeni tulee, niin en epää saavuttaneeni niin sanottua mainetta Cambridgen yliopistossa; mutta teidän ei pidä katsoa tätä miksikään sanottavaksi lupaukseksi tulevan elämänjuoksuni suhteen. Hyödyttömimmätkin ihmiset – etenkin ahdasmieliset ja tekopyhät – ovat saavuttaneet paljoa suurempaakin mainetta yliopistossa kuin mikä minun osakseni on tullut.

"Minä kiitän teitä kuitenkin niistä kohteliaisuuksista, joita olette lausuneet minusta ja perheestäni; mutta minä aion koettaa vaeltaa sitä hautaa kohti, johon me kaikki olemme matkalla, vallan välittömänä siitä, mitä ihmiset minusta puhuvat näin lyhyellä matkalla. Ja, ystävänä, kuta pikemmin pääsemme matkamme loppuun, sitä suuremmat toiveet meillä on päästä monesta surusta, synnistä ja taudista. Siis, kun minä juon teidän onnenmaljanne, tulee teidän käsittää että minä toden perään toivon että pian pääsisitte niistä taudeista, joille liha on altisna ja jotka tavallisesti ikää voittaen niin lisääntyvät, että hyvä terveys tuskin on mahdollinen vanhuuden yhä heikkenemistään heikkeneväin hengen- ja ruumiin-voimain kanssa. Hyvät herrat, minä juon teidän onnenmaljanne!"

KOLMASTOISTA LUKU

Aamulla näiden syntymäpäivä-ilojen jälkeen Sir Peter ja Lady Chillingly pitivät pitkän neuvoittelun toinen toistensa kanssa perillisensä kummallisuuksista ja parhaasta tavasta millä voisi saada häntä iloisemmalta kannalta maailman oloja katselemaan, tahi ainakin saada häntä lausumaan vähemmän loukkaavia mielipiteitä – tietysti, vaikka eivät sitä sanoneet, sopusoinnussa niiden uusien aatteiden kanssa, jotka tulisivat hänen vuosisataansa hallitsemaan. Sovittuansa tästä arasta asiasta, he lähtivät käsi kädessä perillistänsä hakemaan. Kenelm harvoin tapasi heidät aamiaisella. Hän nousi varhain aamuisin ylös ja oli tottunut yksin kuljeksimaan ympäri seutua ennenkuin hänen vanhempansa vielä olivat nousseet ylös.

Tämä arvollinen parikunta löysi Kenelmin istumasta erään kalarikkaan virran partaalla, joka virta suikerteli Chillingly-puiston läpi; hän piti siimaa vedessä ja haukotti, jossa viimeksi-mainituissa asiassa hän näytti olevan hyvin taitava.

"Huvittaako kalastaminen sinua, poikani?" sanoi Sir Peter ystävällisesti.

"Ei ensinkään, sir," vastasi Kenelm.

"Miksi sinä sitte sitä teet?" kysyi Lady Chillingly.

"Sentähden että en tiedä mitään, joka minua enemmän huvittaisi."

"Oh! siinä se on," sanoi Sir Peter; "koko salaisuus Kenelm'in omituisuuksiin katsoen on näissä sanoissa, ystäväni; hän tarvitsee huvitusta. Voltaire sanoo aivan oikein. 'Ihminen tarvitsee huvitusta!' Ja jos Kenelm saisi huvitella niinkuin muut ihmiset, niin hän tulisi muiden ihmisten kaltaiseksi".

"Siinä tapauksessa," sanoi Kenelm totisesti ja nosti vedestä pienen, mutta vilppaan raudun, joka joutui Lady Chillingly'n syliin – "siinä tapauksessa minä mieluisemmin olen ilman huvitusta. Minä en ensinkään pidä muiden turhamaisuuksista. Itsensä säilyttämisvaisto pakoittaa minua jossakin määrässä kärsimään omiani."

"Kenelm, sir," huudahti Lady Chillingly niin vilkkaasti kuin hänen tyyni arvonsa ani harvoin puhui, "ota pois tuo kauhea, märkä olento! Pane onkivapasi pois ja kuuntele mitä isälläsi on sanottavaa. Sinun kummallinen käytöksesi tuottaa meille paljon huolta."

Kenelm otti raudun irti koukusta, laski sen koppaansa, ja loi suuret silmänsä isäänsä, sanoen. "Mikä se minun käytöksessäni teitä pahoittaa?"

"Ei pahoita, Kenelm," sanoi Sir Peter ystävällisesti, "vaan huolestuttaa; äitisi on oikean sanan löytänyt. Katsopas, rakas poikani, minun toivoni on että sinusta tulisi etevä mies maailmassa. Sinä voisit parlamentissa edustaa tätä kreivikuntaa, niinkuin esi-isäsi ovat tehneet ennen sinua. Minä olen tuumannut että eilispäivän pidot olisivat erinomaisena tilaisuutena sinulle esittelemään itseäsi tuleville vaalimiehillesi. Puhetaito on omaisuus, jota enin arvostellaan vapaassa maassa, ja miksi sinä et olisi puhuja? Demosthenes sanoo että esittelytapa, esittelytapa, esittelytapa on kaunopuheisuuden taide; ja sinun esittelytapasi on oivallinen, miellyttävä, tyyni ja klassillinen."

"Suokaa anteeksi, rakas isäni, Demosthenes ei puhu esittelytavasta eikä aktionista, niinkuin sana tavallisesti käännetään; hän puhuu 'näyttelemisestä' – hypokrisys; siitä taiteesta, jonka kautta joku pitää puheen teeskenneltynä karakterina – ja siitä on meillä sana hypokrisi eli ulkokultaisuus. Hypokrisi, hypokrisi, hypokrisi! on Demostheneen mukaan puhujan kolmenkertainen taide. Toivotteko että minusta tulisi kolmenkertainen ulkokullattu?"

"Kenelm, minä häpeän sinun puolestasi. Sinä tiedät yhtä hyvin kuin minä että sinä metafor'in kautta voit väärentää sitä sanaa, jota mainitaan suuren ateenalaisen lausuneen, merkitsemään ulkokultaisuutta. Mutta jos me, niinkuin sanot, otaksumme, että se ei osoitakaan esittelytapaa vaan näyttelemistä, niin minä ymmärrän miksi aloittelusi puhujana ei onnistunut. Sinun esittelytapasi oli oivallinen, sinun näyttelemisesi vajavainen. Puhujan tulee huvittaa, sovittaa, vakuuttaa, viehättää. Sinä teit päinvastoin kaikessa; ja vaikka puheesi teki suuren vaikutuksen, oli tämä vaikutus kuitenkin

niin kokonaan sinun vahingoksesi, että se olisi tehnyt sinun valitsemisesi mahdottomaksi missä vaalikokouksessa tahansa Englannissa."

"Tuleeko minun käsittää teitä, rakas isäni," sanoi Kenelm niin surullisella ja sääliväisellä äänellä kuin hurskas kirkonpalvelija, kun hän moittii harmaapäistä syntistä, "tuleeko minun käsittää teitä niin, että te kehoitate poikaanne täydestä tahdosta pettämään voittaaksensa itsekkään edun?"

"Täydestä tahdosta pettämään? nenäkäs penikka!"

"Penikka!" toisti Kenelm, ei vihaisesti vaan miettiväisesti – "penikka! – hyvä penikka on vanhempinsa."

Sir Peter purskahti nauruun.

Lady Chillingly nousi arvokkaasti istualta, pudisti hamettansa, jännitti päivänvarjostimensa ja lähti hitaasti pois sanaakaan sanomatta.

"Katso nyt, Kenelm," sanoi Sir Peter, niin pian kuin hän oli ehtinyt tointua. "Nuo pistosanasi ja leikilliset kokkapuheesi ovat kylläkin hauskat minun kaltaiselleni, mutta eivät ne maailmalle kelpaa; ja minä en voi käsittää kuinka sinun ikäisesi henkilö, joka on nauttinut niin harvinaisia etuja kuin sinä siinä, että olet aikaisin päässyt mitä sivistyneimpiin piireihin ja nauttinut opettajan opetusta, joka on hyvin perehtynyt uusiin aatteisiin, jotka tulevat suuresti vaikuttamaan valtiomiesten kehittämiseen, voit pitää niin yksinkertaista puhetta kuin eilen pidit."

"Rakas isäni, suokaa minun vakuuttaa teitä siitä, että ne aatteet, jotka minä lausuin, ovat nyky-aikana vallalla – vaikka ne lausutaan vielä selvemmin, tahi jos se teitä enemmän miellyttää, vielä yksinkertaisemmilla sanoilla, kuin minä käytin. Te tulette huomaamaan, että *The Londoner* ja parhaimmat liberaaliset sanomalehdet ovat niitä istuttaneet yleiseen käsitystapaan."

"Kenelm, Kenelm, sellaiset aatteet kääntäisivät maailman ylös-alaisin."

"Uudet aatteet aina koettavat kääntää vanhat aatteet nurin. Ja maailma on, kun asiaa harkitaan, ainoastaan aate, joka käännetään ylös-alaisin joka vuosisata."

"Sinä te'et minun vallan hulluksi aatteillasi. Jätä metafysiikkisi ja tutki todellista elämää."

"Minä tutkin todellista elämää Mr Welbyn luona. Hän on realismin arkkimandriitti. Te tahdotte että minun tulee tutkia näky-elämää. Tehdäkseni teille mieliksi, tahdon sitä tehdä. Minä luulen että se on hyvin miellyttävää. Realinen elämä ei ole niin; päinvastoin – se on ikävä." Ja Kenelm haukotteli taas.

"Eikö sinulla ole yhtään ystävää yliopistokumppaniesi joukossa?"

"Ystävää, ei suinkaan, sir. Mutta minä luulen että minulla on muutamia vihamiehiä, jotka toimittavat samaa kuin ystävät, sillä eroituksella vaan, etteivät tuota niin paljon pahaa."

"Ethän toki väittäne, että elit vallan itsekseksi Cambridgessa?"

"En, minä seurustelin paljon Aristophaneen ja vähän konisten sektionein ja hydrostatikin kanssa."

"Kirjoja. Kuivaa seuraa!"

"Viattomampaa ainakin kuin enimmäkseen seurat. Oletteko milloinkaan olleet humalassa?"

"Humalassa!"

"Minä koetin sitä kerran niiden nuorien kumppanien seurassa, joita kehoititte minun ottamaan ystävikseni. En tiedä onnistuinko siinä, mutta herätessäni porotti päätäni. Realisessa elämässä yliopistossa on runsaasti päänporotusta."

"Kenelm, poikani, yksi asia on selvä – sinun täytyy lähteä matkoille."

"Niinkuin tahdotte, sir. Markus Antoninus sanoo että kivelle on yhdentekevää viskataanko se ylös tahi alas. Milloin minun tulee lähteä?"

"Hyvin pian. Tietysti tulee ensin hankkeita tehdä; sinun tulee saada matkatoveri. Minä en tarkoita opettajaa – sinä olet liian vakaamielinen ja järkevä sellaista tarvitaksesi – vaan hauskaa, miellyttävää, siivoa nuorta sinun-ikäistä henkilöä."

"Minun-ikäistä – miestä vaiko naista?"

Sir Peter koetti näyttää suuttuneelta. Hän voi ainoastaan vastata vakaasti. "*Naista!* Kun sanoin että olit liiaksi vakaamielinen opettajaa tarvitaksesi, tein sen siitä syystä ettet tähän asti ole osoittanut taipumusta antamaan naisten taikakeinojen sinua vietellä. Suo minun kysyä oletko muiden opintojen ohessa harjoittanut sitä tutkimusta, jota ei yksikään mies vielä ole kokonaan käsittänyt – naisen tutkimista?"

"Kyllä. Onko teillä mitään sitä vastaan että pyydän vieläkin raudun?"

"Herra siunatkoon rautua – tahi päin vastoin. Vai olet sinä naista tutkinut. Enpä olisi sitä uskonut. Missä ja milloin sinä aloit tätä tieteenhaaraa harjoittaa?"

"Milloin? kymmenennestä vuodestani saakka. Missä? ensin teidän omassa talossanne, sitten yliopistossa. Hiljaa! – kala käy onkeen," ja toinen rautu jätti luonnollisen kotinsa ja löi Sir Peteriä nenään, josta se juhlallisesti muutettiin vasuun.

"Kymmenen-vuotiaana ollessasi, ja minun omassa talossani. Tuo ilkiö Jane – sisäpiika —"

"Jane! Ei, sir. Pamela, Miss Byron, Clarissa, Richardsonin vaimot, jotka tohtori Johnsonin mukaan 'opettivat himojen heräämään siveyden käskystä!' Minä toivon teidän itsenne tähden, että tohtori Johnson ei tässä suhteessa erehtynyt, sillä minä löysin kaikki nämät vaimot yönaikana teidän yksityisissä huoneissanne."

"Ah!" sanoi Peter, "siinäkö kaikki?"

"Kaikki mitä muistan siitä ajasta kun olin kymmenenvuotiaana," vastasi Kenelm.

"Ja Mr Welbyn luona ja yliopistossa," jatkoi Sir Peter epäilevästi, "olivatko nais-tuttavasi sielläkin samaa laatua?"

Kenelm pudisti päätänsä. "Paljon huonompia; ne, jotka opin tuntemaan yliopistossa, olivat hyvin ilkeitä."

"Sen arvannen, kun sellainen joukko nuoria miehiä heidän jälessään juoksee."

"Hyvin harvat ylioppilaat juoksevat niiden naisten jälkeen, joita minä tarkoitan – he ennen niitä välttävät."

"Sitä parempi."

"Ei, isäni, sitä pahempi; likemmin näitä naisia tuntematta ei juuri kannata yliopistossa olla."

"Selitä mitä tarkoitat."

"Jokainen, joka saapi klassillisen kasvatuksen, joutuu niiden seuraan – Pyrrha ja Lydia, Glycera ja Corinna, ja useampia samaa lajia; ja Aristofaneen vaimot, mitä niistä sanotte, sir?"

"Siis olet oppinut tuntemaan ainoastaan naisia, jotka elivät 2,000 tahi 3,000 vuotta sitten, tahi oikeammin eivät milloinkaan ole olleet olemassakaan? Etkö milloinkaan ole ihaellut todellisia, eläviä naisia?"

"Todellisia naisia! sellaisia en ole milloinkaan nähnyt. En ole milloinkaan tavannut naista, joka ei ole ollut valhe, valhe siitä hetkestä asti kuin hän katsottiin hyvin kasvatetuksi, joka ei ole tunteitansa salannut ja näyttänyt hätävalheelta, kun hän ei ole sellaista lausunut. Mutta jos minun on oppiminen näky-elämää, niin otaksun, että minun täytyy olla valhenaisten seurassa."

"Onko onneton rakkaus sinua vaivannut, koska niin katkerasti puhut naisista?"

"En minä katkerasti naisista puhu. Kysykää miltä naiselta tahansa ja antakaa hänen valalla vahvistaa puhettansa, niin hän on tunnustava että hän aina on ollut ja aina on oleva elävä valhe, ja että hän ylpeilee siitä."

"Minä olen iloinen, että äitisi ei ole saapuvilla sinun puhettasi kuulemassa. Sinä tulet vielä ajattelemaan vallan toisin. Sillä välin, palataksemme toiseen sukupuoleen, eikö ole yhtään nuorta sinun-vertaista miestä, jonka kanssa tahtoisit matkustaa?"

"Ei. Minä vihaan riitaa."

"Niinkuin tahdot. Mutta sinä et voi vallan yksin matkustaa; minä hankin sinulle hyvän matkapalvelijan. Minun pitää jo tänään kirjoittaa Londeniin sinun matkahankkeesi takia, ja noin viikon kuluttua toivon kaikki olevan selvällä. Sinä saat niin suuren rahasumman matkaa varten, kuin

tahdot; sinä et milloinkaan ole ollut tuhlaaja, ja – poika – minä rakastan sinua. Huvita itseäsi, nauti elämätä ja tule takaisin parantuneena kummallisuuksistasi, mutta kunnia tallella."

Sir Peter kumartui alas ja suuteli poikaansa otsalle. Kenelm oli liikutettu; hän nousi seisoalleen, laski käsivartensa isänsä kaulan ympäri ja sanoi sydämellisellä, matalalla äänellä. "Jos joskus tulen kiusaukseen häpeällistä tekoa tekemään, niin muistan kenenkä poika olen – ja silloin olen pelastettu." Hän irroitti sitten käsivartensa ja lähti yksinäiselle matkalleen joen rantaa pitkin, unohtaen sekä onkivavan että siiman.

NELJÄSTOISTA LUKU

Nuori mies pitkitti kulkuansa joen reunaa myöten, kunnes hän saapui puiston rajalle. Tähän oli yksi seura-elämää rakastava entinen omistaja ruohoiselle kukkulalle rakennuttanut jonkilaisen belvederin, josta oli kaunis näkö-ala alhaalla olevalle maantielle. Chillinglyn perillinen astui ajattelemta kukkulalle, istuutui belvederiin ja nojasi miettiväisen näköisenä leukaa kättänsä vasten. Ani harvoin inhimillinen kävijä kunnioitti rakennusta – sen tavalliset asujamet olivat hämähäkit. Näitä ahkeria hyönteisiä siellä oli lukuisa joukko. Niiden verkkoja, vallan mustia tomusta sekä koristettuina monen onnettoman vaeltajan siivillä, jaloilla ja luurangoilla, riippui tiheään ikkunanpielissä ja muodostivat kiehкуроita sen horjuvan pöydän alle, johon nuori mies nojasi kyynärpäätänsä, sekä kuvailivat geometrisia ympyröitä ja rhomboidia kunnianarvoisten tuolien aukkoihin. Suuri musta hämähäkki – joka luultavasti oli paikan vanhin asukas ja oli omistanut parhaimman paikan ikkunassa, valmiina petollisesti tervehtimään jokaista siivekästä vaeltajaa, joka poikkeee valtatieltä nauttiaksensa vähän lepoa ja viileyttä – karkasi Kenelmin sisään tullessa esille sisimmästä piilopaikastansa, vaan pysähtyi liikkumattomana verkkoonsa ja tuijotti häneen. Hämähäkki ei näyttänyt olevan aivan varma siitä, oliko muukalainen liian suuri hänelle vai ei.

"Se on omituinen Luojan viisauden merkki," sanoi Kenelm, "että, milloin vaan suuri joukko Hänen luotuja olentojansa muodostavat yhteiskunnan eli parven, niin salainen eripuraisuus hiipii niihin yksityisiin, jotka tämän yhteiskunnan muodostavat, ja estää niiden yhteistä ja voimallista yhteisvaikutusta yhteisen hyväksi. 'Kirput olisivat vetäneet minua sängystä, jos olisivat olleet yksimieliset,' sanoi suuri Mr Curran. eikä ole epäilemistä että jos kaikki hämähäkit sopisivat miehissä minun päälleni karkaamaan niin minä joutuisin niiden yhdistettyjen kynsien uhriksi. Mutta hämähäkit eivät yhdy edes perhostakaan vastaan, vaikka asuvat samassa seudussa, ovat yhtä sukua ja saman vaiston vaikutuksen alaisina; jokainen hakee omaa etuansa, eikä kokonaisuuden. Ja kuinka täydellisesti on jokaisen olennon elämä ympyrän kaltainen siinä suhteessa, ettei se milloinkaan voi koskea toista ympyrää kuin yhdessä paikassa! Niin, epäilenpä että ne edes siinäkin koskevat toinen toisiinsa – jokaisen atomin välillä on loma – yksi minä on aina itsekäs; ja kuitenkin löytyy etevää opettajia uusien aatteiden Akademiassa, jotka tahtovat uskotella meitä, että kaikki työntekijän luokat sivistyneessä maailmassa voisivat poistaa kaiken eroituksen rodun, uskontunnustuksen, sivistyksen, erityisten taipumusten ja halujen suhteen luomalla yhden ainoan verkon varustettuna yhteisellä ruokatilalla!"

Tähän pysähtyi erakkomme ja katseli alas tielle kumartuen ulos ikkunasta. Se oli kaunis maantie, suora ja tasainen, sekä hyvässä kunnossa ja varustettu salpapuilla joka kahdeksannen peninkulman päässä. [Noin 6 englannin peninkulmaa = 1 suom. penink.]. Kaunis nurmikko oli molemmin puolin tietä ja belvederin alapuolelle oli joku Chillingly keskiaikana kaivattanut pienen lähteen ohitsekulkevien virkistykseksi. Lähteen vieressä oli kömpelö kivinen penkki, jota suojsi tuuheaa raita, josta oli lavea näkö-ala yli viljavainioin, niittujen ja kaukaisten kukkulain, joita kesä-auringon kirkkaus valaisi. Tätä tietä myöten kulki peräkkäin ensin vaunu, jossa istui joukko ihmisiä olkien päällä, vanha vaimo, kaunis tyttö ja kaksi lasta; sitten roteva arentimies, joka oli matkalla torille tavaroineen; sitten kolme muuta vaunua täynnänsä matkustavaisia, jotka menivät läheisimmälle asemalle, ja viimeiseksi kaunis nuori mies ratsun selässä, kaunis nuori neitonen hänen rinnallaan ja palvelija heidän takanaan. Helppo oli nähdä että nuori mies ja nuori neitonen olivat rakastuneita. Se näkyi hänen tulisista katseistaan ja totisista huulistaan, jotka aukenivat ainoastaan kuiskaamiseen, jota ainoastaan neitonen kuuli; se näkyi neidon alasluoduista silmistä ja punottavista poskista.

"Voi! mitä hankaluuksia nuo pienet, kohtalostaan huolettomat uhrit tuottavat itselleen ja jälkeläisilleen!" mutisi Kenelm. "Minun tekisi mieli lainata heille Decimus Roach'in kirja 'Enkeleitä lähestyminen!'"

Maantie oli nyt muutama minuutti autio ja hiljainen, jonka jälkeen oikealta kuului iloinen laulu, jota kaunis ääni osaksi lauloi, osaksi lausui niin omituisella ja sointuvalla väreellä, että Kenelm vällän selvään taisi eroittaa sanat. Ne kuuluivat näin. —

Musta Kaarlo ovensuusta katselee
Metsää, niittua ruohoisaa;
Koirinensa tietä pitkin astuilee
Neiersteinin ritari tuo urhoisa,
Laulaen, laulaen – hilpeästi laulaen,
Koirinensa tietä pitkin astuilee
Neiersteinin ritari tuo urhoisa.

Kun Kenelm kuuli englantilaisen äänen laulavan niin saksalaista nuottia, kuunteli hän hartaasti ja näki, katsellen alas tielle, muodon, joka astui esiin niiden pyökkipuiden varjosta, jotka kasvoivat puiston aitauksen kohdalla, mutta joka ei ensinkään ollut sellainen kuin Neiersteinin ritarin olisi luullut olevan. Hän oli kuitenkin hyvin omituinen ilmaus. Miehellä oli yllä kulunut viheriäinen nuttu ja huippuinen tyrolihattu päässä; selässä hänellä oli matkalaukku ja mukansa valkoinen pommerilainen koira, jolla nähtävästi oli hellät jalat, mutta joka teki parastansa näyttäytyäksensä metsästyksen kelpaavaksi, juosten pari kyynärää isäntänsä edellä ja nuuskien aidoista hiiriä ja rottia ja muita sellaisia pikku-elämiä.

Kun matkamies tuli jälkisäikeen loppuun, oli hän saapunut lähteelle ja tervehti sitä suurella ilohuudolla. Hän otti matkalaukun selästänsä ja täytti lähteen laitaan kiinnitetyn rautaisen maljan vedellä. Hän kutsui sitte luokseen koiran, jonka nimi oli Max, ja tarjosi sille vettä maljasta. Isäntä ei omaa janoansa sammuttanut ennenkuin eläin oli juonut kylläksensä. Sitten hän otti hatun päästensä, pesi ohimoitansa ja kasvonsa raittiilla vedellä ja istui penkille; koira pani maata nurmelle hänen jalkojensa juureen. Vähän ajan kuluttua matkamies taas, vaikka matalammalla äänellä, alkoi laulaa jälkisäijettänsä ja koetti jyrkillä pysähdyksillä muodostaa sanat uudeksi runoksi. Selvää oli, että hän joko koetti muistutella vanhaa tahi sepittää uutta, ja hänen mielensä näytti enemmän viimeksi-mainittua ja vaikeampaa tointa harjoittavan.

"'Miks' jalkasin, ritari, ' hän kysyvi,
'Missä harmaja ratsusi?'
Harmaja ratsu – niin – harmaja.
'Oi, turmio kova minun saavutti,
Vei myötänsä ratsuni!'
Se kelpaa – hyvä!"

"Hyvä! Hän on todella vähään tyytyväinen," ajatteli Kenelm. "Mutta tuollaisia vaeltajia ei joka päivä tällä tiellä kulje. Minun tekee mieleni puhutella häntä." Sen sanottuaan hän hiljaa hyppäsi ikkunasta ulos, astui kukkulaa alas ja hiipi pienen takaportin kautta maantielle ja asettui ääneti seisomaan matkamiehen taakse tuuhean pajun alle.

Mies oli vaipunut äänettömyyteen. Kenties hän oli väsynyt runon sepittämisestä, tahi kenties oli runonsepittämisen koneenmukaisuuden sijaan hänen mielessään herännyt senlaatuinen tunteellisuus tahi haaveksivaisuus, joka on niiden luonteille tavallista, jotka huviksensa runoja sepittävät. Mutta kaunis ympäristö oli herättänyt hänen huomiotaan ja hän katseli ihastuksella metsäistä maisemaa, joka ulottui niihin muoriin saakka, joita vastaan taivas näytti nojaavan.

"Minä kuuntelin mielelläni lopun saksalaisesta balladistanne," sanoi ääni odottamatta.

Matkamies säpsähti ja kääntyi Kenelmiin; tämä näki nyt keski-ikäisen miehen kasvot, jotka olivat varustetut tummanruskealla kiharaisella tukalla ja parralla, silmät olivat vaalean siniset ja sekä kasvoin muoto että katsanto oli erinomaisen jalo, viehättävä ja samalla kunnianarvoinen.

"Pyydän anteeksi että teitä häiritsin," sanoi Kenelm, nostaen hattua; "mutta minä kuulin teidän laulavan, ja vaikka otaksun että teidän runonne on käänös saksan kielestä, en kuitenkaan muista lukeneeni sellaista tutumpien saksalaisten runoilijain teoksissa, joita olen lukenut."

"Se ei ole käänös, sir," vastasi vaeltaja. "Minä vaan koetin solmia kokoon muutamia aatteita, jotka tänä ihanana aamuna johtuivat mieleeni."

"Te olette siis runoilija?" sanoi Kenelm, istuen penkille.

"En uskalla sanoa itseäni runoilijaksi. Minä olen runonsepustaja."

"Sir, minä tiedän, että on eroitus näiden välillä. Useat meidän aikamme runoilijat, jotka katsotaan hyviksi, ovat varsin huonoja runoseppiä. Minä puolestani voisin helpommin pitää niitä hyvinä runoilijoina, jos eivät ensinkään runoja sepittäisi. Mutta enkö saa kuulla balladin loppua?"

"Loppu ei vielä ole sepitetty. Se on jotenkin pitkä aine ja minun matkustukseni runouden yläilmoissa ovat lyhyet."

"Se puhuu teidän eduksenne, ja on hyvin tavatonta runoudessa ylipäänsä.

Te ette näytä olevan näiltä seuduin. Tuletteko kaukaakin?"

"Minulla on nyt lupa-aika, ja minä kuljeksin kaiken kesää ympäri. Minä matkustan kauas, sillä olen matkalla syyskuuhun saakka. Kesän kukoistavilla vainioilla ja niituilla on elämä suloista."

"Onko se todellakin niin?" sanoi Kenelm vilpittömästi. "Minä olisin luullut että te jo aikaa ennen syyskuuta olisitte kovin kyllästyneet vainioihin, koiraanne ja itseenne. Mutta teillä on se neuvo että sepitätte runoja, ja se näyttää olevan erittäin hauska ja huvittava toimi niille, jotka sitä harjoittavat – vanhasta Horatiosta, joka sotki suurella vaivalla kirjoitettuja altailaisia värssyjä hunajaksi kesäisillä matkoillaan Tiberin kostuttamissa metsäseuduissa, Richelieuhön, joka harjoitti franskalaista runonsepittämistä sillä välin kun hän ei aatelismiesten päitä poikkihakannut. Se ei näy suuresta arvosta olevan, ovatko runot hyviä tahi huonoja, runosepän omaan huviin katsoen, sillä Richelieu oli yhtä innostunut tähän toimeen kuin Horatio, ja hänen runonsa eivät suinkaan olleet Horation runojen vertaisia."

"Sir, teidän isällänne ja sillä kasvatuksella minkä olette saaneet..."

"Sanokaa kulttuurilla; se sana on nyky-aikana vallalla."

"Noh niin, kulttuurilla – te epäilemättä olette runoja sepittäneet."

"Latinaisia runoja – kyllä – ja joskus kreikkalaisiakin; minun oli pakko tehdä sitä koulussa. Mutta ei se minua huvittanut."

"Koettakaa englannin kielellä."

Kenelm pudisti päätänsä. "Ei, en minä. Suutarin tulee pysyä lestissään."

"Noh, jättäkää siis runonsepittäminen sikseen: eivätkö tällaiset yksinäiset kesäiset kävelymatkat ole teistä hauskat, kun luonto kokonaan on teidän – kun voitte katsella noita vilkkaita, vaihtelevia liikkeitä hänen kasvoissaan – kuulla hänen nauruansa, nähdä hänen hymyänsä, hänen kyyneleitänsä, hänen kolkkouttansa!"

"Minä otaksun, että te luonnolla tarkoittatte koneentapaisen jakson ulkonaisia ilmiöitä, ja minä en hyväksy sitä, että puhutte koneesta niinkuin se olisi elävä olento, – hänen naurunsa, hänen hymynsä j.n.e. Yhtä hyvin voitte puhua höyrykoneen naurusta ja hymystä. Mutta palatkaamme taas aineesemme. Minä myönnän että yksinäiset kävelymatkat kauniilla ilmalla ja vaihtelevassa maisemassa ovat tavallansa hauskat. Te sanoitte että teillä nyt on lupa-aika: minä otaksun sentähden, että teillä on jokin käytännöllinen toimi, sillä välin kun ette lupa-aikaa nauti?"

"Niin on! minä en ole kokonaan laiskuri. Minä teen väliin työtä, vaikka en niin ahkeraan kuin minun tulisi tehdä. 'Elämä on todentekoa' sanoo runoilija. Mutta minä ja koirani olemme nyt levänneet, ja koska minulla vielä on pitkä matka kuljettavana, täytyy minun nyt jättää teille hyvästi!"

"Minä pelkään," sanoi Kenelm niin kohteliaalla tavalla ja äänellä, kuin hän väliin taisi, ja joka, eroitukseksi kylmästä tavanmukaisesta kohteliaisuudesta, oli hyvin viehättävä, "minä pelkään, että olen loukannut teitä kysymyksellä, joka varmaankin teistä oli julkea – kenties sopimaton; suokaa anteeksi; minä hyvin harvoin tapaan ketään, joka minua miellyttää; te miellyttätte minua." Hän ojensi kätensä, jota matkamies sydämellisesti pudisti.

"Minä olisin heittiö, jos teidän kysymykseenne olisi minua loukannut. Minä pikemmin julkeutta osoitan, kun käytän hyväkseni korkeampaa ikääni ja annan teille neuvon. Älkää luontoa halveksiko, älkääkä pitäkö sitä höyrykoneena; te olette hänessä löytävä hauskan ja seurahaluisen ystävän, jos rupeatte hänen ystäväksensä. Ja minä en tiedä parempaa keinoa tähän teidän ijällänne, kuin että otatte laukun selkäänne ja rupeatte vaeltajaksi niinkuin minä."

"Sir, minä kiitän teidän neuvostanne, ja minä toivon, että me vielä tapaamme toinen toistamme ja tulemme keskustelemaan siitä, jota te luonnoksi sanotte – esine, jota tiede ja taide eivät milloinkaan näy samalta kannalta katselevan. Jos luonto taideniekan silmässä on varustettu sielulla, miksi ei höyrykoneella voisi sielua olla? Taide luopi sielun siihen aineeseen, jota se katselee; tiede sitä vastoin tekee kaikki aineeksi, missä jo on sielu. Hyvästi, sir!"

Kenelm käänsi äkkiä hänelle selkää ja meni hiljaa ja miettiväisenä tiehensä.

VIIDESTOISTA LUKU

Kenelm ohjasi kulkuansa kotiapäin, astuen vanhain, perimmäisten puiden suojassa. Olisipa luullut, että hänen tiensä nurmikkoa myöten lirisevän pienen joen reunalla olisi mieluisempi ja sopivampi rauhaisia ajatuksia herättämään, kuin leveä, pölyinen maantie, jota pitkin matkustaja kulki, josta hän hiljakkoin oli eronnut. Mutta se, joka on uneilemiseen taipuvainen, luopi omat maisemansa ja kuvaelee ovat taivaansa.

"Se on," sanoi Kenelm Chillingly itsekseen, "omituinen toivo, jota jo kauan olen mietiskellyt – päästä ulos itsestäni – tulla toisen miehen nahkaan – ja saada vähän vaihtelua ajatuksien ja tunteiden suhteen. Oma itse on aina sama itse; ja sentähden minua niin usein haukottaa. Mutta jos en voi päästä toisen nahkaan, niin paras, minkä voin tehdä, on tulla niin paljon kuin suinkin itsestäni erilleni. Annas kun katselen mitä minä itse olen. Minä olen Kenelm Chillingly, rikkaan herrasmiehen poika ja perillinen. Mutta mies laukku selässä, jonka on oleminen yötä tien varrella olevissa ravintoloissa, hän ei ole ensinkään Kenelm Chillinglyn kaltainen – varsinkin jos hän on rahanpulassa ja voi tulla sellaiseen tilaan, että toivoo saavansa päivällistä. Ehkäpä sellainen mies katselee asioita iloisemmalta kannalta, ainakaan hän ei voi niitä kolkommalta kannalta katsella. Rohkaise mielesi, minä, – voimmehan koettaa, sinä ja minä."

Kahtena seuraavana päivänä Kenelm huomattiin olevan tavallista iloisempänä. Hän haukotteli harvemmin kuin ennen, käveli isänsä kanssa, pelasi piketiä äitinsä kanssa, ja oli enemmän muitten ihmisten kaltainen. Sir Peter oli hyvin mielissään; hän luuli tämän onnellisen muutoksen syyksi sen, että hän niin sopivalla tavalla hankki hänen matkaansa. Hyvä isä oli kirjeenvaihdossa ylhäisten ystävänsä kanssa Londonissa, joilta hän pyysi suositus-kirjeitä Kenelmille kaikkiin Europan hoveihin. Uusmuotisia, mukavia matkalaukkuja tilattiin; kokenutta matkapalvelijaa, joka osasi kaikkia kieliä – ja taisi valmistaa franskalaisia ruokiakin, jos vaadittiin – kehoitettiin ilmoittamaan millä ehdoin hän lähtisi Kenelmin kanssa. Sanalla sanoen, kaikki hankkeet, jotka sopivat nuorelle aatelismiehelle hänen astuessaan maailmaan, sujuivat joutuisasti eteenpäin, kun Kenelm Chillingly yhtäkkiä katosi, jättäen jälkeensä Sir Peterin kirjaston pöydälle seuraavan kirjeen. —

"Hellästi rakastettu isäni! Teidän toiveillenne tottelevaisena minä lähden hakemaan todellista elämää ja todellisia ihmisiä, tahi parhaimpia jälittelemiä niistä. Suokaa anteeksi että minä aloitan tätä etsimistä omalla tavallani. Minä olen jo nähnyt kylläksi rouvasihmisiä ja herrasmiehiä – ne ovat varmaankin samankaltaisia joka paikassa maailmaa. Te toivoitte, että minä hakisin huvituksia. Minä lähden nyt koettamaan onko mahdollista sellaisia löytää. Rouvasväki ja herrasmiehet eivät ole hauskoja; kuta täydellisempiä rouvasihmisiä ja herrasmiehiä he ovat, sitä ikävämpiä he minusta ovat. Rakas isäni, minä lähden seikkailuja etsimään niinkuin Amadis Galliasta, niinkuin Don Quixote, niinkuin Gil Blas, niinkuin Roderick Random – niinkuin, sanalla sanoen, ainoat todelliset ihmiset, jotka ovat todellista elämää etsineet – ihmiset, jotka eivät milloinkaan ole olleet olemassa paitsi kirjoissa. Minä lähden jalkasin, minä lähden yksin. Minä olen varustanut itseni suuremmalla rahasummalla kuin minun tulisi tuhlata, sentähden, että jokaisen ihmisen täytyy ostaa kokemusta, ja ensimmäiset sakot ovat kalliit. Minä olen pistänyt viisikymmentä puntaa taskukirjaani ja viisi sovereignia ja seitsemäntoista killinkiä kukkarooni. Tämän rahasumman pitäisi riittää minulle vähintään vuoden, mutta minä luulen, että kokemattomuus tulee riistämään sen minulta kuukaudessa, jonkatähden emme lue sitä miksikään. Koska pyysitte minun itse määräämään matkarahani, niin minä ystävällisesti anon että laskette sen tästä päivästä lukien, ja käskette pankkiirinne maksamaan minulle viisi puntaa kuukaudessa – tahi yhteensä kuusikymmentä puntaa vuodessa. Tällä rahasummalla en voi nälkään nääntyä, ja jos

tarvitsen enemmän, voi olla hauskaa olla pakoitettuna tekemään työtä sen edestä. Älkää lähettäkö minua hakemaan, älkää myöskään kuulustelko minua, älkääkä perhettä levottomaksi tehkö, ja älkää antako naapureille aihetta puhua minusta kertomalla minun tuumani tahi osoittamalla hämmästyksenne siitä.

"Te voitte parhaiten itse määrätä, mitä teidän tulee rakkaalle äidille sanoa. Jos ilmoitatte hänelle asian oikean laidan, niinkuin minä tietysti tekisin, jos jotain hänelle kertoisin, niin minun maineeni on menetetty ja koko kreivikunta tulee puhumaan minusta. Minä tiedän ettette katso vääräksi käyttää hätävalheita, kun sattuu olemaan tarpeellista, niinkuin tässä tapauksessa on.

"Minä aion viipyä poissa vuoden tahi puolen toista; jos minä pitkitän matkustuksiani, on se tapahtuva sillä tavoin kuin te ehdoittelitte. Sitten aion asettua paikalleni hienoihin seurapiireihin, pyytää teidän maksamaan kaikki kulungit, valhetella omasta puolestani sen verran kun tarvitaan tässä petoksen maailmassa, joka on täynnä harhaluuloja ja on valheen hallitsemana.

"Jumala teitä siunatkoon, rakas isäni, ja olkaa vakuutettu siitä, että jos joudun johonkin pulaan ja tarvitsen ystävää, niin tulen kääntymään teidän puoleenne. Minulla ei vielä ole muuta ystävää maan päällä, ja toivon että varovaisuuden ja hyvän onnen kantta pääsen toista saamasta. Teidän uskollinen

"Kenelm.

"P. S. – Rakas isä, minä aukaisen kirjeen teidän työhnoneessanne vielä kerta sanoakseni 'Jumala teitä siunatkoon!' ja kertoakseni teille, että hartaasti suutelin teidän vanhoja kastor-kintaitanne, jotka näin pöydällä."

Kun Sir Peter tuli tähän jälkilauseeseen, hän otti silmälasit nenältään ja pyyhki ne; ne olivat hyvin kosteat.

Sitten hän vaipui syviin ajatuksiin. Sir Peter oli, niinkuin jo olemme maininneet, oppinut mies; hän oli myöskin muutamissa asioissa järkevä mies; ja hän oli suuresti mieltynyt poikansa luonteen leikilliseen puoleen. Mutta mitä hänen tuli sanoa Lady Chillinglylle? Tämä rouva oli kokonaan syytön jokaiseen rikokseen, joka voisi riistää häneltä miehen luottamuksen sellaisessa asiassa, joka hänen ainoa poikaansa koski. Hän oli siveä rouva – tavoiltansa laittamaton – käytöksensä puolesta arvoisa ja oli baronetin puoliso. Jokainen, joka hänen näki, saattoi kohta ensi vilaukselta sanoa. "Teidän armonne." Oliko tämä nyt rouva, jolta jotakin tuli salassa pitää hyvin järjestetyssä perhepiirissä? Sir Peterin omatunto vastasi kovaa "ei"; mutta kun hän saattoi omatuntonsa vaikenemaan ja katseli asiaa kokeneen miehen kannalta, niin Sir Peter käsitti että, tuhminta mitä hän saattoi tehdä, oli ilmoittaa Lady Chillinglylle poikansa kirjeen sisällön. Jos vaimonsa saisi tiedon siitä, että Kenelm oli hylännyt sen perhe-arvon, jonka hänen nimensä käsitti, niin ei mikään aviollinen valta, ilman sellaisia vallan väärinkäytöksiä, jotka antaisivat vaimolle oikeuden syyttää miestänsä rääkkäyksestä ja sen nojalla pyytää avio-eroa, voisi pidättää Lady Chillinglyä kutsumasta kokoon kaikki ratsurengit ja lähettämästä niitä joka haaralle ankaralla käskyllä tuoda karkuri takaisin kotia kuolleen tahi elävänä – muureille pantaisiin ilmoituksia "kotoseudulta karanneesta" j.n.e. – kaupungista kaupunkiin lähetettäisiin sähkösanoman kautta poliisille salaisia ohjeita – panettelu tulisi koko elinajan kiusaamaan Kenelm Chillinglyä, viittaamalla rikoksellisista taipumuksista ja hulluista erhetyksistä – häntä aina osoiteltaisiin "karanneena henkilönä". Ja paeta ja tulla takaisin jälleen, sen sijaan kuin tulla murhatuksi, se on pahinta mitä ihminen voi tehdä; kaikki sanomalehdet pilkkaavat sellaista henkilöä; yleisen säädyllisyyden nimessä vaaditaan tarkka tili siitä, mitä hän on toimittanut sillä aikaa kun hän oli näkymättömissä, eikä mitään vastausta saada – henki on pelastettu, mutta ulkonainen arvo kadotettu.

Sir Peter otti hattunsa ja lähti ulos, ei tuumimaan valehtelisiko hän vaimollensa vai ei, vaan miettimään minkälaisen valheen tämä parhaiten ottaisi uskoaksensa.

Hän kulki muutaman kerran edes takaisin terassilla ja ehti sillä aikaa miettiä ja kypsyttää sopivimman hätävalheen, joka osoittaa että Sir Peter oli hyvin kokenut tällaisissa asioissa. Hän meni taas sisään, ohjasi kulkuaan siihen huoneeseen, jossa hänen armonsä tavallisesti oleskeli, ja sanoi huolettomasti ja iloisesti. "Minun vanha ystäväni, Clarevillen herttua, lähtee perheineen näinä päivinä huvimatkalta Schweiziin. Hänen nuorin tyttärensä, Lady Jane, on kaunis tyttö eikä olisi sopimaton puoliso Kenelmille."

"Lady Jane, nuorin tytär, jolla on niin kaunis tukka, joka oli niin suloinen lapsi, kun hänen viimeksi näin, ja leikki kauniin nukan kanssa, jonka hän oli keisarinna Eugenieltä saanut. Niin, hän olisi todella sopiva vaimo Kenelmille."

"Minä olen iloinen siitä, että olet samaa mieltä kuin minä. Eikö se olisi etuisa askel tätä liittoa kohti ja ylipäänsä Kenelmille erittäin hyvä, jos hän lähtisi mantereelle herttuan perheen jäsenenä?"

"Epäilemättä."

"Siinä tapauksessa kai hyväksyt mitä olen tehnyt. Herttua lähtee ylihuomenna, ja minä olen lähettänyt Kenelm'in pääkaupunkiin ja kirjoittanut kirjeen vanhalle ystävälleni. Suot varmaan hänelle anteeksi että hän ei jäähyväisiä sanonut. Tiedäthän että vaikka hän on paras poika maailmassa, niin hän kuitenkin on omituinen olento; ja kun huomasin että hän oli halukas lähtemään, taoin raudan kuumana ollessa ja lähetin hänet matkalle yhdeksän aikana tänä aamuna, sillä pelkäsin hänen, jos viivyttelisin, taas käsistäni liukuvan."

"Tarkoitatko että Kenelm jo on lähtenyt? Hyvä Jumala!"

Sir Peter hiipi hiljaa huoneesta, huusi palvelijansa ja sanoi. "Minä olen lähettänyt Mr Chillingly'n London'iin. Pane kokoon ne vaatteet, jotka hän kentiesi tulee tarvitsemaan, jotta kohdakkoin voimme lähettää ne hänelle, kun hän kirjoittaa siitä."

Sillä tavoin tuo erinomainen totuuden ystävä Kenelm Chillingly, isän taitavan rikoksen kautta totuutta vastaan, oli pelastanut perheensä kunnian ja oman maineensa panettelun myrkystä ja poliisin etsimisestä. Hän ei ollut "karannut henkilö."

TOINEN KIRJA

ENSIMMÄINEN LUKU

Kenelm Chillingly oli lähtenyt isänsä kodista aamuhämärässä, ennenkuin kukaan talossa vielä oli hereillä.

"Kieltämättä," sanoi hän astuen yksinäisiä nurmikoita poikki – "kieltämättä minä aloitan maailmaan astumiseni niinkuin runoilijat aloittavat runoa, jälittelijänä ja sananlainaajana. Minä jälittelen kuljeksivaa runoseppää, samoin kuin hän epäilemättä aloitti jälittelemällä jotain toista runoseppää. Mutta jos minussa jotain on, niin sen täytyy kehittyä omituisessa muodossaan. Ja runosepät eivät kumminkaan ole aatteen keksijöitä. Jalkamatkain seikkailut ovat tunnetut satu-ajasta asti. Herkules esimerkiksi – jalkasin matkustajana hän tuli taivaasen. Kuinka hiljainen ja autio maailma nyt on! Eikö se ole sentähden, että tämä on päivän ihanin hetki?"

Hän pysähtyi ja katseli ympärilleen ja ylöspäin. Oli juhannuksen aika. Aurinko oli juuri nousemaisillaan kauniiden kukkulain yli. Kaste kimalteli pensastoissa. Taivaalla ei ollut ainoatakaan pilven hattaraa. Vihannasta viljavainiosta yksinäinen leivo kohosi ilmaan. Sen laulu herätti toiset linnut. Pari minuuttia kului, niin iloiset laulajaiset alkoivat. Kenelm nöyrästi otti hatun päästänsä ja kumartui sydän täynnänsä kunnioitusta ja kiitollisuutta.

TOINEN LUKU

Noin yhdeksän aikana Kenelm saapui kaupunkiin, joka oli kaksitoista [kaikki mitat ovat englantilaisia, siis 12 pen. = 2 suom. pen.] penikulmaa hänen kodistansa ja johon hän tahalla oli ohjannut kulkuaan, sillä hän ei ollut siellä melkein ensinkään tunnettu ulkonäöltään ja taisi ostaa mitä hän tarvitsi herättämättä mitään erityistä huomiota. Hän oli matkapuvuksensa valinnut metsästyspuvun, sentähden että se oli yksinkertaisin ja näytti vähimmin sopivan hänelle aatelismiehenä. Mutta tämä puku oli kuitenkin niin sievästi tehty että joka ikinen työmies, jonka hän kohtasi, otti lakin päästänsä. Sitä paitsi, kukapa käy metsästyspuvussa kesäkuussa, tahi metsästyspuvussa ensinkään, paitsi metsänvartijat tahi aatelismies, jolla on erityinen lupa metsästää?

Kenelm meni suureen kauppapuotiin, jossa oli valmiita vaatteita kaupan, ja osti sellaisen puvun, joka sopi köyhänlaiselle arentimiehelle pyhävaatteeksi: paksun, karkean puvun, joka oli puoleksi takki, puoleksi nuttu, samallaisesta kankaasta tehdyt liivit, paksut housut, kapean kaulahuivin, muutamia paitoja ja villasukat, jotka soveltuivat muuhun pukuun. Hän osti myöskin nahkaisen matkalaukun, johon mahtui hänen vaatteensa ja pari kirjaa sekä kampa ja harja, jotka hän oli ottanut mukaansa lakkariinsa. Siltä matkatavaroiden joukossa kotona ei ollut yhtään matkalaukku.

Kun hän oli nämä ostokset tehnyt ja maksanut ne, niin hän nopein askelin kulki läpi kaupungin ja pysähtyi halvan ravintolan kohdalle, jonka oven yläpuolella oli kilpi, johon oli kirjoitettu: "Virvokkeita ihmisille ja eläimille." Hän astui pieneen huoneeseen, jossa tähän aikaan vuorokautta ei ollut ketään, pyysi aamiaista ja söi suurimman osan neljän pencen maksavaa leipää ja kaksi munaa.

Täten virvoitettuaan itsensä, hän taas astui edelleen ja poikkesi tien vieressä olevaan tiheään pensastoon, jossa hän riisui päältänsä ne vaatteet, jotka hänellä oli päällä, ja puki yllensä ne, jotka hän oli ostanut, ja parin suuren kiven avulla hän upotti hylätyt vaatteet pieneen mutta syvään lammikkoon, jonka hän kaikeksi onneksi löysi tiheää pensasta kasvavassa laaksossa, jossa joukko vikloja talvisaikana tavallisesti oleskeli.

"Noh," sanoi Kenelm, "nyt minä todella alan uskoa, että olen tullut pois omasta itsestäni. Minä olen toisen miehen nahassa; sillä mitähän onkaan, kun asiaa oikein mietitään, nahka muuta kuin sielun verho, ja mitä on puku muuta kuin sopiva nahka? Jokainen säädyllyinen sielu häpee omaa nahkaansa. Katsotaan suurimmaksi törkeydeksi näyttää sitä, ja ainoastaan alhaisimmalla kannalla olevat raakalaiset sitä tekevät. Jos puhtain sielu, joka tätä nykyä maan päällä löytyy, Rooman paavi tahi Canterburyn arkkipiispa, kävelisi Strandkatua pitkin Londonissa siinä puvussa, jonka luonto hänelle antoi, nimittäin alastomana, niin hän vedettäisiin oikeuden eteen ja pantaisiin vankeuteen sentähden, että hän oli yleisöä loukannut."

"Niin, minä olen nyt toisen miehen nahassa. Kenelm Chillingly, minä en enää ole

"Teidän uskollinen,

"Vaan minä olen

"Suurimmalla kunnioituksella

"Teidän tottelevainen nöyrä palvelijanne."

Kepein askelin ja ilomielin riensi täten muuttunut matkamies metsästä tomuiselle maantielle.

Hän oli kulkenut noin tunnin aikaa ja kohdannut ainoastaan muutamia ihmisiä, kun hän oikealta kuuli nuoren, kimakan äänen huutavan. "Auttakaa, auttakaa! – minä en tahdo tulla – minä sanon teille, ett'en tahdo!" Vallan hänen edessänsä seisoj korkean portin kohdalla surullisen näköinen, harmaa hevonen pienten kääsien edessä. Suitset riippuivat vallan irti hevosen niskalla. Eläin oli nähtävästi tottunut seisomaan hiljaa, kun niin käskettiin, ja oli hyvillään, kun oli tilaisuutta siihen.

Huuto. "Auttakaa, auttakaa!" kuului toistamiseen ja sen ohessa kuului karkeamman äänen kovempi huuto, joka ilmoitti vihaa ja uhkausta. Nämät äänet nähtävästi eivät olleet hevosen päästämiä. Kenelm katseli portin yli ja näki muutaman kyynärän päässä, niityllä, hyvin puetun

nuorukaisen kaikin voimin taistelevan rotevan keski-ikäisen miehen kanssa, joka piti häntä kiinni käsivarresta ja laahasi häntä mukaansa.

Urhoollisen Sir Kenelm Digbyn kaiman luonnollinen ritarillisuus kohdakkoin heräsi. Hän hyppäsi portin yli, tarttui miehen kaulukseen ja huudahti. "Hyi häpeä! mitä te'ette tuolle poikaraukalle? – antakaa hänen olla rauhassa!"

"Mitä perkele se teihin koskee?" tiuskasi roteva mies säihkyvin silmin ja vallan raivoisena. "Ah, ehkä olette te juuri tuo roisto? – niin, ei ole epäilemistäkään. Minä maksan teille siitä, konna!" ja yhä toisella kädellään pitäen nuorukaista kiinni, hän toisella kädellä lyöä läjähytti Kenelmiä, jonka silmät ja nenä pelastuivat tästä äkillisestä hyökkäyksestä ainoastaan sen kautta että hän oli taitava nyrkkitappelussa ja hyvin notkea. Kuinka olikaan niin voimakas mies joutui tappiolle; Kenelm väisti iskun ja löi niin taitavasti vastustajansa että roteva mies yhtäkkiä makasi selällään maassa sääret ylöspäin. Nuorukainen, joka nyt oli päässyt irti, tarttui Kenelmin käsivarteen ja veti hänet pois niityltä, huutaen. "Tulkaa, tulkaa ennenkuin hän pääsee ylös! pelastakaa minua! pelastakaa minua!" Ennenkuin Kenelm oli toipunut kummastuksestaan, oli nuorukainen vienyt hänet portille ja hypännyt ylös kääseihin, nyyhkyttäen. "Astukaa ylös! Minä en osaa ajaa; astukaa kääseihin ja ajakaa! Pian, pian!"

"Mutta," alkoi Kenelm.

"Nouskaa ylös, muuten tulen hulluksi." Kenelm totteli, nuorukainen antoi hänelle suitset, otti itse piiskan ja löi voimiensa takaa hevosta. Tämä lähti juoksemaan.

"Seisauttakaa – seisauttakaa – seisauttakaa, varas! – rosvo! – Hei! – varkaat – varkaat – varkaat – seisauttakaa!" huusi ääni heidän takanaan. Kenelm väkinäisesti käänsi päätänsä ja näki tuon rotevan miehen istuvan hajareisin portilla kauheasti raivoten. Se oli vaan vilahdus; piiska viuhui taas, hevonen lähti laukkaamaan täyttä nelistä, kääsit hyppivät ja keikkuivat tiellä, ja Kenelmin ei onnistunut saada piiskaa käteensä rauhoittaakseen hevosta, ennenkuin olivat peninkulman päässä rotevasta miehestä.

"Nuori herra," sanoi Kenelm silloin, "ehkä olette hyvä ja selitätte minulle asian."

"Sitten; ajakaa vaan, tämä on hyvä hevonen; minä maksan teille vaivastanne."

Kenelm sanoi totisesti. "Minä tiedän että todellisessa elämässä palvelus ja maksu luonnollisella tavalla seuraavat toisiansa. Mutta jättäkäämme maksu siksensä, kunnes sanotte minkä palveluksen minun tulee teille tehdä. Ja ennen kaikkea, mihin minun tulee ajaa? Me tulemme kohdakkoin paikkaan, jossa kolme tietä yhtyy, mikä näistä minun on valitseminen?"

"En minä tiedä; tuossa on tienviitta. Minä tahdon mennä – mutta se on salaisuus; ettehan te minua petä? Luvatkaa – vannokaa se minulle."

"Minä en milloinkaan vanno enkä kiroile, paitsi kun – olen suutuksissa, joka, ikävä kyllä, hyvin harvoin tapahtuu; enkä minä lupaa mitään ennenkuin tiedän mitä lupaan; enkä myöskään aja nuoria karkulaisia toisten ihmisten kääseissä, jollen tiedä vieväni heitä turvalliseen paikkaan, josta heidän isänsä ja äitinsä saavat heidät käsiinsä."

"Minulla ei ole isää eikä äitiä," sanoi nuorukainen suruisesti ja hänen huulensa vapisivat.

"Poika raukka! Minä otaksun, että tuo paksu lurjus oli koulu-opettajanne, ja että te karkaatte rangaistuksen pelosta."

Poika purskahti suureen nauruun; iloiseen, heleään nauruun, joka teki syvän vaikutuksen Kenelm Chillinglyyn. "Ei, hän ei aikonut minua rangaista; hän ei ole koulun-opettaja; hän on sitäkin pahempi."

"Onko se mahdollista? Mikä hän on?"

"Setäni."

"Vai niin! sedät ovat tunnetut julmuudestaan; jo klassillisessa muinaisuudessa he olivat sellaisiksi tunnetut ja Richard III oli ainoa oppinut suvussansa."

"Oh! klassillinen muinaisuus ja Richard III!" sanoi nuorukainen kummastuneena, ja katseli tutkivin silmin miettiväistä kyytimiestä. "Kuka olette? Te puhutte niinkuin herrasmies."

"Suokaa anteeksi. Minä en enää niin tee, jos voin sitä välttää."

"Tämä alkaa tuntua huvittavalta," ajatteli Kenelm. "Mikä onni sentään on tulla toisen miehen nahkaan ja toisen kääseihin lisäksi!" Ääneen hän sanoi. "Tässä on tienviitta. Jos aikomuksenne on karata setänne luota, niin nyt on aika ilmoittaa minulle mihin aiotte karata."

Nuorukainen kumartui kääsin yli ja katseli tarkemmin tienviittaa.

Sitten hän iloisesti taputti käsiänsä.

"Se on oikein! Minä juuri arvasin sitä. Siinä on: Tor-Hadhamiin, kahdeksantoista peninkulmaa! Tämä tie vie Tor-Hadhamiin."

"Onko tarkoituksenne että minun pitää kyyditä teitä koko tämä matka – kahdeksantoista peninkulmaa?"

"On."

"Ja kenen luokse menette?"

"Sen minä sitte sanon. Ajakaa vaan eteenpäin! Minä en osaa ajaa – en ole eläissäni ajanut – muuten en pyytäisi teitä sitä tekemään. Minä teitä rukoilen, älkää minua jättäkö! Jos olette herrasmies, niin ette sitä tee; ja jos ette ole herrasmies, niin minulla on 10 puntaa kukkarossani, te saatte ne kun minä onnellisesti pääsen Tor-Hadhamiin. Älkää kieltäkö; henkeni on vaarassa."

Nuorukainen alkoi taas nyyhkyttää. Kenelm ohjasi hevosen pään Tor-Hadhamia kohti ja nuorukainen herkeni nyyhkyttämästä.

"Te olette hyvä, kiltti mies," sanoi nuorukainen, pyyhkien silmiänsä.

"Minä pelkään, että vien teidät liian kauas tieltänne."

"Minulla ei ole mitään määrättyä tietä, ja voin yhtä hyvin lähteä Tor-Hadhamiin, jossa en ole milloinkaan käynyt, kun johonkin toiseen paikkaan. Minä olen vaan matkamies maan pinnalla."

"Ovatko teidänkin vanhempanne kuolleet? Te ette kuitenkaan ole paljon vanhempi minua."

"Pikku herrani," sanoi Kenelm totisesti, "minä olen vasta tullut täysikäiseksi; ja te, luullakseni, olette neljäntoista vuotias."

"Oh, kuinka lystillistä!" huudahti nuorukainen äkisti. "Eikö se ole lystiä?"

"Se ei ole niinkään lystiä, jos minä tuomitaan pakkotyöhön siitä, että olen varastanut setänne kääsit ja ryöstänyt hänen pieneltä holholaiseltaan 10 puntaa. Mutta nyt muistan, teidän kiivas sukulaisenne luuli lyövänsä toista, kun hän tähtäsi minuun. Hän kysyi: 'Oletteko *te* se roisto?' Mikä roisto se on, josta hän puhui? Hän on nähtävästi teidän uskottunne."

"Roisto! Hän on kunniallinen, jaloin – Mutta siitä ei sen enempää nyt; te opitte häntä tuntemaan kun tulemme Tor-Hadhamiin. Sivaltakaa hevosta piiskalla; se kulkee niin hiljaa."

"On vastamäkeä; kunnan mies säälii hevostansa."

Kenelmin ei onnistunut viekkauksella eikä kaunopuheliaisuudella saada muuta selitystä nuorelta kumppaniltaan, kun mitä hän jo oli saanut. Kuta edemmäksi tulivat ja kuta enemmän matkan päämaalia lähenivät, sitä äänettömämmäksi molemmat kävivät. Kenelm vakaasti mietiskeli, että hänen ensimmäisen päivänsä kokemus todellisesta elämästä toisen nahassa oli saattanut hänen omaa nahkaansa jonkimoiseen vaaraan. Hän oli lyönyt maahan miehen, joka nähtävästi oli kunnioitettava ja varakas, ja oli vienyt pois tämän miehen holhotin, ja käytti omavaltaisesti tämän miehen tavaroita – hänen kääsiänsä ja hevostansa. Kaikkea tätä oli hänen tyydyttävällä tavalla selittäminen tuomarille, mutta miten? Siten, että hän palaisi entiseen nahkaansa; tunnustaisi olevansa Kenelm Chillingly, joka oli saanut kiitosta yliopistossa ja oli perivä hyvän nimen ja 10,000 puntaa vuotuista tuloa. Mutta mikä häiriö siitä syntyisi! ja hän joka sellaista oikein inhosi. Hänen täytyisi selittää mistä syystä hän oli valhepuvussa, puvussa, jollaisessa ei ikänä oltu baronetin vanhinta poikaa nähty, jos hän ei ollut karannut kullankaivajain luokse. Oliko tämä nyt tila, johon Chillinglyin niin kunnianarvoisen perheen perillinen, jonka kolmella sinisellä kalalla varustettu vaakuna oli alkuansa vanhimmasta englannin heraldikin ajoista, Edward III hallituksen ajasta, voi joutua loukkaamatta noiden kolmen kalan kylmää ja vanhaa verta?

Entäs hän itse, Kenelm, noista kolmesta kaloista puhumatta? Mikä nöyryytys! Hän oli hylännyt kunnioitettavan isänsä hyvästi harkitut valmistukset hänen matkaansa varten; hän oli itsepintaisesti

valinnut oman tiensä omalla uhallaan; ja nyt, ennenkuin puolet ensimmäisestä päivästä oli kulunut, mihin kamalaan pulaan hän oli joutunut! Ja millä hän voi itseänsä puolustaa? Pieni poika parka, joka milloin itki milloin nauroi, oli kuitenkin kyllin taitava käärimään Kenelm Chillinglyä sormensa ympärille; käärimään *häntä* – miestä, joka piti itseänsä paljoa viisaampana kuin vanhempansa – miestä, joka yliopistossa oli mainetta saavuttanut – miestä, joka luonteensa puolesta oli mitä totisin – miestä, jolla oli niin tarkka arvostelukyky, ett'ei löytynyt mitään taiteen tahi luonnon alalla, jossa hän ei olisi vikaa huomannut – että hän oli joutunut tällaiseen seuraan, se oli vähintään harmillista.

Nuorukainen sitä vastoin, johon Kenelm tavan takaa loi katseen, näytti vallan lumotulta. Väliin hän nauroi ääneen itsekseen, väliin hän hiljaa itki; väliin hän ei nauranut eikä itkenyt vaan näytti vaipuneen syviin ajatuksiin. Heidän lähetessäsä kaupunkia, Kenelm pari kertaa töytäsi nuorukaista kylkeen ja sanoi. "Poikani, minun täytyy puhua pari sanaa teidän kanssanne;" ja kummallakin kerralla poika oli vastannut haaveksimalla äänellä:

"Hiljaa! Minä ajattelen."

Ja siten he saapuivat Tor-Hadhamin kaupunkiin; hevonen oli silloin jo väsymyksestä uupumaisillaan.

KOLMAS LUKU

"Noh, nuori herra," sanoi Kenelm tyyneellä, mutta vakaalla äänellä – "nyt olemme siinä kaupungissa, johon minun piti viedä teidät. Ja nyt sanomme toinen toisellemme jäähyväiset."

"Ei, ei jäähyväisiä! viipykää hetkinen minun luonani. Minua alkaa pelottaa, ja minä olen niin yksin ja turvaton;" ja poika, joka ennen oli vetäytynyt Kenelmin luota, pani nyt kätensä Kenelmin käteen ja lähestyi häntä hyväillen.

En tiedä mitä lukijani tähän saakka lienee ajatellut Kenelm Chillinglystä, mutta kaikissa hänen kummallisen luonteensa mutkissa löytyi tie, joka vei suoraan hänen sydämeensä – kun vaan oli häntä heikompi ja pyysi häneltä turvaa.

Hän kääntyi äkkiä, hän unohti tilansa omituisuuden ja vastasi. "Pikku tuittupää, ennen saa minua ampuu kuolijaksi, kuin minä teitä heitän, jos pulassa olette. Mutta meidän täytyy myöskin sääliä hevosta – sanokaa hevosen tähden mihin meidän tulee mennä."

"Minä toden totta en voi sitä sanoa; en ole milloinkaan ennen ollut täällä. Ajakaamme johonkin pieneen rauhalliseen ravintolaan. Ajakaa hiljaa – katselkaamme mistä sellaisen löytäisimme."

Tor-Hadham oli iso kaupunki; se ei nimenomaan ollut kreivikunnan pääkaupunki, mutta kaupan ja liikkeen suhteen se kuitenkin todella oli sitä. Se suora katu, jota pitkin hevonen kulki niin hitaasti, kun olisi se vetänyt voittovaunuja pyhää kukkulaa ylös, näytti hyvin vilkkaalta. Kauppapuodit olivat varustetut suurilla yhdestä lasilevystä tehdyillä ikkunoilla; kaduilla liikkui kirjava joukko, ei ainoastaan kauppaväkeä, vaan sellaistaakin, joka kulki siellä huvin vuoksi, sillä suuri joukko ohitsekulkijoita oli nuoria, hyvästi puettuja naisia, moniaat kauniitakin. Rykmentti hänen majesteettinsa husaariakin oli pari päivää ennen saapunut kaupunkiin, ja tämän onnellisen rykmentin upseerit ja vierasvaraisen kaupungin naiset kilpailivat kumpiko heistä voisi hankkia toiselle puolelle suurimman joukon voitettuja ja haavoitettuja. Näiden sankarien tulo, jotka virkansa puolesta ovat vihollisen väestön vähentäjiä ja ystävällisen väestön lisääjiä, oli vaikuttanut suuren virkeyden sellaisten huvitusten toimittajissa, jotka saattavat nuoria ihmisiä yhteen, – pilkkaan-ampumiset, laulajaiset, tanssit ilmoitettiin seiniin ja lauta-aitoihin sekä kauppapuotien ikkunoihin asetettujen julistuksien kautta.

Poika kurkisti uteliaasti kääseistä ja katseli erittäin näitä julistuksia, kunnes hän vihdoin vilkkaasti huudahti.

"Ah, minä olin oikeassa – tuossa se on!"

"Mitä siinä on?" kysyi Kenelm. "Ravintolako?" Hänen toverinsa ei vastannut, vaan Kenelm, joka seurasi nuorukaisen silmäystä, huomasi summattoman suuren julistuksen:

"Huomen-illalla teatteri avataan.

Rirhard III

Mr Compton."

"Kysykää joltakin missä teatteri on," sanoi nuorukainen, kääntyen toisaalle.

Kenelm seisautti hevosen, kysyi teatteria ja neuvottiin poikkeamaan ensimmäiselle oikealla kädellä olevalle poikkikadulle. Muutaman minuutin kuluttua he kauheasti kolkon ja aution syrjäkadun kulmassa näkivät näytelmä-runottareille pyhitetyn, ruman ja rappeutuneen huoneuksen. Seinämiin oli kiinnitetty julistuksia, joissa nimi Compton esiintyi niin jättiläis-kokoisena, kuin kirjaimilla voi saada aikaan. Nuorukainen huokasi. "Katsokaamme nyt," sanoi hän, "onko täällä lähellä ravintolaa – menkäämme läheisimpään."

Mutta ei mitään ravintolaa näkynyt, joka olisi ollut pientä, siivotonta kapakkaa parempi, ennenkuin he vähän matkaa teatterista tulivat siistille, vanhanaikuiselle, autiolle torille, jonka varrella oli sievä, valkeaksi kalkittu talo, jonka etuseinään, suurilla mustilla, kolkon näköisillä kirjaimilla oli kirjoitettu. "Raittiuden ravintola."

"Pidättäkää," sanoi nuorukainen; "eikö tämä teistä sopisi meille? Se näyttää niin hiljaiselta."

"Eipä se voisi hiljaisemmalta näyttää jos se olisi hautakivi," vastasi Kenelm.

Poika tarttui ohjaksiin ja seisautti hevosen. Hevonen oli siinä tilassa että heikoinkin nykäys ohjaksista oli kylläksi sitä seisauttamaan, vaikka se jotenkin surullisesti käänsi päätänsä, ikäänkuin se epäilisi tokko raittiuden sääntöjen mukaan heinät ja kaurat olivat luvallisia ravinto-aineita. Kenelm astui kääseistä ja meni sisään. Siivosti puettu nainen astui esiin jonkilaisen lasisen ruokakaapin takaa, joka kaappi myöskin oli pöytänä, mutta jolla ei näkynyt niitä virkistys-juomia, jotka ehdottomasti kuuluvat ravintolan-pöytään; sen sijaan pöydällä oli kaksi isoa kylmää vettä sisältävää vesi-astiaa, pari lasia sekä moniaita lautasia, joilla oli vehnäsiä ja sokurileipiä. Nainen kysyi kohteliaasti millä hän voisi olla vieraille mieliksi.

"Mieliksi," vastasi Kenelm vakaasti kun ainakin, "ei ole se sana, jonka minä olisin valinnut. Mutta voitteko palvella hevostani – minä tarkoitan tätä hevosta – antamalla sille kauroja ja hankkimalla sille tallia, ja tätä nuorta miestä ja minua toimittamalla meille erityistä huonetta ja päivällistä?"

"Päivällistä!" toisti emäntä – "päivällistä!"

"Minä pyydän nöyrimmästi anteeksi, rouva. Mutta jos sana 'päivällinen' ei teitä miellytä, niin sanon sen sijaan jotakin syötävää ja juotavaa."

"Juotavaa! Tämä on ankara raittiuden ravintola, sir."

"Noh, jos täällä ei syödä ja juoda," huudahti Kenelm kiivaasti, sillä hänen oli nälkä, "niin jääkää hyvästi."

"Odottakaas, sir. Me syömme ja juomme kyllä täällä. Mutta me olemme hyvin kohtuullista väkeä. Me emme salli väkeväin juomien nauttimista täällä."

"Eikö olutlasillistakaan?"

"Ainoastaan inkevääri-olutta. Väkeväin juomain nauttiminen on ankarasti kielletty. Meillä on teetä, kahvia ja maitoa. Mutta enimmäkseen vieraamme kuitenkin mieluisimmin juovat puhdasta vettä? Mitä ruokaan tulee, sir ... niin saatte mitä vaan haluatte."

Kenelm pudisti päätänsä ja aikoi lähteä pois, kun nuorukainen, joka oli hypännyt alas kääseistä ja kuullut keskustelun, kiivaasti huusi. "Mitä tämä tarkoittaa? Kuka väkeviä juomia tahtoo? Vesi on kyllä hyvää. Ja mitä päivälliseen tulee, – niin ollaan tyytyväiset mihin hyvänsä. Olkaa hyvä ja viekää meitä erityiseen huoneeseen, minä olen niin väsynyt." Nämä viimeiset sanat lausuttiin niin kauniisti ja suloisesti, että emäntä kohdakkoin vallan muuttui, mutisi "poika parka", ja vielä hiljemmin, "oi kuinka kauniit kasvot hänellä on!" nyykäytti päätänsä ja näytti heille tien siistiä, vanhanaikuisia portaita ylös.

"Mutta hevonen ja kääsit – mihin ne joutuvat?" sanoi Kenelm, sillä omatunto soimasi häntä siitä, että hevosta ja sen omistajaa oli niin pahoin kohdeltu tähän asti.

"Noh, mitä hevoseen ja kääseihin tulee niin teillä on Jukesin vuokratalli muutaman kyynärän päässä saman kadun varrella. Me emme itse ota vastaan hevosia – meidän kävijöillämme on harvoin hevosia; mutta Jukesilla se hoidetaan hyvästi."

Kenelm vei hevosen täten osoitettuun vuokratalliin ja viipyi siellä siksi kun hän näki, että se oli viilistynyt, kuivanut ja kauroilla varustettu – sillä Kenelm Chillingly oli hyvin hyvä eläimiä kohtaan – ja sitten hän kauhean nälkäisenä palasi raittiuden ravintolaan, jossa hän vietiin pienen pieneen saliin, jonka keskilattialla oli matonpalanen ja kuusi pientä rottinkituolia; seinillä oli kuvia, jotka kuvasivat väkeväin juomain vaikutusta muutamiin ihmisiin – muutamat olivat aaveiden kaltaisia, toiset paholaisten näköisiä, kaikki kurjassa ja surkeassa tilassa, joka oli jyrkkä vastakohta onnellista perhettä kuvaamaan tauluun: iloisen näköisiä vaimoja, hyvin voipia miehiä, punaposkisia lapsia, jotka olivat *sen* onnellisen tilan vertauskuvana, jossa raittiudenseuran jäsenet elivät.

Pöytä, jolla oli puhdas vaate sekä kahdet veitset ja kahvelit, veti kuitenkin etupäässä Kenelmin huomion puoleensa.

Nuorukainen seisoi ikkunan kohdalla ja näytti katselevan pientä akvaariota, joka oli siellä ja jossa oli tavallinen määrä pieniä kaloja, matelijoita ja hyönteisiä, jotka luonnollisessa alapaikassaan nauttivat raittiuden iloista elämää, vaikka tietysti väliin söivät toinen toisiaan.

"Mitähän ruokaa he aikovat meille antaa?" kysyi Kenelm. "Pitäisihän sen nyt tähän aikaan oleman valmiina."

Tämän sanottua hän kovasti nykäisi kellonsoitinta. Nuorukainen astui esiin ikkunan luota ja Kenelm kummastuneena katseli hänen hempeitä liikkeitään ja suloisia kasvojaan, sillä hän oli paljon kauniimpi nyt, kun hän oli ilman hattua ja oli pessyt tomun puhtaista kasvoistaan. Hän oli kieltämättä erinomaisen kaunis poika, ja jos hän saisi elää aikamieheksi, niin hän tulisi haavoittamaan monta naissydäntä. Hän läheni Kenelmiä jotenkin itsensä-alentavalla ylpeydellä, joka harvoin ilmoittaa korkeampaa säätyä, jos se on kuninkaallista säätyä alempi, ojensi kätensä ja sanoi.

"Sir, te olette käyttänyt itseänne hyvin, ja minä kiitän teitä."

"Teidän Kuninkaallinen Korkeutenne on liian nöyrä," vastasi Kenelm Chillingly, syvästi kumartaen; "mutta oletteko tilanneet päivälliset? Ja mitähän ruokaa aiotaan meille antaa. Ei kukaan näy kuulevan täällä, vaikka soitetaan. Koska se on raittiuden ravintola, ovat luultavasti kaikki palkolliset juovuksissa."

"Miksi he raittiuden ravintolassa olisivat juovuksissa?"

"Miksi! Noh, sentähden että tavallisuuden mukaan ne ihmiset, jotka hartaasti ovat jotakin olevinaan, ovat vastakohta siitä, minkä sanovat olevansa. Mies, joka on olevinaan pyhimys, on varmaan suuri syntinen, ja miehessä, joka kehuu olevansa syntinen, on vallan varmaan pieni tarkkava ja kyynelsilmäinen kappale pyhimys-luontoa, joka on kylliksi tekemään hänestä veijarin. Rehellinen ihminen, olkoonpa pyhimys tahi syntinen, ei kehu olevansa pyhimys eikä syntinen. Ajatelkaa esimerkiksi pyhän Augustinon kehuvan, että hän on pyhimys, tahi Robert Burns'in, että hän on syntinen; ja vaikka te, poikani, luultavasti ette ole pyhän Augustinon tunnustuksia ettekä Robert Burns'in runoja lukeneet, niin uskokaa kuitenkin minua, kun sanon että molemmat olivat kunnan miehiä; ja vähäisellä eroituksella opetuksen ja kokemuksen suhteen, Burns olisi voinut kirjoittaa Tunnustukset ja Augustino runot. Mutta voimia ennen kaikkia! Minä olen kuolemaisillani nälkään. Mitä pyysitte päivälliseksi, ja milloin tuovat ruokaa?"

Nuorukainen, joka oli avannut jo luonnostakin suuret, mustat silmänsä selälleen, sillä aikaa kun hänen pitkä, parkkumihousuihin puettu matkakumppaninsa puhui niin suojelevalla tavalla Robert Burns'ista ja pyhästä Augustinosta, vastasi rukoilevalla ja ujolla äänellä. "Minä olen pahoillani siitä, että en tullut ajatelleeksi päivällistä. Minun olisi tullut osoittaa suurempaa kohteliaisuutta teitä kohtaan. Emäntä kysyi minulta mitä me tahtoisimme. Minä vastasin. 'Mitä tahansa'; ja emäntä mutisi jotain" – (tässä nuorukainen vaikeni).

"Noh, mistä hän mutisi? Lampaanpaististako?"

"Ei. Kaalista ja riisipuddingista."

Kenelm Chillingly ei milloinkaan kiroillut eikä milloinkaan joutunut raivoon. Sellaisissa tilaisuuksissa, jolloin karkeammat inhimillisestä tomusta tehdyt olennot kiroilivat ja raivosivat, hän osoitti tyytymättömyytensä niin surumielisillä ja murheellisilla kasvoinjuonteilla, että tiikerikin olisi siitä leppynyt. Hän kääntyi nyt nuorukaiseen ja jupisi: "Kaalia! – Nälkään kuoleminen!" ja vaipui rottinkituolille, hiljaa lisäten. "Niin on inhimillisen kiittollisuuden laita!"

Nuorukaista nähtävästi tämä katkera, mutta lempeä moite syvästi liikutti. Kyyneleet milteivät tukehduaneet hänen ääntänsä, kun hän sammaltaen sanoi. "Antakaa anteeksi, minä olin kiittämätön. Minä juoksen kohta alas katsomaan mitä ruokaa heillä on;" ja samassa hän katosikin. Kenelm istui liikkumattomana paikallaan; hän oli toden perään vaipunut sellaiseen unelmaan eli pikemmin sisällisen ja hengellisen olennon huokumiseen, johon indialaisen dervischin tietoisuus voipi, niin ainakin väitetään, pitkällisen paaston kautta vaipua. Voimakkaalla ruumiilla varustetun miehen ruokahalu on sitä laatua, että kaali ja riisipuddinki eivät voi sitä tyydyttää. Sitä todistaa itse Herkules, jonka halu vahvan ruo'an perään on klassillisten runoilijain alituisena pilkan-aineena. Minä en tiedä

tokko Kenelm Chillingly olisi tappelussa ja syömisessä Tebalaisen Herkuleen voittanut; mutta kun hänen teki mieli tapella tahi kun hänen teki mieli syödä, niin Herkuleen kaikki voima olisi ollut tarpeen, jotta hän ei tappiolle joutuisi.

Kymmenen minuuttia poissa oltuaan nuorukainen tuli takaisin loistavin silmin. Hän taputti Kenelm'iä olkapäähän ja sanoi iloisesti. "Minä olen antanut heidän hakata suuren kappaleen lampaanpaistia, paitsi kaalia, ja sitten he vielä antavat meille suuren riisipuddingin sekä munia ja läskiä lisäksi. Rohkaiskaa mieleenne! Kaikki on valmiina minuutin kuluessa."

"Ah!" sanoi Kenelm.

"He ovat hyviä ihmisiä; heidän tarkoituksensa ei suinkaan ollut rajoittaa teitä; mutta näyttää siltä kun enimmäkseen heidän vieraansa söisivät vaan kasvi-aineita ja ryyniruokia. Täällä on perustettu yhtiö näillä perusteilla; emäntä sanoo niiden olevan filosofeja."

Kun sana "filosofi" lausuttiin, kohosi Kenelm'in rinta niinkuin vanhan metsästäjän, kun hän kuulee huudettavan. "Hoi! Holohei!" "Filosofeja!" sanoi hän – "filosofeja toden totta! Oi mitä hölmöjä, jotka eivät tunne edes ihmisen hampaan rakennusta! Katsokaa, poikani, jos ei vaan päällä olisi mitään jäljellä nykyisestä ihmissuvusta, niinkuin mainio kirjailija sanoo kerran tapahtuvan – ja vahva puhdistus se tulee olemaan – jos, sanon minä, ei mitään muuta ihmisestä silloin olisi jäljellä, kuin hänen hampaansa ja peukaloidensa fossiliat, niin filosofi sitä sukua, joka ihmistä seuraisi, kohta näistä jäännöksistä näkisi kaikki mikä on ihmiselle omituista, koko hänen historiansa; hän sanoisi, vertaillen sellaista peukaloa kotkan tahi tiikerin kynteen tahi hevosen kavioon, että tämän peukalon omistaja on ollut kynsillä ja kavioilla varustettujen olentojen herrana. Voitte väittää että apinansuvussakin on peukalot. Se on totta; mutta verratkaa apinan peukalo ihmisen peukaloon, – olisiko suurin apinan peukalo voinut rakentaa Westminster Abbey'tä? Mutta peukalotkin ovat heikkoja todisteita ihmisestä hänen hampaisinsa verrattuina. Katsokaa hänen hampaitansa!" – tässä Kenelm aukaisi suunsa selkomen selälleen, jotta se ulottui korvasta korvaan, ja näytti kaksi norsunluista puolipiiriä, jotka olivat niin täydellisesti tehdyt puremista varten, että parahinkin hammaslääkäri olisi epäillyt voivansa sellaisia tehdä. – "Katsokaa ihmisen hampaita!" Nuorukainen ehdottomasti vetäytyi takaisin. "Ovatko nämä kurjan kaalinsyöjän hampaita? Tahi onko se ryyniruokien syömisellä kun ihmisen kaltaisten hampaiden omistaja saavuttaa eläinten rajattoman hävittäjän arvon ja kunnian? Ei, poikaseni, ei," jatkoi Kenelm, sulkien kitansa, vaan lähestyen nuorukaista, joka joka askeleelta vetäytyi takaisin ikkunaan päin, – "ei; ihminen on maailman herra, sentähden että hän syö useimpia lajia ja suuremman osan luoduista olennoista kuin kaikki muut luodut olennot. Hänen hampaansa todistavat että ihminen voi elää missä ilman-alassa tahansa kuumasta vyöhykkeestä kylmään vyöhykkeeseen, sentähden että ihminen voipi syödä kaikkea, mitä toiset luodut olennot eivät voi syödä. Hänen hampaitensa rakennuskin sitä todistaa. Tiikeri voi syödä hirveä – sitä voi ihminenkin, mutta tiikeri ei voi ankeriasta syödä – sitä voi kuitenkin ihminen. Norsu voi syödä kaalia ja riisipuddinkia – ihminen myöskin; mutta norsu ei voi paistia syödä – vaan ihminen voi. Sanalla sanoen, ihminen voi elää missä tahansa, sentähden että hän voi kaikkea syödä, ja siitä hänen on hampaitansa kiittäminen!" lopetti Kenelm, astuen yhä lähemmäksi nuorukaista. "Ihminen syö omaa sukuansakin, kun hänellä ei muuta ole."

"Älkää tulko likemmäksi; te peloitatte minua!" sanoi nuorukainen. "Ahah!" huudahti hän äkkiä taputtaen käsiänsä ilosta, "tässä tulee lampaanpaisti!"

Erinomaisen puhdas, hyvästi pesty, keski-ikäinen piika astui nyt sisään vati kädessä. Hän pani tämän pöydälle, otti kannen pois ja sanoi kohteliaasti, vaikka kylmästi, niinkuin ihminen joka elää sallatilla ja kylmällä vedellä: "Rouva on pahoillansa siitä että olette saaneet odottaa, mutta hän luuli teidän olevan kasvinsyöjiä."

Kun Kenelm oli pannut nuoren ystävänsä eteen lihapalasen, otti hän itselleen samallaisen ja vastasi vakavasti kuin ainakin. "Sanokaa emännällemme että jos hän olisi antanut meille vaan kasviruokaa, niin olisin syönyt teidät suuhuni. Sanokaa hänelle että vaikka ihminen osaksi on kasvien syöjä, on hän kuitenkin pääasiallisesti lihansyöjä. Sanokaa hänelle että vaikka sika syöpi kaalia ja

muuta samankaltaista, syöpi se myöskin pieniä lapsia, jos sattuu niitä saamaan. Sanokaa hänelle," jatkoi Kenelm (ottaen kolmannen paistipalasan), "että ei mikään eläin ruo'ansulattimien suhteen ole enemmän ihmisen kaltainen kuin sika. Kysykää häneltä onko tässä talossa pieni lapsi; jos on, niin olisi parasta, lapsen takia, että hän lähettäisi enemmän paistia tänne."

Koska tarkinkin vaarinottaja harvoin oli oikein varma siitä milloin Kenelm Chillingly puhui leikkiä tahi täyttä totta, viipyi piika hetken aikaa ja koetti nauraa. Kenelm aukaisi mustat sanomattoman surumieliset ja mieltiväiset silmänsä ja sanoi suruisella äänellä. "Minun kävisi sääli lasta. Tuokaa enemmän paistia!"

Piika katosi. Nuorukainen pani veitsen ja kahvelin pöydälle ja katseli vakaasti ja tutkivaisesti Kenelm'iä. Kenelm, katseesta huolimatta, pani viimeisen paistipalan toisen lautaselle.

"Minä en tahdo enempää," huusi nuorukainen kiivaasti ja pani lihapalasan takaisin vatiin. "Minä olen jo syönyt – olen saanut kylläkseni."

"Pikku poika, te valehtelette," sanoi Kenelm; "te ette ole saaneet kylläksenne ruumiin ja sielun koossa pitämiseen. Syökää tuo palanen, muuten annan teille selkään; ja minkä kerta sanon, sen myöskin te'en."

Liekö toinen tuntenut itsensä voitetuksi vai ei, oli miten oli, hän söi ääneti paistinpalan, katsoi taas Kenelmin kasvoihin ja sanoi itsekseen. "Minua rupeaa peloittamaan."

Piika astui taas sisään tuoden toisen varaston lampaanpaistia sekä vadillisen läskiä ja munia, jonka jälkeen seurasi riisipuddinki tinaisessa vadissa, joka oli kylläksi iso sammuttamaan kokonaisen köyhänkoulun nälkää. Kun atria oli lopetettu, näytti Kenelm unohtavan lihansyövän eläimen vaaralliset ominaisuudet; hän ojensi itsensä ja näytti olevan yhtä viattomasti märehäiväinen kuin rauhallisien kasviassyövä kotieläin.

Nuorukainen sanoi nyt vähän ujosti. "Saanko pyytää teitä tekemään minulle vielä yhden palveluksen?"

"Onko kysymys lyödä maahan toinen setä tahi varastaa vielä toiset kääsit ja toinen hevonen?"

"Ei, se on hyvin yksinkertaista: se on vaan hankkia minulle täällä asuvan ystävän adressi; ja kun olette löytäneet hänen, annatte hänelle tämän kirjeen minulta."

"Onko asialla kiire? 'Päivällisen jälkeen tulee levätä hiukan!" sanoo sananlasku; ja sananlaskut ovat niin viisaat, ett'ei kukaan voi arvata kuka niitä on sepittänyt. Ne luullaan olevan ennen vedenpaisumusta eläneiden ihmisten viisaisopin tähteitä – ja sanotaan tulleen meille arkkiin ladottuina."

"Todellako?" sanoi nuorukainen vakaasti. "Kuinka hauskaa! Ei, minun asiallani ei ole kiirettä, voitte levätä tunnin aikaa. Luuletteko, sir, että oli teatteria ennen vedenpaisumusta?"

"Teatteria! epäilemättä. Ihmisillä, jotka elivät yksi tahi kaksi tuhatta vuotta, oli hyvä aika keksiä ja parantaa kaikkea; ja näytelmäkappaleella voi silloin olla luonnollinen pituutensa. Silloin ei olisi tarvinnut supistaa Macbethin koko historiaa, hänen nuoruudestansa hänen vanhuuteensa saakka, kummalliseen supistukseen joka näytetään kolmen tunnin kuluessa. Ei voi huomata vähintäkään merkkiä todellisesta ihmisen luonnosta siinä tavassa, jolla näyttelijät esittelevät tämän erittäin miellyttävän skotlantilaisen osaa, sentähden että näyttelijä aina tulee näyttämölle niinkuin olisi Macbeth yhtä vanha silloin, kun hän Dunkanin murhasi, kuin silloin koska hän elämänsä lakastuneena syksynä joutui Macduffin surmattavaksi."

"Luuletteko että Macbeth oli nuori, kun hän Dunkanin murhasi?"

"Luulen varmaan. Ei yksikään ihminen milloinkaan te'e ensimmäistä suurempaa rikosta, niinkuin esimerkiksi murhaa, kolmekymmentä vuotta täytettyänsä; jos hän ennen aloittaa, voi hän jatkaa mihin ikään tahansa. Mutta nuoruus on se aika, jolloin aletaan tehdä niitä vääriä laskuja, joita synnyttää mieletön toivo ja tunto ruumiillisesta voimasta. Te huomaatte esimerkiksi sanomalehdistä että ne henkilöt, jotka lemmityisiänsä murhaavat, tavallisesti ovat ijältänsä kahdenkymmenenkuuden ja kahdenkymmenenkuuden välillä; ja ne henkilöt, joiden murhaamiseen on joku muu syy kuin rakkaus – se on, kosto, ahneus tahi kunnianhimo – ovat tavallisesti noin kahdenkymmenenkuudeksan

vuotiaita – Jago'n ikäisiä. Kahdenkymmenenkahdeksan vuoden ikä on sen toimekkaan ajan tavallinen loppu, jolloin tahdotaan päästä kanssaihmisistänsä kuitiksi – taitava nyrkkitaistelija kutistuu sen ijän jälkeen. Minä oletan että Macbeth oli noin kahdenkymmenenkahdeksan vuotias kun hän murhasi Dunkanin, ja viidenkymmenen ja kuudenkymmenen paikoilla, kun hän alkoi vaikeroida sitä että häneltä puuttui ne mukavuudet, jotka vanhuudelle sopivat. Mutta voiko yksikään katselijajoukko käsittää tämän eroituksen ijän suhteen siitä että katselee kolme tuntia kestävän näytelmäkappaleen; tahi koettaako milloinkaan näyttelijä tehdä sellaisen vaikutuksen katsojiin, että hän näyttää olevan kahdenkymmenenkahdeksan vuotias ensimmäisessä näytöksessä ja kuudenkymmenen vuotias viidennessä?"

"Sitä en ole milloinkaan tullut ajatelleeksi," sanoi nuorukainen, nähtävästi mieltyneenä tähän aineeseen. "Mutta en ole milloinkaan nähnyt Macbethia näytettävän. Olen nähnyt Richard III:sta – eikö se kappale ole oikea? Pidättekö te teatterista? Minä pidän. Kuinka ihanaa näyttelijän elämä mahtaa olla!"

Kenelm, joka tähän saakka oli enemmän puhunut itselleen, kuin nuorelle matkatoverilleen, huomasi nyt tämän, katseli tutkivaisesti häneen ja sanoi.

"Minä näen että olette varsin ihastunut teatteriin. Te olette karanneet kotoa ruvetaksenne näyttelijäksi, eikä minun kävisi ihmeeksi, jos se kirje, jonka pyysitte minun viemään, on teatterin tirehtöörille tahi jollekulle hänen seuralaisistaan."

Ne nuoret kasvot, joihin Kenelm mustilla silmillään katseli, punastuivat, mutta kasvoin juonteet osoittivat vakavuutta ja uskaliaisuutta.

"Jos niin olisi – ettekö siinä tapauksessa veisi sitä perille?"

"Mitä! Minäkö auttaisin teidän ikäistä lasta, joka on karannut kotoansa, ruvetaksensa näyttelijäksi vastoin sukulaistensa tahtoa – en suinkaan!"

"Minä en ole mikään lapsi; vaan se ei tähän asiaan kuulu. Minä en aio näyttelijäksi ruveta, ainakaan en sen henkilön suostumuksesta, jolla on oikeus minun tekojani määrätä. Minun kirjeeni ei ole teatterin tirehtöörille eikä kellenkään hänen seuraansa kuuluvalla, vaan herrasmiehelle, joka alentaa itsensä muutamina iltoina näyttämään täällä – täydelliselle herrasmiehelle – suurelle näyttelijälle – ystävälleni, ainoalle ystävälle, joka minulla on koko maailmassa. Minä tunnustan rehellisesti että olen lähtenyt kotoa, jotta hän saisi tämän kirjeen, ja jos te ette tahdo sitä hänelle viedä, niin kyllä kai joku toinen sen tekee!"

Nuorukainen oli noussut ylös puhuessaan, ja hän seisoj suorana Kenelmin vieressä; hänen huulensa vapisivat, hänen silmänsä olivat kyynelten vallassa, mutta hän näytti kuitenkin vakaalta ja uskaliaalta. Selvää oli että jos hän ei omaa tietänsä maailmassa kulkenut, niin ei se ollut tahdon puutteesta.

"Minä vien teidän kirjenne," sanoi Kenelm.

"Tuossa se on; viekää se sille henkilölle itselle, jolle se on menevä.

Mr Herbert Comptonille."

NELJÄS LUKU

Kenelm meni teatteriin ja kysyi portinvartijalta Mr Herbert Comptonia. Tämä arvoisa virkamies vastasi. "Mr Compton ei tänä iltana tule näyttämään, eikä ole täällä."

"Missä hän asuu?"

Portinvartija osoitti kadun toisella puolella olevaa pientä mauste-kauppaa ja sanoi sievistelevästi. "Tuossa, porstuan ovi – koputtakaa ovea ja soittakaa."

Kenelm teki niinkuin hänelle oli neuvottu. Huonosti puettu piika avasi oven ja Kenelmin kysymykseen vastasi hän että Mr Compton oli kotona mutta oli ruo'alla.

"Minun on mieleni paha että minun täytyy häntä häiritä," sanoi Kenelm, puhuen kovalla äänellä, sillä hän kuuli veitsien ja kahvelien kilinää vasemmalla olevasta huoneesta, "mutta minun pitää saada nyt kohta häntä puhutella."

Tämän sanottua hän työnsi piian pois tieltä ja astui suoraan läheiseen ruokasaliin.

Löökistä hajuavan vadin ääressä istui mies, ilman liivittä ja kaulahuivitta. Hän oli hyvin kaunis mies – hänen hiuksensa olivat vallan lyhyeksi leikatut ja parta oli hiljan ajettu, niinkuin näyttelijän sopii, jolla on kaikellaista ja kaiken väristä valhetukkaa ja partaa käytettävänä. Mies ei ollut yksin; vastapäätä häntä istui rouvasihminen, joka näytti olevan muutamia vuosia häntä nuorempi; nainen oli vielä kaunis, vaikka iho oli vaalea; hänellä oli hyvät teatterikasvot ja runsas määrä vaaleita kutria.

"Mr Compton, luultavasti," sanoi Kenelm, kumartaen jäykästi.

"Nimeni on Compton; onko sanaa teatterista? tahi mitä te minulta tahdotte?"

"Minä? – en mitään!" vastasi Kenelm; ja sitten hän, alentaen luonnosta jo surumielisen äänensä vallan traagilliseksi, lisäsi. "Tämä on ilmoittava teille kuka teiltä jotain tahtoo;" samassa hän Mr Comptonin käteen laski sen kirjeen, jonka hän oli luvannut viedä hänelle, ja lisäsi, ojentaen käsivartensa ja kääntäen sormiansa niinkuin Talma Julius Caesarina. "Qu'en dis tu, Brute?" (Mitäs siihen sanot, Brute?)

Oliko se sanansaattajan kolkko katsanto ja peloittavat liikkeet tahi hypokrisis, taikka katsahdus kirjeen päällekirjoitukseen, joka sen vaikutti, oli miten oli, Mr Compton joutui vallan hämillensä, hänen kätensä pysyi toimeettomana, ikäänkuin hän ei uskaltaisi kirjettä avata.

"Älkää minusta välittäkö, ystäväni," sanoi vaaleakutrinen nainen pistelevällä ystävyydellä; "lukekaa vaan billet-doux'ne; älkää antako nuoren miehen odottaa, ystäväni!"

"Mitä joutavia, Matilda, billet-doux! luultavampi on, että se on räätälin rätinki. Suokaa anteeksi, ystäväni. Seuratkaa minua, sir," ja hän nousi istualta, yhä paitahisasillaan ollen, lähti huoneesta, sulki oven ja vei Kenelmin pieneen toisella puolen käytävää olevaan huoneeseen. Kaasulampun valossa hän kiireesti luki kirjeen, ja vaikka se oli hyvin lyhyt, niin hän kuitenkin sitä lukiessaan monta kertaa huudahti hämmästyksestä.

"Jumala varjelkoon! Mitä hullutuksia! Mitä nyt on tekeminen?" Sitten hän pisti kirjeen housunlakkariin, katsoi Kenelmiin terävin silmin, mutta loi kuitenkin pian taas silmänsä alas, sillä tämä kolkonnäköinen seikkailija katsoi niin vakaasti häneen.

"Oletteko sen henkilön uskottu, joka on tämän kirjeen kirjoittanut?" kysyi Mr Compton vähän häpeissään.

"Minä en ole kirjoittajan uskottu," vastasi Kenelm, "mutta nykyänsä olen hänen suojeelijansa."

"Suojeelijansa?"

"Suojeelijansa."

Mr Compton taas katseli sanansaattajaa, ja tällä kertaa hän täydellisesti arvosteli kolkon muukalaisen urhokasta muotoa, kävi entistä vaaleammaksi ja vetäysi ehdottomasti kellonsoitinta kohti.

Hetken aikaa vaiti oltuansa hän sanoi. "Minua pyydetään tulemaan kirjoittajan puheille. Jos tulen, saanko puhutella häntä kahden kesken?"

"Kyllä, mitä minuun tulee – sillä ehdolla ett'ette koeta viedä sitä henkilöä pois talosta."

"Ei suinkaan – ei suinkaan; päin vastoin," huudahti Mr Compton innokkaasti. "Sanokaa, että tulen puolen tunnin kuluessa."

"Minä lupaan viedä vastauksenne asianomaiselle," sanoi Kenelm kohteliaasti, nyykäyttäen päätänsä; "ja suokaa anteeksi, että muistutan teitä siitä, että kutsuin itseni teidän kirjeenvaihtajanne suojelijaksi, ja jos te hiukankin käytätte tämän henkilön nuoruutta ja kokemattomuutta hyväksenne tahi kehoitatte häntä luopumaan kodista ja omaisista, niin näyttämö on kadottava koristeen ja Herbert Compton on näyttämöltä häviävä." Näillä sanoin Kenelm lähti näyttelijän luota, joka kalmankalpeana seiso i liikkumatta paikallaan. Kun Kenelm tuli porstuanovelle, törmäsi poika, joka kantoi nauhalipasta, häntä vastaan ja oli vähällä kaatua nurin.

"Tuhmeliini," huusi poika, "ettekö voi nähdä mihin menette? viekää tämä Mrs Comptonille."

"Minä ansaitsisin sen nimityksen, jonka minulle annatte, jos minä maksotta tekisin sen, mistä teille on maksettu," vastasi Kenelm terävästi ja lähti pois.

VIIDES LUKU

"Minä olen tehtäväni toimittanut," sanoi Kenelm, kun hän palasi matkakumppaninsa luokse. "Mr Compton sanoi olevansa täällä puolen tunnin kuluessa."

"Te näitte hänen?"

"Tietysti; lupasinhan minä antaa kirjeen hänen omaan käteensä."

"Oliko hän yksin?"

"Ei; hän oli ruo'alla vaimonsa kanssa."

"Vaimonsa? Mitä tarkoittatte, sir? – vaimonsa! ei hänellä vaimoa ole."

"Ulkomuoto voi pettää. Ainakin hän oli yhdessä rouvasihmisen kanssa, joka kutsui häntä 'ystäväksi' niin terävällä äänellä, kuin olisi hän ollut hänen vaimonsa; ja kun minä tulin hänen porstuanovestansa, pyysi poika, joka tuli juosten minua vastaan, minun antamaan nauhalippaan Mrs Comptonille."

Nuorukainen kävi vallan kalmankalpeaksi, horjui takaisin muutaman askeleen ja vaipui tuolille istumaan.

Poissa ollessansa oli Kenelmissä herännyt epäluulo, joka nyt tuli vahvistetuksi. Hän lähestyi hiljaa, nosti tuolin lähelle kumppaniansa, jonka kohtalo oli hänen suojaansa uskonut, ja sanoi ystävällisesti kuiskaten.

"Tuo ei nuorukaisen liikuntoa ole. Jos olette petetty tahi harhateille joutunut, ja minä jollain tavalla voin neuvoa tai auttaa teitä, niin luottakaa minuun niinkuin naiset muutamissa kohdissa voivat miehiin ja herrasmiehiin luottaa."

Nuorukainen hyppäsi jaloilleen ja astui horjuvin askelin pitkin laattiata, hänen kasvoinsa juonteet ilmoittivat kiihkoa, jota hän turhaan koki salata. Äkkiä hän pysähtyi, tarttui Kenelmin käteen, puristi sitä kovasti ja sanoi nyyhkyttäen:

"Minä kiitän teitä – minä siunaan teitä. Jättäkää minut nyt – minä tahdon olla yksin. Yksin minä tahdon kohdata tuota miestä. Ehkä on se joku erehdys; – menkää."

"Lupaatteko ett'ette lähde tästä talosta ennenkuin minä palaan?"

"Kyllä, minä lupaan sen."

"Ja jos asiat ovat niin, kuin minä pelkään, sallitteko silloin minun neuvoa teitä?"

"Jumala minua armahtakoon, jos niin olisi! Kehenkäpä minä muuten luottaisin? Menkää – menkää!"

Kenelm oli toistamiseen kadulla kaasulyhtyjen ja juhannuskuun valossa. Hän kulki tavanmukaisesti eteenpäin, kunnes hän saapui kaupungin ulkoreunalle. Siellä hän pysähtyi, istui penikulma-kivelle vaipuen seuraaviin mietelmiin:

"Kenelm, ystäväni, nyt olet joutunut pahempaan pulaan kuin tunti sitten luulit olevasi. Sinä olet nähtävästi saanut naisen niskoillesi. Mitä ihmettä sinun on hänen kanssaan tekemistä? Karannut nainen, joka, aikoen karata toisen kanssa – sellaiset ovat ihmis-luonteen ristiriitaisuudet – on sen sijaan sinun kanssasi karannut. Mikähän kuolevainen voi toivoa pääsevänsä pulaan joutumasta? Mitä kaikkein vähemmin luulin tapahtuvan minulle, kun nousin ylös tänä aamuna, oli että toisen sukupuolen takia johonkin pulaan joutuisin. Jos luonnoltani olisin herkkä rakastumaan, niin kohtalon jumalattareilla olisi joku syy saattaa minua tähän pulaan, mutta, niinkuin asiat nyt ovat, näillä vanhoilla, joka asiaan sekaantuvilla neitosilla ei ole mitään syytä tähän toimeensa. Kenelm, ystäväni, luuletkos milloinkaan voivasi rakastua? Ja jos rakastuisit, luuletko silloin voivasi olla suurempi narri, kuin nyt olet?"

Kenelm ei vielä ollut tätä mutkaista kysymystä ratkaissut, neuvoitellessansa itsensä kanssa, kun hän kuuli suloisen säveleen hiljaisia väreitä. Ne tulivat kielisoittimesta ja olisivat tuntuneet tyhjiltä ilman illan hiljaisuutta ja ilman sitä täyteläisyyttä, jota musiikin säveleet saavat, kun kulkevat tyynen ja hiljaisen ilman läpi. Nyt kuului kaukaa ääni, joka lauloi säestäen soitinta. Se oli miehen

ääni, pehmeä ja selvä ääni, mutta Kenelm ei voinut sanoja eroittaa. Hän astui ehdottomasti sinne päin, mistä ääni kuului, sillä Kenelm Chillinglyllä oli musiikkia sielussansa, vaikka hän ei itse vielä sitä oikein selvään tietänyt. Hän näki edessään nurmikon, jolla kasvoi yksinäinen jalava, jonka juurella oli istuinpaikka matkustajia varten. Tätä ruohokenttää ympäröi puoli-piiri, jonka reunoilla oli kauppapuotia ja istutus kauniin, huvilanmuotoon rakennetun ravintolan edessä. Siellä täällä puistossa olevien pöytien ääressä istui hiljaisia ihmisiä, nähtävästi pikkukauppiasten ja parempain käsityöläisten luokkaan kuuluvia. He näyttivät siivoilta ja kunnan ihmisiltä, ja kuuntelivat hartaasti soitantoa. Useita seisojia kauppapuotien ovillakin tahi istuivat yläkerroksissa olevain huoneiden ikkunoissa. Ruohokentällä, vähän matkaa puusta, mutta kuitenkin sen varjossa, seisojia soittoniekka, ja hänessä Kenelm tunsi sen vaeltajan, jonka puheen johdosta hän oli lähtenyt tälle matkalle, joka nyt jo oli saattanut hänen niin tukalaan tilaan. Soitin, jolla laulaja lauluansa säesti, oli gitarri, ja hänen laulamansa laulu oli selvästi rakkaudenlaulu, vaikka Kenelm ainoastaan vajanaisesti taisi arvata sen yleistä sisältöä, sillä se oli loppumaisillaan. Hän kuuli kylläksi käsittääksensä, että laulun sanat eivät olleet niin raat, kuin katulaulujen ylimalkaan ovat, ja että ne kuitenkin olivat kyllin yksinkertaiset huvittaaksensa vähää vaativaista kuulijakuntaa.

Kun laulaja lopetti laulunsa, ei kuulunut yhtään kädentaputusta; mutta laulu oli selvästi tehnyt syvän vaikutuksen kuulijoihin, heistä oli kuin jotakin olisi loppunut, joka oli heissä huvia ja tyytyväisyyttä herättänyt. Valkoinen pommerilainen koira, joka tähän asti oli ollut poissa näkyvistä jalavan ympärillä olevan istuimen alla, tuli nyt esille pieni tinalipas hampaissa, ja, katseltuansa tarkoin ympärillensä ikäänkuin valitaksensa kuka kuulijoista olisi kunnioitettava keräystä aloittamaan, se lähenei Kenelmiä, asettui istumaan takajaloilleen, katseli häneen ja ojensi lippaan häntä kohden.

Kenelm pani killingin siihen, ja koira lähti tyytyväisen näköisenä istutukseen päin.

Kenelm lähestyi laulajaa, nostaen hattuaan, sillä hän oli tavallansa kohtelias mies, ja sanoi hänelle, itse luottaen siihen, että muukalainen, jonka hän ennen ainoastaan yhden kerran oli nähnyt, ei häntä tässä oudossa puvussa tuntisi.

"Päätän siitä vähästä, minkä olen kuullut, laulatte hyvin hyvästi, sir. Saanko luvan kysyä kuka on sanat sepittänyt?"

"Minä," vastasi laulaja.

"Entäs nuotin?"

"Minä myöskin."

"Minä onnittelen teitä. Toivon, että nämä neron tuotteet ovat voittoa tuottavaisia?"

Laulaja, joka tähän asti ainoastaan pikimmältään oli kysyjän halpaa pukua katsellut, loi nyt tarkemman silmäyksen Kenelmiin ja sanoi hymyillen. "Teidän äänenne ilmaisee kuka olette, sir. Me olemme ennen tavanneet toisiamme."

"Se on totta; mutta minä en silloin teidän gitarrienne nähnyt, ja vaikka tiesin teidän olevan runonlahjoilla varustetun miehen, en kuitenkaan voinut uskoa, että te tätä alkuperäistä tapaa valitsisitte saattaaksenne niitä yleisesti tunnetuiksi."

"Enkä minäkään voinut toivoa kohtaavani teitä tällaisessa valhepuvussa. Hiljaa! suostukaamme pitämään toinen toisemme salaisuutta salassa. Minä olen täällä tunnettu ainoastaan 'kuljeksiman runoilijan' nimellä."

"Minä puhuttelenkin teitä runoilijana. Jos kysymykseni ei teitä loukkaa, niin olkaa hyvä ja sanokaa ettekö osaa yhtäkään laulua, jossa puhutaan toisesta puolesta asiaa?"

"Mitä asiaa? Minä en teitä ymmärrä, sir."

"Se laulu, jonka minä kuulin, näytti ylistävän sitä varjoa, jota rakkaudeksi nimitetään. Ettekö luule voivanne sanoa jotain enemmän uutta ja totta, jos esittelisitte tätä eksymistä terveestä järjestä niin suurella ylönkatseella kuin se ansaitsee?"

"En, sitä en usko, jos mielin saada matkan kulungit maksetuiksi."

"Mitä! onko se hulluus niin kansan mieleinen?"

"Eikö teidän oma sydämenne sitä teille sano?"

"Ei ensinkään – ennemmin päinvastoin. Teidän nykyinen kuulijakuntanne täällä näkyy olevan ihmisiä, jotka elävät kättensä työllä ja joilla varmaankin on hyvin vähän aikaa tällaisiin turhiin haaveksimisiin – sillä, niinkuin Ovidius, runoilija, joka kirjoitti paljon tästä aineesta ja osoitti likisintä tuttavuutta sen kanssa, aivan oikein sanoo: 'Toimettomuus on rakkauden isä.' Ettekö voi laulaa jotain hyvän päivällisen ylistykseksi? Jokaisella, joka tekee kovaa työtä, on hyvä ruokahalu."

Laulaja loi taas tutkivan katseen Kenelmiin, Mutta kun hän ei huomannut vähintäkään pilan merkkiä niissä totisissa kasvoissa, joita hän katseli, oli hän kahden vaiheilla mitä vastata ja oli ääneti.

"Minä näen," jatkoi Kenelm, "että minun kysymykseni kummastuttavat; kummastus on katoava likemmin asiaa miettiessä. Toinen, enemmän mieltävä runoilija, kuin Ovidio, on sanonut että 'rakkaus ja nälkä hallitsevat maailmaa!' Mutta nälällä on varmaankin suurin osa hallituksessa; ja jos runoilija todella tekisi, mitä hän vakuuttaa tekevänsä – esittelee luontoa – niin suurin osa hänen lauluistaan koskisivat vatsaa." Kenelm, joka innostui aineestansa, laski kätensä laulajan olkapäähän, ja hänen äänensä kävi melkein kiihkoiseksi. "Teidän on myöntäminen että ihminen, jonka terveydentila on vallan hyvä, ei joka päivä rakastu. Mutta vallan terveen ihmisen on joka päivä nälkä. Ja juuri nuoruuden ijässä, jolloin te runoilijat sanotte hänen olevan enin taipuvaisen rakkauteen, on hän niin taipuvainen nälkään, että hänen ruokahalunsa tuskin voi tulla tyydytetyksi vähemmällä kuin kolmella atrialla päivässä. Te voitte pitää ihmistä vankeudessa kuukausia, vuosia, vaikka koko hänen ikänsä – lapsuudesta mihin ikään tahansa, johon Sir Cornwall Lewis sallinee hänen elää – antamatta hänen rakastua. Mutta jos te suljette hänen vankeuteen viikoksi, pistämättä mitään hänen vatsaansa, niin viikon lopussa olette löytävä hänen kuolleena kuin naula."

Tässä laulaja, joka vähitellen oli vetäytynyt takaisin innokkaan puhujan luota, vaipui jalavan juurella olevalle penkille ja sanoi tunnokkaasti: "Sir, te olette vallan masentaneet minua todisteillanne. Olkaa hyvä ja tehkää loppupäätös, jonka johdatte peruslauseistanne."

"Se on suorastansa se, että missä löydätte yhden inhimillisen olennon, joka rakkaudesta välittää, siinä tulette löytämään tuhansia, joita päivällisen nautinnot viehättävät; ja jos mielitte tulla suosituksi laulajaksi meidän aikoina, niin laulakaa luonnosta, sir – laulakaa luonnosta; heittäkää kaikki kuluneet rapsodiit punottavista poskista ja jännittäkää lyyryänne paistin kunniaksi."

Koira oli muutamia minuuttia ennen tullut takaisin isäntänsä luo ja asettunut takajaloilleen, vaskirahoilla täytetty tinalipas hampaiden välissä; ja nyt, täydellä syyllä vihoissansa siitä tarkkaavaisuuden puutteesta, joka pakotti sitä yhä tässä vaikeassa asennossa pysymään, se päästi lippaan suustansa ja ärjäsi Kenelmille.

Samassa kuului ravintolan kohdalla istuvan kuulijakunnan joukosta tyytymättömyyden osoituksia. He tahtoivat rahojensa edestä kuulla toisen laulun.

Laulaja nousi, totellen kutsumusta. "Suokaa anteeksi, sir; mutta minua kutsutaan —"

"Laulamaan taas?"

"Niin."

"Ja siitä aineesta kuin minä ehdoittelin?"

"Ei suinkaan."

"Mitä! rakkaudestako taas?"

"Minä pelkään että niin käy."

"Siinä tapauksessa sanon teille hyvästi. Te olette minusta sivistynyt mies – sitä suurempi häpeä teille. Kenties kohtaamme toinen toisemme vielä kerta matkoillamme, ja silloin voipi kysymys asianomaisella tavalla tulla ratkaistuksi."

Kenelm nosti hattuansa ja kääntyi pois. Ennenkuin hän saapui kadulle, niin laulajan sointuisa ääni taas kuului; mutta ainoa sana, jonka hän taisi eroittaa ja joka kuului loppusoinnussa, oli "rakkaus."

"Fiddele-de-dej!" sanoi Kenelm.

KUODES LUKU

Kun Kenelm tuli sille kadulle, jota raittiuden ravintola koristi, riensi omituiseen espanjalaiseen vaippaan puettu henkilö äkkiä hänen ohitsensa, mutta ei kuitenkaan niin pikaan, ettei Kenelm hänessä tuntenut traagillista näyttelijää. "Hum!" jupisi Kenelm, – "nuot kasvot eivät näytä juuri riemullisilta. Minä pelkään, että hän on saanut aika lailla nuhteita."

Nuorukainen – jos Kenelmin matkatoveria vielä voidaan siksi sanoa – seiso i kakluunin luona, kun Kenelm astui huoneeseen, jossa he olivat päivällistä syöneet. Nuorukaisen koko olento, liikkumaton asento ja maahan luodut, kuivat silmät osoittivat suurta huolta.

"Rakas lapseni," sanoi Kenelm surullisen äänensä mitä lempeimmällä soinnulla, "älkää uskoko minulle asiaa, joka ehkä on teille tukala. Mutta antakaa minun toivoa, että ainaiseksi olette hylännyt tuuman ruveta näyttelijäksi.

"Kyllä," kuului tuskin kuultava vastaus.

"Ja nyt vaan yksi kysymys enää. Mitä on tehtävä?"

"Sitä en tiedä, enkä väiltäkään siitä."

"Siis jätätte minun huolekseni tietää ja välittää siitä, ja olettaamme hetkeksi että se, joka on suurimpia valheita tässä valheen maailmassa, on tosi-asia, – se, nimittäin, että kaikki ihmiset ovat veljeksiä, – ja pitääkää minua vanhempana veljenänne, joka tahtoo neuvoa teitä ja pitää huolta teistä niinkuin hän neuvoisi ja holhoisi varomatonta nuorta – sisarta. Minä kyllä näen miten asiat ovat. Tavalla tahi toisella te tutustuitte Mr Comptonin kanssa, sitten kuin ensin olitte ihailleet Mr Comptonia Romeona tahi Richard III:na. Hän uskotteli teitä olevansa naimaton mies. Te lähditte kotoanne, ruvetaksenne näyttelijäksi ja tullaksenne Mrs Comptoniksi."

"Oi," huudahti tyttö, koska hänen sukunsa nyt on ilmoitettava, – "oih!" huudahti hän kovasti nyhkyttäen, "kuinka hullu olen ollut! Mutta älkää ajatelko minusta pahempaa, kuin ansaitsen. Tuo mies petti minun; hän ei luullut, että minä ottaisin hänen sanoistansa kiinni ja tulisin tänne, muuten hänen vaimonsa ei olisi näyttänyt. Minä en olisi tiennyt, että hänellä oli vaimo, ja – ja —" tässä hänen äänensä vaipui tuskasta.

"Mutta nyt kun olette asian todellisen laidan keksinyt, niin kiittäkäämme Jumalaa, että olette pelastunut häpeästä ja kurjuudesta. Minun täytyy lähettää sähkösanoma teidän sedällemme – sanokaa minulle hänen adressinsa."

"Ei, ei."

"Tässä tilassa ei mikään 'Ei' ole mahdollinen, lapseni. Teidän maineenne ja teidän tulevaisuutenne on pelastettava. Antakaa minun selittää kaikki sedällemme. Hän on teidän holhojanne. Minun täytyy ilmoittaa hänelle miten asiat ovat; ei ole muuta edessä. Vihatkaa minua nyt siitä, että te'en vastoin teidän tahtoanne, te kiitätte minua jälestäpäin. Ja kuulkaa, nuori neiti, jos teistä on vaikea nähdä setäänne ja kuulla hänen nuhteitansa, niin muistakaa, että jokaisen rikoksen täytyy kärsiä rangaistuksensa. Rohkea luonto kärsii sitä ilolla ikäänkuin sovinnoksi. Te olette rohkea. Antautukaa, ja iloitkaa antautuessanne!"

Kenelmin ääni ja koko käytös oli samalla niin ystävällinen ja käskävä, että se uppiniskainen luonne, jolle hän puhui, kohta myöntyi. Hän sanoi setänsä adressin. "John Bowill, Esq., Oakdale, lähellä Westmereä." Ja sen sanottua katsoi hän surullisesti nuoreen neuvonantajaansa ja sanoi suoraan ja vakaasti. "Kunnioitatteko minua nyt enemmän vai ylönkatsotteko minua vähemmän?"

Hän näytti niin nuoren, jopa lapsellisen näköiseltä tätä sanoessaan, että Kenelmin teki mieli isällisellä tavalla ottaa häntä syliinsä ja suudella hänen kyyneleensä poskilta. Mutta hän voitti viisaasti tämän halun ja sanoi surullisesti hymyillen: —

"Jos inhimilliset olennot ylönkatsovat toinen toisiansa sentähden että he ovat nuoria ja mielettömiä, niin on sitä parempi, kuta pikemmin se etevä suku, joka tulee meidän jälkeemme elämään maan päällä, syrjäyttää meidät. Hyvästi, siksi kuin setänne tulee."

"Mitä! te jätätte minun tänne – yksin?"

"Niin, jos setänne tapaisi minun saman katon alla kuin te, nyt kun tiedän teidän olevan hänen veljensä tyttären, eikö hänellä silloin olisi oikeus heittää minua ulos ikkunasta? Sallikaa minun sovittaa itseeni sitä varovaisuutta, jota teille saarnaan. Lähettäkää hakemaan emäntä tänne ja pyytäkää häntä viemään teitä huoneeseen, sulkekaa ovi, menkää levolle ja älkää itkekö enempää kuin tarpeellista on."

Kenelm otti selkäänsä matkalaukun, jonka hän oli pannut huoneen nurkkaan, kysyi sähkölennätin-konttooria, lähetti sähkösanoman Mr Bowillille, tilasi huoneen Commercial Hotellissa ja vaipui uneen, jupisten itsekseen nämät merkilliset sanat: —

"Rochefoucauld oli vallan oikeassa kun hän sanoi. 'Harvat ihmiset rakastuisivat, jos eivät olisi kuulleet niin paljon rakkaudesta puhuttavan.'"

SEITSEMÄS LUKU

Kenelm Chillingly nousi tapansa mukaan ylös silloin kuin aurinkokin, ja lähti raittiuden ravintolaan. Kaikki tässä kohtuuden asunnossa näytti vielä lepäävän unen helmassa. Hän meni talliin, johon hän oli harmaan hevosen heittänyt, ja näki iloksensa tätä pahasti kohdeltua eläintä suittavan.

"Se on oikein," sanoi hän tallirengille. "Minä olen hyvilläni siitä että te olette näin varhain ylhäällä."

"Niin," sanoi tallirenki, "se herra, joka on tämän hevosen omistaja, herätti minua kahden aikana tänä aamuna, ja hän oli oikein iloinen kun näki eläimen makaavan puhtailla oljilla."

"Hän on siis tullut ravintolaan? – iso, roteva herrasmies?"

"Niin, roteva hän kyllä on; ja kiivasluontoinen myöskin. Hän tuli ajaen kaksi postihevosta vaunujen edessä, herätti raittiuden ravintolan, ja sitten minua hevosta katsomaan, ja oli vullan vimmoissaan kun hän ei saanut groggia raittiuden ravintolassa."

"Sen kyllä uskon. Minä toivoisin, että hän olisi saanut grogginsa; se olisi saattanut hänen paremmalle tuulelle. Pikku raukka!" jupisi Kenelm, kääntyen pois; "minä pahoin pelkään, että hän on saanut aika lailla toria. Nyt kai tulee minun vuoroni. Mutta hän mahtaa olla hyvä mies, kun hän sydänyönä lähtee matkalle veljensä tyttären takia."

Noin yhdeksän aikana Kenelm taas saapui raittiuden ravintolaan, kysyi Mr Bowillia, ja tuo teeskennelty piika vei hänet vieras-huoneeseen, jossa Mr Bowill vullan ystävällisesti istui aamiaispöydän ääressä veljensä tyttären kera, joka tietysti vielä oli miesvaatteissa, koska hänellä ei ollut muita vaatteita panna päällensä. Kenelmin suureksi iloksi Mr Bowill loistavin silmin nousi, ojensi kätensä Kenelmille ja sanoi.

"Sir, te olette kunnonmies, istukaa, istukaa ja syökää aamiaista."

Sitten jatkoi setä, niin pian kuin piika oli mennyt huoneesta:

"Tämä tuhma lapsinulikka on kertonut minulle kuinka kunniallisesti te olette itsenne käyttänyt. Olisi voinut pahemmin käydä, sir."

Kenelm nyökkäytti päätänsä ja vastaanotti vullan ääneti kiitoksen. Sitten hän, arvellen olevansa velvollinen pyytämään anteeksi toiselta, sanoi.

"Toivon, että suotte minulle anteeksi tuota onnetonta erhetystä, kun —"

"Te paiskasitte minun maahan tahi oikeammin panitte ämmänkoukkua minulle. Nyt kaikki taas on hyvä. Elsie, tarjoo tälle te'etä. Pieni kaunis seikkailija, eikö niin? Ja hyvä tyttö hän on, vaikka hän on ymmärtämätön. Se oli kokonaan minun syyni, että annoin hänen mennä teatteriin ja tutustua Miss Lockitin kanssa, vanhan mamsellin, joka vullan hullusti ihailee teatteria, vaan jolla olisi tullut olla enemmän järkeä kuin houkutellessa häntä tällaisiin rettelöihin."

"Ei, setä," huusi tyttö uskaltaasti; "älkää häntä soimatko, syy oli ainoastaan minussa itsessäni."

Kenelm loi hyväksyvän katseen tyttöön ja näki hänen huulensa olevan kovaa suljetut; hänen kasvonsa juonteet osoittivat päättäväisyyttä, ei tuskaa. Mutta kun hänen silmänsä kohtasivat Kenelmin, loi hän ne kohta alas ja hänen kasvonsa lensivät vullan punaisiksi.

"Oh!" sanoi setä, "se on juuri sinun tapasi, Elsie; aina valmis ottamaan toisten virheet päällesi. Noh, noh, älä puhu siitä enää. – Noh, nuori ystäväni, minkätähden te kuljeksitte jalkasin ympäri maata? Nuoren miehen oikkujako?" Puhuessaan hän tarkoin katseli Kenelmiä, ja hänen katseensa oli sivistyneen miehen katse, joka ei ole tottumaton tarkkaamaan niiden kasvoja, joiden kanssa hän puhui. Ajullisempaa asiamiestä tavataankin harvoin pörssillä tahi markkinoilla.

"Minä matkustan jalkasin huvin vuoksi, sir," vastasi Kenelm kohteliaasti ja oli tietämättä varoillansa.

"Tietysti," huudahti Mr Bowill iloisesti nauraen. "Mutta näyttää siltä kun ette halveksisi vaunuja ja hevosta, kun ilmaiseksi ne käsiinne saatte – ha, ha! – suokaa anteeksi – minä vaan lasken leikkiä."

Sitten Mr Bowill, joka yhä vielä oli erittäin hyvällä tuulella, äkkiä rupesi puhumaan yleisistä asioista – maanviljelyksen toiveista – vuodensadon toiveista – viljan kaupasta – rahamarkkinoista yleiseen – valtioasioista – kansan tilasta. Kenelm huomasi, että hän tahtoi häntä tutkia, ja vastasi niin lyhyesti kuin suinkin, ja vastaukset tavallisesti osoittivat tietämättömyyttä kysymyksessä olevain asiain suhteen; jos Chillinglyein filosofinen perillinen olisi helposti hämille joutunut, niin hän varmaankin olisi kovin hämmästynyt, kun Mr Bowill lopulta nousi, taputti häntä olkapäähän ja sanoi tyytyväisellä äänellä. "Se on vallan niin, kuin ajattelinkin, sir; te ette noista asioista tiedä niin mitään – te olette syntyänne ja kasvatuksen puolesta herrasmies – teidän vaatteenne eivät voi salata kuka olette, sir. Elsie oli oikeassa. Lapseni, jätä nyt meidät muutamaksi minuutiksi kahden kesken; minulla on jotain sanottavaa nuorelle ystävällemme. Sinä voit sillä välin laittaa itsesi valmiiksi lähtemään matkalle minun kanssani." Elsie nousi pöydältä ja meni tottelevaisesti ovelle päin. Siellä hän hetkeksi aikaa seisahtui, kääntyi ja katseli ujusti Kenelmiin. Tämä oli tietysti noussut paikaltansa samalla kuin tyttö, ja astui muutamia askeleita eteenpäin, ikäänkuin avaamaan hänelle ovea. Niin he tulivat katselemaan toinen toisiinsa. Kenelm ei voinut tytön arkamaista silmäystä käsittää; se oli lempeä, se oli rukoileva, se oli nöyrä, se oli puhuvainen; mies, joka olisi ollut tottunut naisellisiin voittoihin, olisi luullut siinä olevan jotain enempää, jotain jossa oli selitys kaikkeen. Mutta tuo jotain oli Kenelm Chillinglylle outoa kieltä.

Kun molemmat miehet olivat jääneet kahden kesken, istui Mr Bowill taas ja ehdoitteli Kenelmin tekemään samoin. "Noh, nuori sir," sanoi edellinen, "nyt voimme rohkeasti puhua keskenämme. Teidän eilispäivän seikkailunne voi tulla onnellisimmaksi kohtaukseksi, mikä milloinkaan on voinut teille tapahtua."

"Minulle on kylliksi, jos olen voinut teidän veljenne tyttärelle jonkin hyvän työn tehdä. Mutta hänen oma järkkytyensä olisi ollut hänen suojeleksenansa, jos hän olisi yksin ollut, ja olisi kyllä keksinyt että Mr Compton oli, tahallansa tahi ei, pettänyt häntä siinä luulossa, että hän oli naimaton."

"Hiisi vieköön Mr Comptonin! Hänestä nyt ei ole kysymys. Minä olen suora mies ja tahdon tulla asian perille. Te olette vienyt veljeni tyttären hänen kotoansa; teidän seurassa hän on tähän ravintolaan tullut. Kun Elsie kertoi minulle kuinka jalosti te olette itsenne käyttänyt, ja että te puheenne ja käytöksenne puolesta olitte niinkuin oikea herrasmies, silloin minun päätöksenikin oli tehty. Minä kyllä arvaan, mikä olette; te olette ylhäisen aatelismiehen poika – kenties ylioppilas – jolla ei liian paljon rahaa ole – te olette joutunut riitaan isänne kanssa, ja hän on pitänyt teitä kovassa kurissa. Älkää minua keskeyttäkö. Noh niin, Elsie on hyvä ja kaunis tyttö, ja hänestä tulee niin hyvä vaimo kuin tulla voi; ja kuulkaa, hänellä on 20,000 punttaa sterlingiä. Luottakaa minuun – ja jos ette tahdo, että vanhempanne saavat siitä tiedon, ennenkuin asia on päätetty ja heillä ei ole muu edessä kuin antaa teille anteeksi ja siunata teitä, niin voitte naida Elsien ennenkuin ehditte sanoa Jack Robinson."

Ensi kerran elämässään Kenelm Chillingly hämmästyi – hämmästyi vallan pahanpäiväisesti. Hän istui suu selkoman selällään ja kieli hervotonna. Jos se on totta, että hiukset voivat nousta pystyyn, niin hänen hiuksensa sitä tekivät. Vihdoin hän ylikuonnollisella ponnistuksella änkytti sanat. "Naida!"

"Niin – naida. Jos olette kunnonmies niin olette pakoitettu sitä tekemään. Te olette saattanut veljeni tyttären pulaan – kunniallisen, siveän tytön – orvon, vaan ei suojeelijaa vailla. Minä sanon toistamiseen, te olette riistänyt hänet minun käsistäni, ja päälle päätteeksi väkisin ja rynnäköllä; te olette karannut hänen kanssansa, ja mitäpä maailma sanoisi, jos se tietäisi tämän? Uskoisiko se teidän käyttäneen itsenne viisaasti ja kunniallisesti? – joka muuten voitaisiin selittää ainoastaan siten, että te katsoitte itsenne velvoitetuksi kunnioituksella kohtelemaan tulevaa vaimoanne. Ja mistäpä te paremman vaimon saisitte? Mistä löydätte sedän, joka on halukas luopumaan hoidokkaastansa ja 20,000:sta punnasta, kysymättä onko teillä itsellä edes penniäkään? Tyttö on teihin mieltynyt – sen minä selvään näen; tokkopa hän olisi tuosta ilvehtijästä niin helposti luopunut, jos te ette olisi hänen sydäntänsä voittaneet? Tahtoisitteko hänen sydäntänsä särkeä? Ei, nuori mies – te ette ole mikään hylkiö. Ojentakaa kätenne minulle!"

"Mr Bowill," sanoi Kenelm, joka nyt oli tavallisen mielenmalttinsa jälleen saavuttanut, "minä olen varsin hyvilläni siitä kunniaista, jota tahdotte minulle osoittaa, enkä minä väitä vastaan, että Miss Elsie ansaitsee paljoa paremman miehen kuin minä olen. Mutta aviosääty on minulle kovin vastenmielinen. Jos valtiokirkon jäsenen sallitaan vastustaa Paavalin kirjoittamaa väitettä – ja minä luulen, että tämä vapaus voidaan myöntää maallikolle, – koska etevät pappissäädyn jäsenet arvostelevat koko raamattua yhtä vapaasti kuin se olisi Mr Frouden kirjoittama Elisabet-kuninkaan historia – niin minä väittäisin sitä hänen lauselmaansa vastaan, että on parempi naida kuin palaa; minä ennen tahtoisin tulla poltetuksi. Henkilön, jolla on sellaiset mielipiteet, ja joka olisi oikeutettu kantamaan 'kunnanmiehen' nimeä, joiksi te minua sanotte, ei suinkaan sopisi viedä tyttö-raukkaa uhrialttarille. Mitä siihen asiaan tulee, että Miss Elsie tulisi moitteen alaiseksi, niin saan ilmoittaa että, koska minä sähkösanomassani kehoitin teitä kysymään nuorta miestä tässä ravintolassa, niin tällä paikalla ei kukaan hänen oikeata sukuansa tiedä, jos te ette sitä ilmoita. Ja —"

Tässä setä keskeytti Kenelmiä hirveästi raivoten. Hän polki laattiaan; hänen suunsa miltei ollut vaahdossa; hän puristi nyrkkiänsä ja pudisti sitä vallan Kenelmin kasvoihin edessä.

"Sir, te pilkkaatte minua. John Bowill ei ole mies, jota niin saapi kohdella. Teidän täytyy naida tyttö. Minä en tahdo häntä niskoilleni takaisin oikkujensa ja hulluusiensa kautta minua kiusaamaan. Te olette vienyt hänet pois, ja teidän täytyy ottaa tyttö, muuten minä muserran jok'ainoan luun teidän ruumiissanne."

"Musertakaa vaan," sanoi Kenelm nöyrästi, mutta samalla asettuen peljättävään puolustus-asemaan, joka laimensi toisen taistelunhimoa. Mr Bowill vaipui alas tuolillensa ja pyhkäisi otsaansa. Kenelm käytti hyväksensä voittamansa edun, ja alkoi lempeällä äänellä puhua näin.

"Kun jälleen tulette hyvälle tuulelle, niinkuin tavallisesti olette, Mr Bowill, niin tulette huomaamaan kuinka suuresti teidän luonnollinen toivonne tehdä veljenne tyttäätä onnelliseksi ja, minä lisään vielä, toivonne palkita minun käytöstäni, jota myönnätte varovaiseksi, on eksyttänyt päättämiskykyänne. Te ette ensinkään minua tunne. Voinhan olla pettuuri; voihan minulla olla kaikellaisia pahoja ominaisuuksia, ja kuitenkin te tahdotte tyytyä minun vakuutuksiini, tahni oikeammin teidän omaan luuloon, että olen syntyisin herrasmies, ja antaa minulle teidän veljenne tytär ja hänen 20,000 puntaansa. Se on satunnaista hulluutta teidän puolestanne. Sallikaa minun jättää teitä yksin, jotta voitte toipua ja rauhoittua."

"Hiljaa, sir," sanoi Mr Bowill, vallan muuttuneella ja suruisella äänellä; "minä en ole niin hullu kuin luulette. Mutta minä myönnän olleeni liian kiivas ja törkeä. Kuitenkin on asian laita niinkuin olen sanonut, ja minä en käsitä kuinka te, kunniallisena miehenä, voitte olla naimatta veljeni tyttäätä. Te olitte epäilemättä viaton siihen rikokseen, jonka teitte karatessanne hänen kanssansa; mutta rikos on kuitenkin tehty; ja jos oletamme, että asia tulisi oikeuden eteen, niin se tulisi kyllä ikäväksi teille ja teidän perheellenne. Ainoastaan naiminen voisi sitä poistaa. Kuulkaas nyt, minä myönnän olleeni liian asioitsijan kaltainen hyökkäessäni suoraan asiaan, mutta minä en enää sano 'Naikaa heti paikalla veljeni tytär.' Te olette nähnyt häntä valhepuvussa ja väärässä asemassa. Tulkaa minun tyköni Oakdale'en – viipykää kuukausi minun luonani – ja jos te sen ajan kuluttua ette pidä hänestä kylläksi kosiaksenne, niin minä jätän teidät rauhaan enkä puhu sanaakaan siitä asiasta."

Mr Bowillin näin puhuessa ja Kenelmin häntä kuullessa ei kumpikaan huomannut, että ovea hiljan oli au'aistu ja että Elsie seisoikin kynnyksellä. Mutta ennenkuin Kenelm ehti vastata, niin tyttö astui keskelle laattiaa, hän ojensi pienen vartalonsa suoraksi, hänen poskensa hehkuivat, hänen huulensa vapisivat, kun hän huudahti:

"Hyi, setä!" Sitten hän sanoi Kenelmille levottomalla ja tuskallisella äänellä: "Oi, älkää uskoko, että minä tästä tiesin mitään!" Hän peitti kasvonsa molemmilla käsillään ja seisoikin siinä vallan ääneti.

Kaikki se ritarillisuus, jonka Kenelm ristimänimensä kautta oli saanut, heräsi hänessä nyt. Hän hypäsi ylös istualta, notkisti polvensa ja, tarttuen tytön käteen, sanoi:

"Minä olen yhtä varmaan vakuutettu siitä, että teidän setänne sanat herättävät teissä inhoa ja vastenmielisyyttä, kuin siitä, että te olette puhdassydäminen ja rohkea tyttö, jonka ystäväyydestä minä

tulen ylpeilemään. Me tapaamme toinen toisemme vielä." Hän päästi tytön käden ja kääntyi Mr Bowilliin: "Sir, te ette ansaitse pitää huolta veljenne tyttärestä, muuten hän ei olisi varomattomasti itsensä käyttänyt. Jos hänellä on joku naispuolinen sukulainen, niin uskokaa hän sen holhottavaksi."

"Minulla on sellainen!" huusi Elsie; "äitivainaani sisar – antakaa minun mennä hänen luoksensa."

"Tuon naisenko luo, joka koulua pitää?" kysyi Mr Bowill nyreän näköisenä.

"Niin, miksi ei?" kysyi Kenelm.

"Hän ei ennen ole tahtonut muuttaa sinne. Minä ehdoittelin sitä vuosi sitten. Vallaton tyttö ei silloin tahtonut mennä kouluun."

"Mutta nyt minä tahdon, setä."

"Hyvä, sitten pääset sinne heti kohta; ja minä toivon, että sinua pannaan vedelle ja leivälle. Tuhma lapsi! Sinä olet oman onnesi hävittänyt. Mr Chillingly, koska Elsie nyt itse on onnelleen selän kääntänyt, niin minä voin vakuuttaa teitä etten olekaan niin tuhma, kuin luulitte minun olevan. Minä olin niissä pidoissa, jotka pidettiin silloin kuin tulitte täysikäiseksi – minun veljeni on teidän isänne arentimiehiä. Minä en ensi kiihoituksessa valhepukunne tähden teitä tuntenut; mutta kotia mennessäni tuntui minusta kun olisin teitä ennen nähnyt, ja tänään tunsin teidät kohta kun astuitte huoneesen. Meidän välillämme on ollut kaksintaistelua siitä, kumpi toista voittaisi. Te olette minun voittanut, ja siitä on teidän tuota tuhmaa tyttöä kiittäminen! Jos hän ei olisi asiaan sekaantunut, niin hänestä olisi tullut 'lady.' Nyt, hyvästi, sir."

"Mr Bowill, te pyysitte minua puristamaan kättänne; suokaa minun nyt tehdä se, ja luvatkaa, siihen luottamukseen katsoen, jota kunniallinen taistelija on velvollinen toiselle osoittamaan, että Miss Elsie kohta, jos hän itse tahtoo, saa lähteä tätinsä, koulunopettajattaren tykö. Kuulkaa, ystäväni," lisäsi hän Mr Bowillin korvaan: "Mies ei milloinkaan voi naista hallita. Varovainen mies uskoo aina tytön vaimojen huostaan siksi kunnes se joutuu naimiseen; ja kun hän naipi, hallitsee hän miestänsä ja silloin kaikki on hyvä."

Kenelm meni.

"Oi, viisas, nuori mies!" jupisi setä. "Elsie hyvä, kuinka me voimme mennä tätisi luo, kun sinä tuossa puvussa olet?"

Elsie säpsähti ikäänkuin hän olisi unesta herännyt ja katseli yhä ovelle päin, josta Kenelm oli kadonnut. "Tässä puvussa," sanoi hän huolettomasti, – "tässä puvussa – eikö sitä helposti käy muuttaminen tämän kaupungin kauppapuotien kautta."

"Nenäkäsi lapsi!" jupisi Mr Bowill, "se poika on toinen Salomo; ja jos minä en voi Elsie'ä hallita, niin hän tulee hallitsemaan miestänsä – kun hän semmoisen saapi."

KAHDEKSAS LUKU

"Ainoastaan niiden voimiensa avulla, jotka viattomuutta ja naimatonta säätyä suojelevat," puhui Kenelm Chillingly itsekseen, "olen pahasta pulasta päässyt! Ja jos tuo matelevainen olento olisi ollut puettu kuin nainen, sen sijaan että hän oli puettu niinkuin poika, kun hän sattui tieheni niinkuin jumalallisuus muinaisessa draamassa, niin minä olisin upottanut vaakunassani olevat kalat kuumaan veteen. Vaikea on kuitenkin uskoa, että tyttö, joka eilen oli tuiki rakastunut Mr Comptoniin, tänäpäivänä olisi voinut minuun rakastua. Hän näytti kuitenkin siltä kun hän olisi voinut sitä tehdä, joka todistaa joko ettei milloinkaan tule naisen sydämeen luottaa, tahi ettei milloinkaan tule naisen katseisin luottaa. Decimus Roach on oikeassa: miehen ei koskaan tule heretä naisia pakenemasta, jos hän mieli koettaa 'enkeleitä lähestyä.'"

Näin Kenelm Chillingly mietiskeli, kävellessänsä pitkin polkua, joka kierteli hen niittyjen ja viljavainioiden läpi; hän oli kääntänyt selkensä kaupungille, jossa sellaiset kiusaukset ja koetukset olivat häntä ahdistaneet, ja kulki kolme penikulmaa matkasta katedraalikaupunkiin, jossa hän aikoi olla yötä.

Hän oli kulkenut moniaan tunnin, ja aurinko alkoi laskeutua muutamia lännessä olevia siintäviä kukkuloita kohti, kun hän saapui joen rannalle, jolla kasvoi tuuheita pajuja ja italialaisia hopeapoppelia, joiden lehdet vapisivat iltatulessa. Tämän miellyttävän paikan tyyneys ja vilpeys houkutteli häntä lepäämään tässä; hän otti matkalaukustansa kuivan leivän, jolla hän oli itsensä varustanut, pisti sen kirkkaaseen veteen, joka liristen juoksi piikivien yli, ja nautti aterian sellaisen, jota vastaan epikureilainen vaihettaisi herkulliset pitonsa saadaksensa nuoruuden ruokahalua. Sitten hän leväten pitkällään joen äyräällä ja taittaen ajuruohoja, joka mieluisimmin kasvaa tuuheilla paikoilla, jossa vettä, olkoon se seisovaa tai juoksevaa, on lähellä, vaipui puoleksi miettivään puoleksi uneksivaan tilaan. Vähän matkan päästä hän kuuli niittäjän viikatteen hiljaista suhinaa, ja tuuli ajoi hänen luokseen hajun vasta niitetystä heinästä.

Hän heräsi siitä että joku hiljaa löi häntä olkapäähän, ja kun hän katsoi taaksensa, näki hän hartiakkaan miehen hyvännäköiset, iloiset kasvat, sekä kuuli ystävällisen ja viehättävän äänen sanovan:

"Nuori mies, jos ette ole liian väsynyt, niin tullette kai auttamaan minua korjaamaan heiniäni. Meillä on kova puute työväestä, ja minä pelkään että pian saamme sadetta."

Kenelm nousi, katseli totisesti muukalaiseen ja vastasi omituisella tavallansa. "Ihminen on luotu auttamaan kanssaihmistänsä – etenkin korjaamaan heiniä niin kauan kuin päivä vielä paistaa. Minä tulen."

"Te olette hyvä mies ja minä kiitän teitä. Katsokaa, minä toivoin saavani joukon kuljeksivia työmiehiä työhöni, mutta toinen ehti ennen pyytää niitä. Tätä tietä," – ja näyttäen tietä pensastossa olevan aukeaman läpi, hän pian tuli suurelle niitulle, josta kolmas osa vielä oli niittämättä, mutta muulla osalla oli joukko ihmisiä, sekä miehiä, että naisia, jotka hajoittivat ja levittivät niitettyjä heiniä. Kenelm oli häntä seurannut ja oli kohta täydessä työssä. Paitahisasillansa ollen hän hajoitti heiniä niinkuin muutkin, yhtä surullisen ja nöyrän näköisenä kun ainakin. Vaikka työ alussa oli vähän takaperoista siitä syystä, että hän oli tottumaton työ-aseita käyttämään, niin hänen tottumuksensa ruumiinharjoituksiin tuotti hänelle sen verrattoman ominaisuuden, jota sanotaan 'kätevyudeksi', ja pian hän osoitti erittäin suurta taitavuutta työssä. Jotakin – liekö se ollut hänen kasvoissansa, tahi liekö hän muukalaisena ollut viehättävä – jotakin hänessä herätti naisten huomiota, ja hyvin kaunis tyttö, joka oli lähempänä häntä kuin toiset, koetti ruveta puhumaan hänen kanssansa.

"Tämä on teille uutta," sanoi tyttö hymyillen.

"Ei mikään minulle uutta ole," vastasi Kenelm alakuloisesti. "Mutta sallikaa minun huomauttaa, että teidän tulisi, tehdäkseenne asiat hyvin, tehdä ainoastaan yksi asia kerrallaan. Minä olen täällä heinää tekemässä, enkä puhumassa."

"Ohoh!" sanoi tyttö hämmästyneenä ja kääntyi pois nykähyttäen päätänsä.

"Lieneekö tuollakin työllä setä?" ajatteli Kenelm itsekseen.

Isäntä, joka itsekin oli työssä, seisahtui väliin katsellaksensa työväkeä ja näki iloksensa kuinka hyvästi työ Kenelmiltä sujui, ja kun päivän työ oli lopetettu, puristi hän Kenelmin kättä ja pani siihen kahden killingin rahan. Chillinglyein perillinen katseli tätä päiväpalkkaa ja käänteli sitä vasemman käden etusormen ja peukalon välillä."

"Eikö se ole kylläksi?" kysyi arentimies, närkästyneenä.

"Suokaa anteeksi," vastasi Kenelm. "Mutta, totta puhuakseni, nämä ovat ensimmäiset rahat, jotka minä iässäni olen ruumiin työllä ansainnut; ja minä katselen rahaa yhtä suurella uteliaisuudella kuin kunnioituksella. Mutta, jos ei se teitä loukkaa, niin minä olisin ennen suvainnut, että te rahojen sijaan olisitte antanut minulle jotakin syötävää; sillä en ole syönyt aamusta asti muuta kuin leipää ja vettä."

"Te saatte sekä rahat että ruokaa, poikani," sanoi arentimies ystävällisesti. "Ja jos tahdotte jäädä tänne auttamaan meitä siksi kun saamme heinät tehdyksi, niin minä vakuutan, että hyvä vaimoni hankkii teille paremman vuoteen kuin saatte kylän ravintolassa – jos siellä sellaista ensinkään saatte."

"Te olette hyvin hyvä. Mutta ennenkuin suostun tähän, suokaa anteeksi, että te'en teille kysymyksen: onko teillä veljen-tyttäriä luonanne?"

"Veljentyttäriä!" toisti arentimies, tavanmukaisesti pistäen kätensä housun lakkariin, ikäänkuin hän sieltä jotakin hakisi – "veljentyttäriä luonani? Mitä tarkoitatte? Onko se vastasepitetty sana, joka tarkoittaa vaskea?"

"Ei se tarkoita vaskea eikä messinkiä. Minä puhuin kuitenkin ilman vertausta. Minä en pidä veljentyttäristä, abstraktisen periaatteen johdosta, jonka kokemus on oikeaksi näyttänyt."

Arentimies tuijotti nuoreen ystäväänsä ja ajatteli, että hän ei ollut vallan niin terve sielunvoimien suhteen kuin hän silminnähävästi oli ruumiisen katsoen, mutta hän vastasi kuitenkin nauraen. "Siinä tapauksessa saatte olla huoleti. Minulla on vaan yksi veljentytär, ja hän on naimisissa raudankauppiaan kanssa ja asuu Exeterissä."

Kun he tulivat arentitaloon, vei Kenelmin isäntä hänen suoraan kyökkiin ja huudahti ystävällisesti sievälle, keski-ikäiselle vaimolle, joka suuren ja rotevan tytön kanssa laittoi illallista. "Kuulepas, muija! minä olen hankkinut sinulle vieraan, joka kyllä illallistansa ansaitsee, sillä hän on tehnyt työtä kahden edestä, ja minä olen luvannut hänelle vuoteen."

Arentimiehen vaimo kääntyi äkkiä. "Hän on hyvin tervetullut illalliselle. Mutta mitä vuoteesen tulee," sanoi hän epävästi, "niin en juuri tiedä." Mutta samassa hän katseli Kenelmiin; tämä oli ulkonäöltänsä niin vallan toisellainen, kuin mitä hän luuli kuljeksivan heinämiehen olevan, että hän tietämättänsä kumarsi hänelle ja lausui aivan toisella äänellä:

"Herra saapi asua vierashuoneessa; mutta menee vähän aikaa saada se kuntoon – tiedäthän, John, että kaikissa huonekaluissa on päälliset päällä."

"Hyvä, kyllä se ehditään saada kuntoon. Hän ei mene levolle ennenkuin hän on illallista syönyt."

"Ei suinkaan," sanoi Kenelm, joka tunsu varsin hyvän ruokahajun kyökissä.

"Missä tytöt ovat?" kysyi arentimies.

"He olivat tässä viisi minuuttia sitten ja menivät ylös siivoamaan itsiänsä."

"Mitkä tytöt?" sammalti Kenelm ja vetäytyi ovelle päin. "Minusta te sanoitte ettei teillä veljentyttäriä ollut?"

"Mutta minä en sanonut ettei minulla tyttäriä ole. Ettehän heitä pelkää?"

"Sir," sanoi Kenelm kohteliaasti ja viisaasti kiertäen kysymystä, "jos teidän tyttärenne ovat äitinsä näköiset, niin ette voi sanoa etteivät vaarallisia ole."

"Kuulkaa nyt," alkoi arentimies, joka näytti hyvin tyytyväiseltä, mutta hänen vaimonsa hymyili ja punastui – "kuulkaas, tuo on niin hienosti sanottu, kuin tahtoisitte kerätä ääniä vaaliin tässä kreivikunnassa. Te ette heinämiesten joukossa ole käytöstapaanne saavuttanut; ja minä olen kenties ollut liian rohkea henkilöä kohtaan, joka on minua parempi."

"Mitä?" sanoi kohtelias Kenelm, "tarkoitatteko sillä että olette liian vapaasti menetelleet rahoihinne nähden? Suokaa sentähden itsellenne anteeksi, jos mielitte, mutta te ette rahoja takaisin saa. Minä en ole niin paljon elämätä kokenut kuin te, mutta minun kokemukseni mukaan, miehellä, joka kerta on menettänyt rahansa, joko hän on ne jättänyt häntä paremmalle tahi huonommalle, ei ole toivoa niitä enää milloinkaan nähdä."

Tälle väitteelle arentimies nauroi niin, että hän oli kuolla, hänen vaimonsakin nikahtui nauruun ja piikakin naurahti. Kenelm, joka oli totinen kuin ainakin, sanoi itseksensä:

"Kokkapuhe on siinä että lausuu jokapäiväisen totuuden epigrammina, ja yksinkertaisin viittaus rahan arvoon otetaan yhtä varmasti suosiolla vastaan kun tuhmin puhe naisten vähä-arvoisuudesta. Minä olen varmaankin sukkela tietämättäni."

Tässä arentimies kosketti häntä olkapäähän – kosketti, vaan ei lyönyt, niinkuin hän kymmentä minuuttia ennen olisi tehnyt – ja sanoi:

"Älkäämme muijaani häiritkö, muuten emme illallista saa. Minä lähden karjaani katsomaan. Ymmärrättekö te hyvin lehmiä arvostella?"

"Niin, lehmät tuottavat kermaa ja voita. Parhaimmat lehmät ovat ne, jotka vähimmällä kulungilla tuottavat enimmäen kermaa ja voita. Mutta miten parhaita kermaa ja parhaita voita voi valmistaa sellaiseen hintaan, että niitä voi maksutta asettaa köyhän aamiaispöydälle, se on kysymys, jonka reformeerattu parlamentti ja liberaalinen hallitus on ratkaiseva. Älkäämme kuitenkaan illallista viivytäkö."

Arentimies ja hänen vieraansa lähtivät kyökistä ja menivät karjapihaan.

"Te olette vento vieras näillä seuduilla?"

"Niin olen."

"Te ette edes nimeäni tunne?"

"En, paitsi että kuulin vaimonne nimittävän teitä Johniksi."

"Minun nimeni on John Saunderson."

"Vai niin! Te olette siis pohjoisesta? Sentähden olette niin taitava ja viisas. Nimet, jotka loppuvat päätteeseen 'son', ovat tavallisesti alkuansa tanskalaisten jälkeläisistä, joille Alfred kuningas, Jumala häntä siunatkoon, vallan rauhallisesti lahjoitti kokonaista kuusitoista kreivikuntaa Englannissa. Ja kun tanskalainen nimi loppuu päätteellä 'son', tarkoittaa se että hän on jonkun poika."

"Tuhat tulimmaista! Sitä en ole milloinkaan ennen kuullut."

"Jos olisin luullut teidän sitä tietävän, niin en olisi sitä sanonut."

"Nyt minä olen teille sanonut nimeni, mikä teidän nimenne on?"

"Viisas mies tekee kysymyksiä ja tuhma vastaa niihin. Olettakaa hetkeksi etten olekaan tuhma."

Arentimies Saunderson raapi päätänsä ja näytti enemmän hämmästyneeltä kun soveltui tanskalaisen jälkeläiselle, jonka Alfred kuningas oli asettanut Englannin pohjoisosaan asumaan.

"Oh," sanoi hän vihdoin, "mutta minä luulen teidän olevan Yorkshiresta."

"Ihminen, joka on enin itseluuloinen kaikista luoduista olennoista, sanoo että hänellä yksin on ajatuksen etu-oikeus, ja tuomitsee muut eläimet alempaan koneentapaiseen toimeen, jonka hän sanoo vainuksi. Mutta koska vainu ei ole pettevä ja ajatukset tavallisesti eksyvät, niin ihmisellä ei, oman määritelmänsä mukaan, ole paljon kerskattavaa. Kun sanotte luulevanne, ja pidätte sen totena, että olen Yorkshiresta, niin erehdytte. Minä en ole Yorkshirelainen. Mutta jos rajoitatte itsenne vainuun, voitteko arvata milloin tulemme illallista syömään? Lehmät, joita aiotte käydä katsomassa, arvaavat milloin heitä tullaan ruokkimaan."

Arentimies, joka jälleen saavutti tunnon etevyydestään sen vieraan rinnalla, jolle hän illallista oli luvannut, sanoi: "Kymmenessä minuutissa." Sitten hän, hetken vaiti oltuansa, ja puolustavalla äänellä, ikäänkuin hän olisi pelännyt, että häntä katsottaisiin ylhäisten joukkoon kuuluvaksi, jatkoi: "Me emme syö kyökissä. Minun isäni teki niin, ja niin minäkin tein siksi kuin nain; mutta minun Bess'ini, vaikka hän on niin hyvä arentimiehen vaimo kun milloinkaan on kengissä käynyt, oli kuitenkin kauppiaan tytär ja oli saanut toisellaisen kasvatuksen. Katsokaas, hän ei ollut ilman rahoita;

mutta, vaikka hänellä ei olisikaan rahoja ollut, en olisi suvainnut hänen omaisensa sanovan, että minä olin häntä alentanut – sentähden me syömme arkihuoneessa."

Kenelm sanoi: "Ensimmäinen kysymys, joka on lukuun otettava, on se, saammeko ensinkään syödä. Kun se on ratkaistu, on se, joka ennemmin syö arkihuoneessansa kuin kyökissänsä, varmaankin voittava enimmät puolellensa. Mutta tuossa näen kaivon; sillä aikaa kuin te menette lehmiä katsomaan, jään minä tänne käsiäni pesemään."

"Odottakaas; te näytte olevan älykäs mies, eikä mikään narri. Minulla on poika, hyväluontoinen mutta itserakas junkkari, joka pöyhisteleksen ja pitää itsensä mokomana taiturina. Te tekisitte minulle hyvän palveluksen, ja hänellekin, jos hiukan masentaisitte häntä."

Kenelm, joka par'aikaa pesi käsiänsä, vastasi ainoastaan nyökkäyttämällä päätänsä. Mutta koska hän harvoin laiminlöi tilaisuutta aprikoimiseen, sanoi hän itsekseen, pestessään kasvojansa: "Ei ole ihmettä, että pienen miehen mielestä on hauska kukistaa isoa miestä, kun isä voi pyytää muukalaista nöyryyttämään hänen omaa poikaansa sentähden, että tämä ei vähää itsestään luule. Tämän inhimillisen luonnon peri-totuuden johdosta arvostelu hyvin taitavasti luopuu vaatimuksestaan olla analyytisenä tieteenä ja muuttuu edulliseksi ammatiksi. Se perustuu siihen huviin, jota sen lukijat nauttivat siitä, että henkilöä nöyryytetään."

YHDEKSÄS LUKU

Se oli kaunis, sievä maatila, johon kuului pari kolme sataa acra joltisenkin hyvää maata, jota hoiti joltisenkin hyvin toimelias vanhanaikuinen arentimies, joka, vaikka hän ei puimakoneita eikä höyry-auroja käyttänyt, eikä kemiallisten kokeiden kanssa puuhannut, kuitenkin tuotti mukavan pää-oman maallensa ja saattoi pää-oman antamaan hyvän koron. Illallispöytä oli katettu kohtalaisen suureen, vaan matalaan, lasi-ovella varustettuun huoneeseen, ovi oli auki ja samaten kaikki ikkunat, joissa oli varsin pienet ruudut ja jotka olivat pieneen puutarhaan päin, jossa kasvoi runsaasti niitä vanhoja englantilaisia kukkia, joita nykyaikana ei komeammissa, vaan paljon vähemmän tuoksuvissa, puutarhoissa näe. Yhdessä puutarhan kulmassa oli tuuhea lehtimaja ja vastapäätä sitä joukko mehiläispesiä. Itse huone ilmoitti mukavuutta ja sitä sievyyttä, joka todistaa että naispuolinen haltia siinä hallintoa pitää. Seinillä riippui kirjahyllyjä sinisissä nauhoissa, joilla oli pieniä kirjoja kauniissa kansissa; kaikissa ikkunoissa oli kukkaruukkuja; siellä oli pieni pianokin; seiiniä koristi kreivikunnan ylimysten ja palkintoa saaneiden härkien kuvat sekä tapisseri-neuloksella ommellut merkkaukankaat, joissa oli siveellisiä runoja ja arentimiehen iso-äidin, äidin, vaimon ja tytärten nimi- ja syntymäpäivät. Kamiinin yläpuolella oli peili ja sen yläpuolella riippui revonhätä voitonmerkinä; eräässä huoneen nurkassa oli pöytä, jolla oli peili ja joukko vanhoja kiinalaisia, indialaisia ja englantilaisia porsliinikaluja.

Huoneessa oli nyt arentimies itse, hänen vaimonsa, kolme pulskaa tytärtä ja kalpea, laiha, kahdenkymmenen vuotias nuorukainen, joka ei tahtonut maanviljelijäksi ruveta; hän oli käynyt eräässä korkeammassa alkeiskoulussa, ja hänellä oli korkeat käsitteet sivistyksestä ja aikakauden edistyksestä.

Vaikka Kenelm oli vakavimpia ihmisiä maailmassa, hän ei kuitenkaan ollut ensinkään ujo. Ujous on oikeastaan tavallinen itserakkauden merkki; ja tästä ominaisuudesta nuorena Chillinglyssä tuskin oli enempää kuin nuo kolme kalaa hänen perityssä vaakunassansa. Hän oli aivan kuin kotonaan toisten kanssa, vaikka hän koetti kohdella noita kolmea tytärtä vallan samalla tavalla, jotta ei luultaisi hänen ketäkään erityisesti suosivan. "Luvuissa on jonkimoinen turva," ajatteli hän, "varsinki epätasaisissa. Nuo kolme lemmetärtä eivät milloinkaan naineet eikä myöskään nuo yhdeksän runotarta."

"Minä oletan, nuoret neidet, että soitantoa rakastatte," sanoi Kenelm luoden silmäyksen pianoon.

"Kyllä, suuresti," vastasi vanhin tyttö, joka puhui muiden puolesta.

Arentimies huomautti, pannen vieraan lautaselle keitettyä lihaa ja juurikkaita: "Nyky-aikana ei ole niin kuin minun poikana ollessani: silloin ainoastaan varakkaammat arentimiehet antoivat tyttönsä oppia pianoa soittamaan ja kouluuttivat poikiansa. Nyt me alhaisetkin autamme lapsiamme yhden tahi pari askelta ylemmäksi omaa asemaamme yhteiskunnan tikapuille."

"Koulumestari on poissa," sanoi poika sellaisella äänellä kuin hän olisi viisas mies, joka hankkii uusia aarteita filosofiian aarreaitaan lausumalla uuden ja oman opinkappaleen.

"Epäilemättä," sanoi Kenelm, "on valistus nyt korkeammalla kannalla kun se oli edellisen sukupolven aikana. Ihmiset kaikista säädyistä lausuvat samoja jokapäiväisiä aatteita jotenkin samalla tavalla. Ja sen mukaan kuin sivistyksen kansanvalta leviää – eräs ystäväni, joka on lääkäri, kertoo minulle, että taudit, jotka ennen olivat sallitut ainoastaan niin sanotulle aristokratialle (vaikka en tiedä mikä se sana merkitsee puhtaalla englannin kielellä), nyt samassa määrässä alhaisempiakin säätyjä vaivaavat —, siinä määrässä myöskin tic-douloureux ja muut hermotaudit enenevät. Ja ihmssuku käy, ainakin Englannissa, yhä heikommaksi ja aremmaksi. Taru kertoo henkilöstä, joka kovin vanhaksi tultuansa muuttui heinäsiirkaksi. Englanti on hyvin vanha ja lähenee nähtävästi kehityksesssänsä heinäsiirran kantaa. Kenties emme syö niin paljon lihaa kuin esi-isämme söivät. Saanko luvan pyytää vielä yhden palasen?"

Kenelmin puhe ulottui hiukan ulommaksi hänen kuulijoittensa käsityspiiriä. Mutta poika, joka selitti sitä syytökseksi ajan henkeä vastaan, kävi vallan tulipunaiseksi ja sanoi, rypistäen kulmakarvojansa: "Minä toivon, sir, ettette edistymistä vihaa."

"Se tulee siihen: minä olen esim. ennen täällä, jossa minun on hyvä olla, kuin menen eteenpäin hankaluuksia kärsimään."

"Se oli hyvin vastattu!" huudahti arentimies.

Poika ei ollut kuulevinaanakaan tätä isän lausumaa hyväksymistä, vaan vastasi Kenelmille pilkallisesti nauraen: "Minä otaksun, että tarkoitate tulevanne pahemmaksi, jos seuraatte aikaanne."

"Minä pelkään ettei meillä ole muu edessä kuin seurata aikaamme; mutta kun tulemme sille kannalle, että astumme vanhuuteen, eteenpäin mennessämme, niin meidän ei tule surra, jos aika olisi kyllin kohtelias pysymään alallansa; ja kaikki hyvät lääkärit ovat yksimieliset neuvomaan meitä ettei tule ajaa sitä liian joutuisaan kulkuun."

"Tässä maassa ei ole mitään vanhuuden merkkiä, sir; ja, jumalan kiitos, me emme yhdessä kohden seiso."

"Heinäsirkat eivät milloinkaan sitä tee; ne hyppelevät aina ympäri ja 'edistyvät' oman käsityksensä mukaan, kunnes ne (jos eivät hyppää veteen ja liian aikaisin joudu tuutaimen taikka sammakon saaliiksi) kuolevat siitä väsymyksestä, jota hyppäminen ehdottomasti vaikuttaa. Saanko vähän riisipuddinkia vielä, Mrs Saunderson?"

Arentimies, joka ei oikein Kenelmin kuvaannollista puhetta käsittänyt, näki kuitenkin ilolla, että hänen viisas poikansa näytti enemmän hämmästyneeltä kuin hän itse oli, ja huudahti iloisesti: "Bob, poikaseni, – Bob! Meidän vieraamme on sinua etevämpi!"

"Ei olekaan!" sanoi Kenelm vaatimattomasti. "Mutta minä luulen, suoraan sanoen, että Mr Bob olisi sekä viisaampi että painavampi mies, ja kauempana heinäsirkan kannalta, jos hän ajattelisi vähemmän ja söisi enemmän puddinkia."

Kun illallinen oli syöty, tarjosi arentimies Kenelmille savipiipun, jossa oli huonoa tupakkaa; matkamies vastaanotti sen nöyrästi niinkuin hän aina elämän vastuksia kohtasi, ja koko seura, paitsi Mrs Saunderson, lähti puutarhaan. Kenelm ja Mr Saunderson istuivat lehtimajaan, tytöt ja edistymisen sankari jäivät ulkopuolelle kukkaisten luo. Oli hiljainen ja ihana yö, täysikuu valaisi seutua. Arentimies, joka istui kasvot niittyjä kohti, tupakoi rauhallisesti. Kenelm veti muutamia haikuja piipustansa, laski sitten piipun pois ja loi katseen tyttöihin. He olivat hyvin hauskan näköiset, ollen lähellä toisiansa mehiläispesien kohdalla; ne kaksi nuorinta istuivat kukkapenkkiä ympäröivällä ruohokaistaleella ja olivat laskeneet käsivartensa toinen toistensa hartioille; vanhin seiso suorana heidän takanaan ja kuunvalo lankesi hänen ruskeille hiuksillensa.

Nuori Saunderson kulki itsekseen levottomana edestakaisin käytävällä.

"Se on kummallista," ajatteli Kenelm, "että tytöt eivät ole ilkeitä katsella, kun heitä on näin pari kolme yhdessä; mutta jos riistää jonkun irti joukosta, niin se tavallisesti tulee niin suoraksi ja kaljuksi kuin pavunsalko. Haluaisinpa tietää katsooko tämä maalainen heinäsirka, joka on niin ihastunut noihin hyppäyksiin, joita hän edistymiseksi sanoo, mormonein yhteiskuntaa sivistyneen edistymisen merkiksi. On monta seikkaa, jotka puolustavat kokonaisen kymmenkunnan vaimon ottamista, samoin kuin voipi ostaa kymmenkunnan helppoja partaveitsiä. Sillä ei ole mahdotonta kymmenen joukosta löytää yhden, joka on hyvä. Ja sitä paitsi on varmaankin kokonainen kimppu monenvärisiä kukkasia, siellä täällä kuihtunut lehti, kauniimpi katsella kuin sama yks'toikkoinen, yksinäinen hame. Mutta minä pelkään että nämät mietteet ovat sopimattomia, vaihtakaamme ne muihin. – Arentimies," sanoi hän ääneen, "minä oletan, että teidän kauniit tyttärenne ovat liian hienot ollaksensa teille erittäin suureksi avuksi. Minä en heitä heinämiesten joukossa nähnyt."

"Kyllä ne siellä olivat, vaikka erikseen niitun äärimmäisessä päässä. Minä en tahdo, että ne ovat toisten tyttöjen kanssa, joista useat ovat muukalaisia toiselta seuduilta. En tosin tiedä heistä mitään pahaa, mutta kun en liioin tiedä mitään heidän eduksensakaan, niin katsoin parhaimmaksi pitää tyttöni erillensä."

"Mutta minä olisin katsonut viisaimmaksi pitää poikaanne niistä erillään. Minä näin hänen tyttöparven keskellä."

"Oh," sanoi arentimies miettiväisesti ja otti piipun suustansa, "minä en usko, että tytöt, jotka eivät ole juuri hyvää kasvatusta saaneet, lapsi raukat! vaikuta niin pahaa poikiin, kuin hyvästi kasvatettuihin tyttöihin – ainakaan ei vaimoni sitä usko. 'Pidä hyvät tytöt erillään pahoista tytöistä,' sanoo hän, 'niin hyvät tytöt eivät milloinkaan käytä itseänsä pahoin!' Ja te tulette vielä huomaamaan, että siinä jotakin on, kun itse saatte tyttöjä kasvatettavaksi."

"Odottamatta tätä aikaa – jonka en toivo koskaan tulevankaan – myönnän, että teidän kelpo vaimonne väite on hyvin viisas. Minun oma käsitykseni on, että nainen helpommin voipi vahingoittaa omaa sukupuoltansa kuin meidän, koska hän ei voi elää tekemättä pahaa yhdelle tai toiselle."

"Ja hyvää myöskin," sanoi iloinen arentimies ja löi nyrkkinsä pöytään.

"Mitenkä me tulisimme aikaan ilman vaimoja?"

"Me tulisimme aikaan paljon paremmin, se on minun luuloni, sir. Adam oli kultaa parempi, eikä häntä omatunto eikä vatsataudit vaivanneet, ennenkuin Eva houkutteli häntä raakoja omenia syömään."

"Nuori mies, minä näen nyt, että olette ollut onnettomasti rakastunut.

Sentähden te olette niin suruisen näköinen."

"Suruisen näköinen! Oletteko milloinkaan tuntenut miestä, jolla on ollut kova onni rakkaudessa ja joka on näyttänyt vähemmän suruiselta päästyänsä puddingin ääreen?"

"Noh! Mutta te osaatte hyvin veistä ja kahvelia hallita – se täytyy myöntää." Tässä arentimies kääntyi ja katseli tutkivaisesti Kenelmiä. Sen jälkeen hän suuremmalla kunnioituksella lisäsi: "Tiedättekö mitä, te saatatte minua hämille."

"Se on mahdollista. Minä olen varma siitä, että saatan itseänikin hämille. Mitä vielä aiotte sanoa?"

"Kun katselen teidän pukuanne – ja – ja —"

"Nuo kaksi killinkiä kuin minulle annoitte? Niin —"

"Minä luulin teitä pienen, minun kaltaiseni, arentimiehen pojaksi. Mutta nyt minä puheestanne huomaan, että olette ylioppilas – herrasmies. Eikö niin ole?"

"Hyvä Mr Saunderson, minä lähdin vähän aikaa sitten matkalleni inhoen valhetta. Mutta minä epäilen ihmisten pääsevän pitkälle tässä maailmassa, huomaamatta, että luonto on hänelle suonut valhettelemisen ky'yn välttämättömäksi keinoksi itsensä suojelemiseen. Jos te kysytte minulta itsestäni, niin varmaan tulen valehtelemaan teille. Senvuoksi on kenties parasta etten jääkään teille yöksi, vaan sen sijaan ha'en itselleni makuusijan jonku tiheän pensaston juurella."

"Mitä vielä! Minä en suinkaan tahdo tietää enempää kenenkään tilasta kun hän itse katsoo sopivaksi minulle ilmoittaa. Jääkää tänne lopettamaan heinäntekoa. Ja sen minä sanon, nuori mies, että olen hyvilläni siitä, ettette näy tytöistä välittävän; sillä minä kyllä näin varsin kauniin tytön koettavan päästä teidän suosioonne – ja jollette ole varoillanne, on hän saattava teitä rettelöihin."

"Kuinka? Aikooko hän karata setänsä luota?"

"Setänsä? Herra siunatkoon, ei hän asu setänsä, vaan isänsä luona, enkä ole milloinkaan kuullut hänen aikoneen karata. Jessie Wiles – se on hänen nimensä – on, minun luullakseni, hyvin kelpo tyttö, josta kaikki pitävät – ehkä liiankin paljon; mutta hän tietää olevansa kaunotar, eikä ensinkään ole pahoillansa siitä että häntä ihaillaan."

"Ei yksikään vaimo siitä pahoillansa ole, olkoonpa hän kaunotar tai ei. Mutta minä en voi ymmärtää miksi Jessie Wiles saattaisi minua rettelöihin?"

"Sentähden, että löytyy ko'okas, roteva mies, joka on tullut puolihulluksi hänen tähtensä; ja kun hän on näkevinään jonkun toisen liian paljon Jessieä katselevan, niin hän musertaa hänet murskaksi. On siis parasta, nuori mies, että säilytätte nahkanne pulaan joutumasta."

"Vai niin! Ja mitä tyttö näistä rakkauden osoituksista sanoo? Kai hän pitää miehestä enemmän sentähden, että hän muita murskaksi musertaa?"

"Lapsi parka! Ei; hän vihaa häntä niin ettei kärsisi häntä nähdä. Mutta mies vannoo, ettei Jessie saa mennä toisen kanssa naimiseen, vaikka hän itse sentakia joutuisi hirsipuuhun. Ja totta puhuakseni, minä pelkään, että Jessie liian paljo puhuu muiden kanssa kääntääksensä tämän tappelijan epäluuloa siitä ainoasta miehestä, jota hän minun luullakseni rakastaa. Kivulloinen nuori miesparka, joka tapaturman kautta joutui raajarikoksi ja jonka Tom Bowles sakarisormellansa voisi musertaa."

"Tuo on todella oikein hauskaa," sanoi Kenelm, joka näytti vähän innostuvan. "Minun tekisi mieleni tulla tutuksi tuon hirvittävän kosijan kanssa."

"Se on helppo asia," sanoi arentimies kuivasti. "Teidän ei tarvitse muuta tehdä kuin mennä kävelemään Jessie Wiles'in kanssa auringon laskun jälkeen, niin opitte tuntemaan Tom Bowles'ista enemmän kuin kuukauden sisässä tulette unhottamaan."

"Kiitoksia neuvosta," sanoi Kenelm hiljaa, mutta mieltäväisesti. "Minä toivon voimani käyttää sitä hyödykseni."

"Käyttäkää vaan. Minun olisi paha mieli jos johonkin pulaan joutuisitte; ja kun Tom Bowles on raivoissansa, on hän kuin vihainen härkä. Mutta meidän täytyy nousta ylös varhain huomenaamalla; minä lähden vielä karjatarhassa käymään ja menen sitte levolle; minä neuvoisin teitä tekemään samoin."

"Kiitoksia viittauksesta! Minä näen, että tytöt jo ovat menneet sisään.

Hyvää yötä!"

Kun Kenelm meni puutarhan läpi, kohtasi hän nuoremman Saundersonin.

"Minä pelkään," sanoi edistymisen harrastaja, "että ukko teistä on ollut kovin ikävä. Mistä te olette puhuneet?"

"Tytöistä," sanoi Kenelm, "joka aine aina on kauhea, mutta ei ehdottomasti ikävä."

"Tytöistä – olisiko ukko tytöistä puhunut? Te laskette leikkiä."

"Toivoisin sitä tekeväni, mutta se on jotakin, jota en milloinkaan ole osannut siitä saakka kuin tähän maailmaan tulin. Jo kehossa tunsin elämän olevan varsin totisen asian, joka ei leikin tekoa salli. Minä muistan vallan hyvin kuin minulle ensimmäinen kerta majavanöljyä annettiin. Tekin, Mr Bob, olette kai huokuneet sisääne tätä esimakua elämän suloisuuksista. Teidän suupielistänne eivät ne alaspäin kääntyvät väärät viivat ole hävinneet, joihin tämä öljy niin julmalla tavalla veti ne. Te olette samoin kuin minä luonteeltaan vakava, ettekä leikkipuheesen taipuvainen – niin, se joka edistymistä harrastaa on epäilemättä kovin tyytymätön asiain nykyiseen tilaan. Ja pitkällinen tyytymättömyys paheksii leikkipuheen satunnaista helpoitusta."

"Jättäkää nuo turhat asiat," sanoi Bob, "ja sanokaa suoraan eikö isäni puhunut mitään erityisesti minusta."

"Ei sanaakaan – ainoa mies, josta hän erittäin jotain mainitsi, oli Tom Bowles."

"Mitä? Tappelija Tom! Koko naapuriseudun kauhu! Oh, minä arvaan, että ukko pelkää Tomin hyökkäävän minun päälleni. Mutta Jessie Wiles'in tähden ei kannata ruveta riitaan tuon lurjuksen kanssa. Se on kauhea häpeä hallituksen puolesta —"

"Mitä? Onko hallitus laiminlyönyt Tom Bowles'in urhoollisuutta arvossa pitää tahi oikeammin rajoittaa hänen liikanaista kiihkoansa?"

"Oh, se on kauhea häpeä hallituksen puolesta ettei se ole pakoittanut hänen isäänsä panemaan häntä kouluun. Jos koulunkäynti olisi yleinen —"

"Niin luulette ettei raakoja ihmisiä olisi olemassakaan. Voi olla, mutta koulunkäynti on yleinen Kiinassa. Ja samaten selkäänsaanti. Minusta te kuitenkin sanoitte, että koulumestari on poissa ja että valistuksen aikakausi on yhä edistymässä."

"Niin, kaupungeissa, mutta ei näissä pääsemättömissä maalais-seuduissa; ja se tekee minun vallan hulluksi. Minä tunnen olevani täällä kadotettuna, – menetettynä. Minussa on jotain, sir, ja se voipi kehittyä ainoastaan ottelussa samankaltaisten henkien kanssa. Te'ettekö sentähden minulle palveluksen?"

"Aivan kernaasti."

"Puhukaa ukolle jotain siihen suuntaan, että hän ei voi odottaakaan saavansa minusta, sen kasvatuksen mukaan jonka olen saanut, kyntömiestä tahi sikojen syöttäjää; sanokaa että Manchester olisi oikea paikka *minulle*."

"Miksi Manchester?"

"Siksi, että minulla siellä on sukulainen, joka on kauppias ja on luvannut minulle paikan konttoorissaan, jos vaan ukko siihen suostuisi. Ja Manchester hallitsee Englantia."

"Mr Bob Saunderson, minä lupaan tehdä minkä voin teidän toiveidenne hyväksi. Tämä on vapauden maa, ja jokaisen tulee saada itse valita tiensä siinä, jotta, jos vihdoinkin viimein menee hiiteen, niin menee sinne ilman sitä tunnon rauhan häiritsemistä, joka on luonnollinen seuraus siitä että joku toinen ajaa häntä sinne, vastoin hänen omaa tahtoansa. Hän ei silloin voi syyttää siitä muita kuin itseänsä. Ja tämä, Mr Bob, on suuri lohdutus. Kun olemme pulaan joutuneet ja soimaamme toisia siitä, niin tulemme tietämättämme olemaan väärät, viholliset, kovat, kiukkuiset ja kenties kostonhimoiset. Me päästämme sellaiset tunteet valloilleen, jotka koettavat turmella koko luonnetta. Mutta kun soimaamme ainoastaan itseämme, niin tulemme katuvaisiksi. Me emme ole niin tarkkoja muiden suhteen. Ja itsensä soimaaminen on kuitenkin terveellinen omantunnon tutkiminen, jota todellisesti hyvä ihminen joka päivä harjoittaa. Ja nyt, olkaa hyvä ja näyttäkää minulle se huone, jossa minun tulee nukkua ja muutamaksi tunniksi unhoittaa että elän – paras mikä voi tapahtua, hyvä Mr Bob! Meidän päivämme eivät ole niinkään hulluja, niin kauan kuin voimme unhoittaa kaikki mitä niiden kuluessa on tapahtunut, samassa hetkessä kuin laskemme päämme päänaluselle."

Molemmat nuoret miehet menivät vallan ystävällisesti käsi kädessä sisään. Tytöt olivat jo menneet omaan huoneeseensa, mutta Mrs Saunderson oli vielä ylhäällä, viedäksensä vierasta vieraskammariin – pieneen kauniiseen huoneeseen, joka kaksikymmentä kaksi vuotta sitten oli huonekaluilla varustettu, kun arentimies nai; se oli tapahtunut Mrs Saundersonin äidin kustannuksella, sillä hän aikoi asua siinä, kun hän tuli heille käymään. Siinä oli parkkumi-akuttimet ja ruutukaiset tapetit ja se näytti yhtä uudelta kuin se eilen olisi tapeteilla ja huonekaluilla varustettu.

Kun Kenelm jäi yksin, riisui hän päältänsä, mutta ennenkuin hän pani maata, paljasti hän oikean käsivartensa, käänsi sitä ja katseli vakaasti sen jäntäre-rakennusta, vasemmalla kädellään tunnustellen sitä käsivarren yläpuolen kohennusta, jota tavallisesti palloksi sanotaan. Nähtävästi tyytyväisenä tämän nyrkkitaistelun välikappaleen suuruuteen ja lujuuteen, Kenelm huokasi hiljaa. "Minä pelkään, että minun täytyy antaa Thomas Bowles'ille selkään." Viisi minuuttia myöhemmin hän nukkui.

KYMMENES LUKU

Seuraavana päivänä heinänteko oli lopetettu, ja oli jo aloitettu panna heiniä pieleksiin. Kenelm teki tehtävänsä nyt yhtä kunnollisesti kun edellisenä päivänä, jolloin Mr Saunderson oli häntä siitä kiittänyt. Mutta sen sijaan, että hän niinkuin ennen olisi välttänyt Miss Jessie Wiles'in seuraa, hän päinvastoin nyt toimitti niin, että hän päivällisen aikana tuli tämän vaarallisen kaunottaren läheisyyteen ja alkoi puhella hänen kanssansa. "Minä pelkään olleeni epäkohtelias teitä kohtaan eilen ja pyydän anteeksi siitä."

"Oh," vastasi tyttö – "oh, minun tulisi pyytää teiltä anteeksi siitä että rohkenin puhutella teitä. Mutta minä luulin teidän tuntevan itsenne vieraaksi, ja tarkoitukseni oli hyvä."

"Sen kyllä tiedän," vastasi Kenelm, kohteliaasti haravoiden hänen osaansa heinistä sekä oman osansa puhuessaan. "Ja minä toivon pääseväni teidän ystäväksenne. Piakkoin lopetamme työmme päivällistä syödäksemme, ja Mrs Saunderson on pistänyt lakkarini täyteen hyviä voileipiä, joissa on liha päällä; minä jakaisin mielelläni ne teidän kanssanne, jos teillä ei ole mitään vastaan syödä päivällistä täällä minun kanssani sen sijaan, että menette kotia."

Tyttö oli kahdella päällä ja pudisti päätänsä merkiksi ettei ehdotus ollut hänelle mieleen.

"Pelkäätekö, että meidän naapurimme katsoisi sitä vääräksi?"

Jessie työnsi alahuulensa ylös halveksivalla tavalla ja sanoi. "Minä en paljon välitä siitä, mitä muut ihmiset sanovat, mutta eikö se ole väärin tehty?"

"Ei ensinkään. Sallikaa minun rauhoittaa teitä. Minä viivyn täällä ainoastaan päivän tai kaksi; ei ole luultavaa, että me enää toinen toistamme tapaamme; mutta ennenkuin lähdän, tekisin varsin mielelläni teille pienen palveluksen." Näin puhuessaan hän oli lakannut haravoimasta ja, nojaten haravaansa, hän ensi kertaa oikein tarkoin katseli kaunista tyttöä.

Niin, hän oli erinomaisen kaunis – oikea kaunotar – paksu, musta tukka oli kauniisti pantu ylös olkihatun alle, joka varmaankin oli hänen oma tekemänsä; sillä on yleiseen tunnettu ettei mikään tee maantyttöä niin kodikkaaksi kuin oljenkutominen. Hänellä oli suuret ja lempeät, siniset silmät, hienot kasvot, ja hänen ihonsa oli puhtaampi ja kauniimpi kuin maalaiskaunottareiden tavallisesti on, ilma ja aurinko kun yhteisesti sitä tavallisesti pilaavat. Hän hymyili ja punastui hiukan kun Kenelm häntä katseli ja loi häneen ystävällisen, luottavaisen katseen, joka olisi voinut lumota filosoofin ja pettää keikarin. Ja kuitenkin Kenelm, sen aavistavaisen luonteentuntemisen kautta, joka usein on varmin siinä, missä hankitun tiedon epäilykset ja viisastelemiset vähimmin sitä häiritsevät, kohdakkoin huomasi, että tämän tytön mieli kenties tietämättömän teeskentelemisen ohessa oli täynnä lapsellista viattomuutta. Hän painoi alas päänsä, vetäen katseensa takaisin, ja sulki hänet sydämeensä niin hellästi kuin hän olisi ollut lapsi, joka häneltä turvaa anoi.

"Niin," sanoi hän itsekseen, "niin, minun täytyy antaa Tom Bowles'ille selkään; mutta odotapas, ehkä hän kuitenkin pitää hänestä."

"Mutta," jatkoi hän ääneen, "te ette ymmärrä miten minä voin teille hyvän työn tehdä. Ennenkuin likemmin asiaa selitän, sallikaa minun kysyä teiltä, kuka näistä miehistä täällä niityllä on Tom Bowles?"

"Tom Bowles!" huudahti Jessie hämmästyneen ja levottoman näköisenä, ja kävi vallan vaaleaksi katsellessaan ympärillensä; "te peloititte minua, sir, mutta hän ei ole täällä; hän ei työskentele niityillä. Mutta miten te olette kuullut Tom Bowles'ista puhuttavan?"

"Syökää päivällistä minun kanssani niin kerron sen teille. Katsokaa, tuossa orapihlajien alla veden lähellä on sopiva paikka. Nyt heretään työtä tekemästä, niinkuin näette; minä lähdän hakemaan vähän olutta, ja, sitten tapaamme toinen toisemme tuolla."

Jessie seiso i hetken epäävän näköisenä; sitten hän toistamiseen katseli Kenelmiin, ja nähdessänsä hänen totiset ja hyväntahtoiset kasvonsa hän rauhoittui ja lausui tuskin kuultavan myöntymyksen ja lähti orapihlajia kohti.

Koska aurinko nyt loi säteitensä kohtisuoraan heinämiesten päähän ja puiden yli kohoovan kylän kellontornin viisari juuri osoitti yhtä, päättyi kaikki työ ja oli vallan hiljaa; muutamat tytöistä menivät kotiansa; ne jotka jäivät niitylle, kokoontuivat yhteen erikseen miehistä, jotka ohjasivat kulkuansa suurta tammea kohti, jonka juurella oluttynnyri ja haarikat heitä odotti.

YHDESTOISTA LUKU

"Ja nyt," sanoi Kenelm, kun molemmat nuoret, lopetettuansa yksinkertaisen ateriansa, istuivat orapihlajain alla veden luona, jonka tänpuolisella rannalla kasvoi korkeata kaislaa, joka hiljaa suhisi kesätuulen liidellessä sen läpi, – "nyt minä puhun teille Tom Bowles'ista. Onko se totta ettette pidä tästä reippaasta nuoresta miehestä? – Minä sanon nuoresta, sillä minä oletan, että hän on nuori."

"Pidä hänestä! Minä en kärsi nähdä häntä silmiäni edessä."

"Oletteko aina häntä vihanneet? Te olette epäilemättä joskus pitänyt häntä siinä luulossa, ettette sitä tehnyt?"

Tyttö säpsähti eikä vastannut, vaan poimi narsissin maasta ja repi sen armottomasti palasiksi.

"Minä luulen, että te mielellänne kohtelette ihailijoitanne niinkuin tätä kukkaraukkaa," sanoi Kenelm hiukan ankaralla äänellä. "Mutta kukkaan kätkeytyä te väliin tulette löytämään mehiläisen pistimen. Minä näen teidän kasvoistanne ettette sanoneet Tom Bowles'ille vihaavanne häntä, ennenkuin oli liian myöhäistä estää häntä rakastumasta teihin."

"Ei; niin paha en ollut," sanoi Jessie, joka kumminkin näytti häpeävän itseänsä; "mutta minä olin turhamainen ja kevytmielinen, sen myönnän; ja kun hän ensin alkoi minun seuraani hakea, huvitti se minua, enempää asiaa ajattelematta, sillä, näettekös, Mr Bowles (erityinen paino sanalle Mr) on korkeampaa säätyä kuin minä. Hän on käsityöläinen, ja minä olen vaan lampaanpaimenen tytär – vaikka isäni kuitenkin on enemmän Mr Saundersonin isäntärenkinä, kuin pelkkänä lampaanpaimenena. Mutta minä en milloinkaan ottanut sitä asiaa totiselta kannalta, enkä luullut hänenkään sitä tehneen – se on, alussa."

"Vai on Tom Bowles käsityöläinen. Mikä ammattilainen hän on?"

"Hän on hevosenkengittäjä, sir."

"Ja kaunis nuori mies, niinkuin sanotaan."

"Sitä en tiedä; hän on hyvin roteva ja iso mies."

"Ja miksi te rupesitte häntä vihaamaan?"

"Ensiksi siitä, että hän loukkasi isääni, joka on hyvin hiljainen ja hyvä mies, ja uhkasi tiesi millä, jos ei isäni sallinut minun pitää seuraa hänen kanssansa. Sanalla sanoen, hän tahtoi olla sulhaseni! Mutta Mr Bowles on vaarallinen, pahuuntoinen ja hurja mies, ja – älkää naurako minulle, sir – mutta minä näin eräänä yönä unta, että hän murhasi minun. Ja minä luulen, että hän sen tekee, jos hän tulee jäämään tänne; ja niin luulee hänen äitinsäkin, joka on hyvänluontoinen vaimo ja soisi hänen muuttavan täältä pois; mutta hän ei tahdo muuttaa."

"Jessie," sanoi Kenelm hiljaa, "minä sanoin, että tahdoin ruveta teidän ystäväksenne. Luuletteko voivanne minusta saada ystävää? Minusta ei milloinkaan voi tulla muuta kuin ystävä. Mutta minä mielelläni siksi rupeaisin. Voitteko luottaa minuun sellaisena?"

"Kyllä," vastasi tyttö vakaasti, ja kun hän taas loi silmänsä Kenelmiin oli hänen katseensa suora, rehellinen ja kiitollinen, siinä ei ollut vilpin vilahdustakaan.

"Onko täällä joku toinen nuori mies, joka siivommalla tavalla teidän suosiotanne etsii, kun Tom Bowles, ja josta voisitte todella pitää?"

Jessie katseli ympärilleen hakien toista narsissia, ja kun hän ei sitä löytänyt, tyytyi hän kissankelloon, jota hän ei repinyt palasiksi, vaan silitteli kädellensä. Kenelm loi silmänsä tytön suloisiin kasvoihin ja hänen katseessaan oli jotakin, jota hyvin harvoin siinä nähtiin – jotakin sitä selittämätöntä, sanomattoman inhimillistä sydämellisyyttä, jota hänen kaltaisensa filosofit eivät millään ehdoin ottaisi puolustaaksensa. Jos sellaiset tavalliset kuolevaiset, kuin esimerkiksi te tahi minä, olisimme kurkistaneet orapihlaja-viidakon läpi, niin olisimme huokailleet tahi suuttuneet, kukin eri luonnonlaatunsa mukaan; mutta kaikki me olisimme sanoneet, joko vihasta tai kateudesta: "Onnelliset nuoret rakastavaiset!" ja olisimme kaikki sitä sanoessamme näyttäneet vallan onnettomilta.

Mutta ei ole kieltämistä, että kauniit kasvot ovat paljon edullisemmat kuin jokapäiväiset. Ja Kenelmin filantropiian vahingoksi on syytä epäillä tokko Kenelm, jos luonto olisi varustanut Jessie Wiles'in nykeränenällä ja kiersosilmällä, olisi tarjonnut hänelle tekemään ystävyiden työn tahi aikonut tapella Tom Bowles'in kanssa hänen tähtensä. Mutta hänen äänensä ei osoittanut vähintäkään kateutta tai mustasukkaisuutta, kun hän sanoi:

"Minä näen, että löytyy henkilö, jonka kanssa te mielellänne menisitte naimisiin, ja että on suuri eroitus siinä tavassa, millä te kohtelette narsissia ja kissankelloa. Kuka ja mitä se nuori mies on, jota tämä kissankello edustaa? Noh, sanokaa se minulle."

"Me olemme olleet yhdessä jo lapsena," sanoi Jessie, joka yhä katsoi alas hyväillen kissankelloa. "Hänen äitinsä asui meitä lähinnä olevassa tuvassa; ja minun äitini piti paljon hänestä, ja samoin isäkin; ja, ennenkuin olin kymmenen vuoden vanha, heidän oli tapa nauraa, kun Will-raukka kutsui minua pikku vaimoksensa." Tässä alkoivat kyyneleet, jotka olivat Jessien silmiin nousseet, valua alas kukan päälle. "Mutta nyt isä ei tahdo kuulla puhuttavan siitä; eikä siitä voi mitään tulla. Ja minä olen koettanut pitää jostakin toisesta, mutta en voi – niin on asian laita."

"Mutta miksi? Onko hän käynyt pahaksi? – ruvennut elämään kevytmielisesti ja juomaan?"

"Ei – ei – ei, – hän on vakavin ja paras poika koko maailmassa."

Mutta – mutta —"

"Niin; mutta —"

"Hän on raajarikko nyt – ja minä rakastan häntä sitä enemmän sentähden." Tässä Jessie alkoi nyyhkyttää.

Kenelm oli hyvin liikutettu, ja oli kyllin varovainen olemaan vaiti siksi, kunnes hän hiukan tyyntyi; sitten hän ystävällisiin kysymyksiinsä sai vastaukseksi kuulla, että Will Somers – siihen saakka terve ja voimakas nuorukainen – oli kuudentoista vuotiaana ollessaan pudonnut alas telineiltä ja loukannut itsensä niin pahasti, että hänet kohta täytyi viedä sairashuoneeseen. Kun hän sieltä pääsi, niin hän oli – joko putoamisesta, tahi pitkällisestä taudista, joka oli onnettomuuden seurauksena – raajarikko elinkaudeksensa, ja sitä paitsi hänen terveytensä oli niin heikko ja arka, että hän ei mihinkään ulkotyöhön kelvannut eikä voinut hoitaa maanviljelijän rasittavaa tointa. Hän oli lesken ainoa poika, ja hän ei voinut äidillensä minäkään tukena olla. Hän oli oppinut koria tekemään; ja, sanoi Jessie, vaikka hän teki kaunista ja taitavaa työtä, oli niissä seuduin kuitenkin ainoastaan harva ostaja. Ja, vaikka Jessien isä suostuisikin antamaan tytärtänsä raajarikko-paralle, niin kuinka tämä voisi niin paljon ansaita, että hän voisi vaimoa elättää?

"Ja," sanoi Jessie, "minä olin kuitenkin onnellinen, niin kauan kuin pyhä-iltoina voin mennä kävelemään hänen kanssansa tai käydä heillä puhumassa hänen ja hänen äitinsä kanssa – sillä me olemme molemmat nuoret ja voimme odottaa. Mutta nyt en enää uskalla sitä tehdä, sillä Tom Bowles on vannonut, että jos sen te'en, niin hän lyö Will Somers'in maahan minun silmiäni edessä; ja Will on luonnoltaan uskalias, ja minun sydämeni pakahtuisi, jos hänelle jokin onnettomuus tapahtuisi minun takiani."

"Mitä Mr Bowles'iin tulee, niin alkäämme nyt enää häntä ajatelko. Mutta jos Will voisi elättää itseänsä ja teitä, suostuisiko isänne ja te itse siihen, että te menisitte naimisiin tuon raajarikko-raukan kanssa?"

"Isä kyllä suostuisi, ja mitä minuun tulee, niin minä vaikka huomispäivänä menisin hänen kanssaan naimisiin, jollen sen kautta olisi isälle tottelematon. Minä voin tehdä työtä."

"He palaavat nyt työhön; mutta kun se on päätetty, niin suokaa minun tulla teidän kanssanne kotianne, ja näyttäkää minulle Will'in tupa ja Mr Bowles'in puoti tai paja."

"Mutta ette saa puhua mitään Mr Bowles'ille. Hän ei välittäisi siitä, että olette herrasmies, niinkuin nyt huomaa teidän olevan, sir; ja hän on vaarallinen – kovin vaarallinen! – ja niin väkevä."

"Älkää pelätkö," vastasi Kenelm ja puhkesi ääneen, joka oli enemmän naurun kaltaista, kuin mikään hänen suustansa lähtenyt ääni hänen lapsuudestansa saakka oli ollut; "mutta, kun olemme työmme lopettaneet, niin odottakaa muutaman minuutin minua tuolla portin luona."

KAHDESTOISTA LUKU

Kenelm ei enää puhunut uuden ystävänsä kanssa niityllä; mutta kun päivän työ oli lopetettu, haki hän arentimiestä pyytääksensä häneltä anteeksi siitä, että hän ei kohta voinut tulla perheen kanssa illalliselle. Mutta hän ei nähnyt Mr Saundersonia eikä hänen poikaansa. Molemmat tekivät pielestä talon kohdalla. Iloissaan siitä että pääsi anteeksi pyytämisestä ja niistä kysymyksistä, joita se olisi voinut herättää, Kenelm otti takin päällensä ja meni Jessien luo, joka portin luona häntä odotti. He kulkivat rinnakkain tietä myöten, seuraten heinämiehiä, jotka hitaasti palasivat kotiansa. Se oli yksinkertainen englantilainen kylä, sitä ei koristanut haaveelliset tahi malli-asumukset, mutta toiselta puolen se ei kurjalta ja siivottomaltakaan näyttänyt. Kirkko, joka oli götiläistä rakennustapaa, kohosi harmaana heidän edesssänsä, sen takana näkyivät ne punaiset pilvet, joihin aurinko oli laskenut, ja sitä ympäröi ainoastaan puoleksi näkyvän pappilan niittymaat. Etäämpänä oli kylän viheriä laidun, jonka keskellä oli kaunis koulurakennus; ja sitten seurasi pitkä katu, jonka varrella oli valkoisia huoneita, joita ympäröi pienet puutarhat.

Heidän kulkiessansa eteenpäin, nousi kuu kaikessa komeudessaan ja hopioitti tien heidän edesssänsä.

"Kuka on tämän maan omistaja?" kysyi Kenelm. "Hän mahtaa olla hyvä ja varakas mies."

"Niin, Squire Travers; hän on korkea aatelismies ja sanotaan olevan hyvin rikas. Mutta hänen tilansa on ison matkaa kylästä. Te voitte saada sitä nähdä, jos viivytte täällä, sillä hän pitää lauantaina elonjuhlan, ja Mr Saunderson kaikkein torppariensa kanssa menee sinne. Siellä on kaunis puisto, ja Miss Travers'ia kyllä kannattaa nähdä. Oi, kuinka kaunis hän on!" jatkoi Jessie teeskentelemättömällä ihastuksella; sillä naiset ihailevat paljon enemmän toinen toistensa kauneutta, kuin miehet yleiseen luulevat.

"Onko hän yhtä kaunis kuin te itse?"

"Oh, kaunis ei ole oikea sana. Hän on tuhat vertaa ihanampi!"

"Hum!" sanoi Kenelm epäilevästi.

Hetken aikaa molemmat olivat ääneti; vihdoin Jessie keskeytti vaitiolon syvästi huokaamalla.

"Miksi te huokaatte? – Sanokaa se minulle."

"Minä ajattelin kuinka vähän tarvitaan tekemään ihmisiä onnellisiksi, mutta se vähä on yhtä vaikea saada, kuin koko hengenvoimansa uhraaminen johonkin suureen toimeen."

"Se on hyvin viisaasti sanottu. Jokainen tavoittaa jotakin vähäpätöistä, josta ei kukaan muu kentiesi antaisi penniäkään. Mutta mikä se vähäpätöinen asia on, jota te huokaillen toivotte?"

"Mrs Bawtrey myisi mielellään tämän puodin. Hän alkaa jo käydä vanhaksi ja kivulloseksi, mutta ei kukaan osta sitä; jos Will saisi tämän puodin, niin minä voisin sitä hoitaa – mutta ei sitä kannata ajatellakaan."

"Mitä puotia te tarkoitate?"

"Tuota!"

"Missä? Minä en mitään puotia näe."

"Mutta se on kylän puoti – ainoa mikä löytyy, jossa postikonttori on."

"Ah! Minä näen ikkunassa jotain, joka on punaisen nutun näköinen. Mitä siellä myydään?"

"Kaikellaista – teetä ja sokuria, ja kynttilöitä, ja huiivia, ja nuttuja, ja hameita, ja hiirenloukkuja, ja postipaperia; ja Mrs Bawtry ostaa Will raukan koria, ja myy ne paljon korkeampaan hintaan kuin hän itse niistä maksaa."

"Se näyttää olevan sievä tupa ja sen takana on maakappale ja puutarha."

"Niin. Mrs Bawtrey maksaa kahdeksan puntaa vuodessa siitä; mutta puoti kyllä sen verran tuottaa."

Kenelm ei vastannut mitään. He kulkivat edelleen ääneti ja olivat saapuneet kadun keskikohdalle, kun Jessie katseli ympärilleen ja samassa päästi äkillisen huudon, säpsähti ja yhtäkkiä seisahtui.

Kenelm katseli siihen suuntaan kuin tyttökin ja näki muutaman kyynärän päässä, tien toisella puolella, pienen punaisista tiilikivistä tehdyn huoneen ynnä muutamia olkikatoilla varustettuja suojuksia avaralla pihalla, johon vei portti, jota vasten nojasi mies, pieni piippu suussa. "Se on Tom Bowles," kuiskasi Jessie ja pisti kätensä Kenelmin käteen – sitten hän veti sen äkkiä takaisin, ikäänkuin hän olisi tullut toiselle mielelle, ja sanoi yhä kuiskaten: "Menkää nyt takaisin, sir!"

"En suinkaan sitä tee. Minä tahdon juuri oppia tuntemaan Tom Bowles'ia.

Hiljaa!"

Tom Bowles oli samassa viskannut piippunsa pois ja tuli nyt hiljakseen astuen tien poikki heitä vastaan.

Kenelm katseli häntä tarkasti. Hän oli tavattoman roteva mies, pari tuumaa lyhempi Kenelmiä, mutta kuitenkin tavallista pitempi mies; hänen hartiansa ja rintansa olivat vahvat kuin Herkuleen, mutta alempi osa ruumista ei kuitenkaan ollut yhtä vankka, ja hänen käyntinsä oli hidas ja pitkävetainen. Kuunvalo lankesi hänen kasvoiltaan; ne olivat kauniit. Hän oli ilman hattua ja hänen kihara tukkansa oli lyhyeksi leikattu. Hänen kasvonsa olivat säännölliset ja hän oli terveen näköinen; hän näytti olevan noin kahdenkymmenenkuuden tahi seitsemän vuoden vanha. Kun hän tuli lähemmäksi niin huomasi Kenelm ettei hänen kasvonsa olleet ensinkään miellyttävät, niinkuin ne etämmältä näyttivät, vaan hurjan ja kolkon näköiset.

Kenelm kulki edelleen Jessien rinnalla kun Bowles tunkeusi heidän väliinsä ja, toisella kädellään tarttuen tytön käsivarteen, toisella teki uhkaavan liikkeen kääntyessään Kenelmiin, sanoen kolkolla äänellä:

"Kuka olette?"

"Päästäkää tämä nuori nainen, ennen minä en vastaa."

"Jos ette olisi muukalainen," vastasi Bowles ja näytti siltä kun hän koettaisi nousevaa vihaa viihdyttää, "niin makaisitte ojassa noiden sanojen tähden. Mutta minä oletan ettette tiedä minun olevan Tom Bowles, ja minä en salli sen tytön, jota minä rakastan, olla toisen miehen seurassa. Pois täältä sentähden."

"Ja minä en salli kenenkään harjoittaa väkivaltaa tyttöä kohtaan, joka käy minun vieressäni, sanomatta hänelle että hän on konna ja että minä ainoastaan odotan siksi kunnes hän saapi molemmat kätensä vapaaksi antaakseni hänen tietää ettei hänellä olekaan raajarikon kanssa tekemistä."

Tom Bowles tuskin korviansa uskoi. Hämmästyksensä hetkeksi tukehdutti kaikki muut tunteet. Hän tietämättänsä päästi Jessien irti, ja tyttö pakeni niinkuin irti päästetty lintu. Mutta hän nähtävästi ajatteli enemmän uuden ystävänsä vaaraa, kuin pakenemista; sillä sen sijaan, että hän olisi isänsä tuvassa turvaa etsinyt, hän juoksi muutamainkin työmiesten tykö, jotka olivat aivan lähellä ja olivat pysähtyneet ravintolan edustalle, ja palasi näiden liittolaisten kanssa sille paikalle, mihin nuo kaksi miestä olivat jääneet. Työmiehet pitivät paljon hänestä, ja kun heitä oli monta, he eivät Tom Bowles'ia pelänneet, vaan riensivät puoleksi juosten, puoleksi käyden, paikalle, ja toivoivat ehtivänsä sinne hyvään aikaan astumaan Tomin kauhistavan käsivarren ja rauhallisen muukalaisen luurangon välille.

Bowles oli sillä välin toipunut ensi hämmästyksensä ja oli tuskin huomannut, että Jessie oli karannut, vaan piti yhä vielä oikeaa käsivarttansa ojennettuna sitä paikkaa kohti, josta tyttö oli kadonnut, ja jupisi ylönkatseellisesti, tähtäen Kenelmin kasvoja vastaan iskun vasemmalla kädellensä. "Yksi käsi on oleva kylläksi sinulle."

Mutta yhtä nopeaan Kenelm tarttui nostetun käsivarren kyynärpäähän, jotta isku kohtasi tyhjää ilmaa, pisti samalla esiin oikean polvensa ja jalkansa ja pani ämmänkoukkua raskaalle vastustajallensa niin että tämä kaatui selälleen sääret ylöspäin. Liike oli niin äkillinen ja huumaava sekä siveellisesti, että ruumiillisesti, että minuuti tai enemmänkin kului, ennenkuin Tom Bowles nousi ylös. Sitten hän toisen minuutin seisoi ja tuijotti vastustajaansa ja hänen mieltänsä valtasi pelko,

miltei taikauskoinen kammo. Sillä tunnettu on että, olkoonpa mies, tahi vaikkapa petokin kuinka hurja ja uskalias tahansa, jos hän tähän saakka aina on tottunut voittamaan, mutta ei milloinkaan ole kohdannut vihollista, joka olisi ollut hänen vertaisensa voimassa, niin ensimmäinen tappio, varsinkin kun vastustaja on hänestä halveksittava, kauhistuttaa ja veltostuttaa koko hermorakennuksen. Mutta kun tappelija Tomissa vähitellen heräsi oman voiman tunto jälleen, ja hän huomasi, että hän ainoastaan painijan sukkelan tempun kautta oli maahan lyöty, vaan ei nyrkkitaistelijan nyrkkivoiman kautta, niin pelko katosi ja Tom Bowles oli taas entisellään. "Oh, vai olette sitä lajia?" sanoi hän. "Näillä seuduin me emme tappele kantapäillä niinkuin aasit; me tappelemme nyrkeillämme, poikani; ja koska tahdotte sellaista leikkiä, niin täytyyhän teidän saada."

"Jumala," vastasi Kenelm juhlallisesti, "lähetti minun tähän kylään vartavasten Tom Bowles'ille selkään antamaan. Se on sula armo, joka teille tapahtuu, te tulette vielä sitä huomaamaan."

Taas kammo, samankaltainen kuin se, minkä Aristofaneen demagoogi mahtoi tuntea kun makkarantekijä hänen voitti, valtasi Tom Bowles'in uskaliasta sydäntä. Häntä nuo merkilliset sanat eivät yhtään miellyttäneet ja vielä vähemmin se surullinen ääni, jolla ne lausuttiin. Mutta hän päätti ruveta tappeluun paremmin varustettuna kuin hän ensin oli katsonut tarpeelliseksi, ja riisui päältänsä raskaan karkean takkinsa ja liivit, kääri paidanhihat ylös ja meni sitten hitain askelin vihollistansa vastaan.

Kenelm oli myöskin, ja vieläkin perinpohjaisemmin, riisunut takkinsa, jonka hän huolellisesti oli pannut kokoon, koska se oli sekä uusi että ainoa mikä hänellä oli, ja laskenut sen tien viereen ja paljastanut käsivartensa, jotka olivat laihat ja melkein hennot hänen vastustajansa paksuihin jäntäreisin verraten, mutta jänteet niissä olivat vahvat kuin hirven takajalka.

Tähän aikaan työmiehet, Jessien johtamina, olivat paikalle saapuneet, ja aikoivat juuri tunkeutua tappelijain väliin, kun Kenelm viittasi heille väistymään ja sanoi tyyneellä ja painavalla äänellä:

"Asettukaa meidän ympärillemme, hyvät ystävät, muodostakaa piiri ja katsokaa että minun puolestani kaikki käy rehellisesti. Minä olen varma siitä, että Mr Bowles puolestaan on rehellinen. Hän on kyllin suuri turhanpäiväistä halveksimaan. Ja nyt, Mr Bowles, sananen teille naapurinne läsnäollessa. Minä en aio sanoa mitään epäkohteliasta. Te olette tosin hurja ja kiivas, mutta mies ei aina voi itseänsä hillitä – ainakin on minulle niin kerrottu – kun hän ajattelee, enemmän kuin hänen tulisi, kaunista tyttöä. Minä en oikein voi nähdä kasvojanne kuunvalossa, mutta, vaikka ne tällä hetkellä näyttävät kolkolta, olen kuitenkin varma siitä, että te oikeastaan olette kelpo mies, ja että, jos te lupaatte jotakin miehen tavalla, te sitä pidättekin niinkuin mies. Eikö niin?"

Pari kolme läsnäolijoista ilmoittivat hyväksymystänsä hiljaa jupisten; toiset kokoontuivat heidän ympärilleen, ollen ihmeissään.

"Mitä hyötyä tuosta joutavasta puheesta on?" sanoi Tom Bowles hiukan epävakaisella äänellä.

"Suoraan sanoen tämä: jos minä tappelussa voitan teidät, niin minä pyydän teitä naapurienne läsnäollessa lupaamaan, ettette sanoilla ettekä te'oilla enää Miss Jessie Wiles'ia kiusaa."

"Ah!" ärjäsi Tom. "Rakastatteko te häntä?"

"Uskokaa sitä jos mielitte; ja minä puolestani lupaan että, jos te minun voitatte, niin minä lähden täältä niin pian kuin te sallitte minun sitä tehdä, enkä ikinä enää tänne tule. Mitä! Epäättekö sitä luvata? Pelkättekö todella että minä teitä voitan?"

"Te! Minä musertaisin kymmenen teidän vertaista murskaksi."

"Siinä tapauksessa voitte vallan hyvästi luvata se minulle. Se on rehellinen suostumus. Eikö niin, naapurit?"

Kenelmin näennäinen hyvä ja iloinen mieli sekä heidän oma oikeudentuntonsa yhteisesti vaikuttivat sen, että läsnäolijat yhteen ääneen huusivat, että Kenelm oli oikeassa.

"Kuulkaas nyt, Tom," sanoi vanhanpuoleinen mies, "tämä herra ei voi rehellisemmin puhua; ja me uskomme kaikki, että pelkätte, jollette suostu."

Tomien kasvot osoittivat suurta liikutusta; mutta vihdoin hän karjasi.

"Olkoon menneeksi, minä lupaan – se on, jos hän minun voittaa."

"Hyvä," sanoi Kenelm. "Te kuulette, naapurit; ja Tom Bowles ei voisi näyttää kauniita kasvojansa teidän joukossanne, jos hän lupaustansa rikkoisi. Ojentakaa minulle kätenne."

Tappeli Tom ojensi tuiman näköisenä kätensä Kenelmille.

"Noh niin, se on englantilaisen kaltaista," sanoi Kenelm – "julkinen tappelu eikä mitään vihaa. Vetäytykää syrjemmälle, ystävät, ja antakaa tilaa meille."

Työmiehet vetäytyivät kaikki vähän matkaa pois heistä; ja kun Kenelm asettui paikallensa, oli hänen käyttöksensä niin sujuva ja notkea, että hänen vahva ruumiinrakennuksensa kohta tuli näkyviin ja, verrattuna Tomin suureen rintaan, teki jälkimmäisen kömpelön ja kankean näköiseksi.

Molemmat miehet seisoivat minuutin ajan vastakkain toisiansa ja katselivat vakaasti ja varovaisesti toinen toisensa silmiin. Tomin veri alkoi kuohua – eikä Kenelmikään, vaikka hän näytti tyyneeltä, ollut tuntematta sitä sydämen ylpeätä tykytystä, jota taistelun hurja ilo vaikuttaa. Tom teki ensimmäisen iskun, ja yksi isku väistettiin, mutta siihen ei vastattu; uusi isku ja vielä yksi – ne väistettiin vielä – mutta ei vielä isketty takaisin. Kenelm, joka silmännähtävästi vaan puolusti itseänsä, käytti hyväksensä kaikki tämän sotataidon edut, jotka käsivarsien suurempi notkeus hänelle tuotti. Kenties hän tahtoi oppia tuntemaan vastustajansa taitavuutta ja tutkia hänen hengityksiensä pituutta, ennenkuin hän itse uskalsi ruveta hyökkäämään hänen kimppuunsa.

Tom, joka julmistui siitä että iskut, jotka olisivat häränkin maahan lyöneet, täten väistettiin ja huomasi että hän oli kohdannut salaperäisen taitavuuden, joka teki hänen raa'an väkevyytensä turhaksi voimaksi ja ajan pitkään tulisi häntä voittamaan, tuli äkisti siihen päätökseen että, kuta pikemmin hän voisi saattaa tuon raa'an väkevyuden vaikuttamaan, sitä parempi hänelle. Tämän johdosta hän, kolme piiriä tehtyänsä, jolla ajalla hän, ainoatakaan kertaa voimatta vastustajansa varovaisuutta tyhjäksi tehdä, oli saanut muutamia helppoja iskuja nenäänsä ja suullensa, vetäysi takaisin ja hyökkäsi niinkuin härkä vihollisensa päälle – niinkuin härkä, sillä hän karkasi häntä vastaan, mahdottoman suuri pää alaspäin ja molemmat nyrkit sarvien virkaa tehden. Kun hyökkäys oli tehty, oli hän *milled'in* miehen tilassa. Minä oletan varmana asiana, että jokainen englantilainen, joka kutsuu itsensä mieheksi – se on, jokainen mies, joka on ollut englantilainen poika ja jonka sellaisena on täytynyt nyrkkiänsä käyttää – tietää, mikä "mill" on. Mutta minä en kirjoita ainoastaan "pojille" vaan myöskin "tytöille." Kunnioitettavat naiset, – "mill" – minä käytän vastenmielisesti ja itseäni halveksien tätä siansaksaa, jota naiskirjailijat ihailevat ja jota Aikakauden Tytöt tuntevat paremmin kuin Murray'tansa – "mill" – minä en puhu naiskirjailijoille enkä Aikakauden Tytöille, vaan viattomille neitosille, ja selittääkseni sanaa näille ulkomaalaisille, jotka osaavat ainoastaan englannin kieltä, jota Addison ja Macaulay ovat heille opettaneet – "mill" on selitettynä tämä: teidän vastustajanne on jalossa kaksintaistelussa nyrkki nyrkkiä vastaan hyökännyt esiin pää edellä niin, että pää joutui niinkuin ruuvipihtiin vastustajan kyljen ja ulospäin käännetyn vasemman käsivarren väliin, jossa se, ilman suojatta ja avutta, voi tulla vihollisen oikean nyrkin kautta muserretuksi vallan tuntemattomaksi. Se on tila, johon raa'an voiman etevyys väliin joutuu ja jota tällaisessa tappelussa saavutettu taitavuus harvoin laiminlyö hyväksensä käyttää. Kenelm, joka oli kohottanut oikean käsivartensa, epäsi hetken aikaa, sitten hän irroitti vasemman käsivartensa, päästi vangin irti ja, lyöden häntä ystävällisesti olkapähän, käänsi häntä katsojia kohti ja sanoi puolustavalla äänellä. "Hänellä on kauniit kasvot – olisi väärin niitä pahoin pidellä."

Tom'in vaarallinen tila oli niin selvä kaikille ja vastustajan hyväntahtoinen luopuminen siitä edusta, jonka hänen asemansa hänelle tuotti, näytti niin jalolta, että työmiehet hurrasivat. Tom'ista tuntui kuin olisi häntä kohdeltu niinkuin lasta; ja, valitettavasti hän, kääntyessään ja rauhoittaen mieltänsä, sattui luomaan silmänsä Jessie'en. Tytön suu oli selkomen selällään kauhistuksesta; Tom luuli hänen pilkallisesti nauravan hänelle. Ja nyt hän tuli väkeväksi. Hän tappeli niinkuin härkä tappelee nuoren hiehon läsnäollessa, joka, niinkuin hän kyllä tietää, on oleva voittajan oma.

Jos Tom ei milloinkaan ennen ollut tapellut miehen kanssa, joka oli käynyt kilpa-nyrkistelijän opissa, niin ei Kenelm'kään ennen ollut tavannut väkevyyttä, joka, joll'ei se olisi ollut opetusta

vailla, olisi voittanut hänen oman väkevyytensä. Hän ei enää voinut ainoastaan puolustaa itseänsä; hän ei enää voinut taitavan miekkailijan tavalla leikkiä näiden mahdottoman vahvain käsivarsien moukarien kanssa. Ne murtivat hänen varustuksensa – ne kalkuttivat hänen rintaansa kuin olisi se ollut alaisin. Hän huomasi olevansa hukassa jos ne sattuisivat hänen päähänsä. Hän havaitsi myöskin että ne iskut, joita hän tähtäsi vastustajansa rintaan, eivät vaikuttaneet enempää kuin kepillä lyöminen sarvikuonon nahkaan. Mutta nyt hänen sieramensa väljenivät, hänen silmänsä syöksivät tulta – Kenelm Chillingly oli herennyt olemasta filosoofi. Hänen lyöntinsä – kuinka vallan toisellinen kuin Tom Bowles'in sinne tänne kieppuvat iskut! – sattui suoraan maaliinsa niinkuin tyrolilaisen tahi brittiläisen pilkanampujan pyssynkuula Aldershot'issa – siihen oli ko'ottu jäntäreiden ja suonien koko voima – ja hänen iskunsa sattui juuri siihen osaan otsaa, jossa silmät lähenevät toisiansa, ja tätä iskua seurasi salaman nopeudella toinen enemmän rajoitettu, mutta turmiollisempi isku vasemmalla kädellä, joka sattui siihen paikkaan missä vasen korva kohtaa kaulaa ja leukaluuta.

Ensimmäisen iskun jälkeen Tom Bowles oli vetäytynyt taaksepäin ja horjunut, toisen jälkeen hän väänsi kätensä ylöspäin, hypähti ylös ilmaan niinkuin hän olisi saanut kuulun sydämeensä, ja putosi sitten raskaasti suinpäin maahan niinkuin hengetön möhkä.

Katsojat kokoontuivat hämmästyneinä hänen ympärillensä. He luulivat hänen kuolleeksi. Kenelm laskeusi polvillensa; koetteli kädellään Tom'in huulia, suonta ja sydäntä ja nousi sitten ylös, ja sanoi vaatimattomalla ja puolustavalla äänellä.

"Jos hän olisi ollut vähemmän muhkea mies, niin minä kunniani kautta vakuutan ett'en milloinkaan olisi uskaltanut toista iskua antaa. Ensimmäinen isku olisi ollut kylläksi luonnon puolesta vähemmän lahjakkaalle henkilölle. Nostakaa häntä varovasti ylös ja kantakaa hän kotia. Sanokaa hänen äidilleen että minä tulen katsomaan häntä ja hänen poikaansa huomenna. Kuulkaa, juoko hän liian paljon olutta?"

"Kyllä," sanoi yksi talonpojista, "Tom voipi juoda."

"Minä arvasin sen. Liian paljon lihaa tällaisille jäntereille. Menkää lähinnä asuvaa lääkäriä hakemaan. Sinä, poikani? – hyvä – joudu! Ei ole mitään vaaraa, mutta on mahdollista, että suoneniskeminen on tarpeen."

Neljä läsnä-olevaa väkevää miestä nostivat varovasti Tom Bowles'in ja kantoivat hänen kotia; hän ei osoittanut mitään tietoisuuden merkkiä; mutta hänen kasvonsa, niillä paikoin missä ne ei olleet veressä, olivat hyvin kalpeat, hyvin tyyneen näköiset ja huulilla oli vähän vaahtoa. Kenelm käänsi paidanhihansa alas, otti takin päällensä ja kääntyi Jessien puoleen.

"Noh, nuori ystäväni, näyttäkää nyt minulle Willin tupa."

Tyttö lähestyi häntä vaaleana ja vapisevana. Hän ei uskaltanut puhua. Muukalainen oli hänen silmissään muuttunut toiseksi ihmiseksi. Hän pelotti häntä miltei yhtä paljon kuin Tom Bowles oli tehnyt. Mutta tyttö joudutti kulkuansa, astui ravintolan ohitse ja saapui vihdoinkin kylän kaukaisempaan päähän. Kenelm astui hänen rinnallansa, jupisten itseksensä; ja vaikka Jessie kuuli hänen sanojansa, hän onneksi ei niitä ymmärtänyt, sillä ne toistivat katkeraa syytöstä naissukua kohtaan, sanoen sitä pääsyyksi kaikkeen tappeluun, verenvuodatukseen ja onnettomuuteen, joista klassilliset kirjailijat niin paljon puhuvat. Kun Kenelmin kolkko mieli oli käynyt leppeämmäksi tämän palajamisen kautta vanhain oppiin, kääntyi hän vihdoinkin hiljaisen kumppaninsa luo ja sanoi ystävällisesti, mutta vakaasti:

"Mr Bowles on luvannut minulle yhden asian, ja nyt on kohtuullista, että pyydän teidänkin lupaamaan jotakin, nimittäin tätä: ajatelkaa kuinka helposti kaunis tyttö, niinkuin te, voi tulla syyksi ihmisen kuolemaan. Jos Bowles olisi lyönyt minua siihen paikkaan kuin minä häntä löin, niin ei yhdenkään lääkärin apu olisi ollut miksikään hyödyksi."

"Oi!" valitti Jessie vapisten ja peitti kasvonsa käsillensä.

"Ja tästä vaarasta puhumattakaan, ajatelkaa, että mies voi saada kuolinhaavan sekä sydämeen että päähän, ja että sillä naisella on suuri edesvastaus, joka, puolustakoon hän itsensä millä tahansa, unhoittaa kuinka paljon pahaa yksi ainoa sana hänen huuliltansa ja katse hänen silmistänsä voi matkaansaattaa. Ajatelkaa sitä ja luvatkaa ettette milloinkaan, jos menette Will Somers'in kanssa

naimisiin tai ei, enää anna miehelle syytä uskoa että te voitte hänestä pitää, jos sydämenne sanoo, että te ette sitä voi. Lupaatteko sitä?"

"Kyllä, kyllä." Jessie raukan ääni tukehtui nyyhkytyksiin.

"Kuulkaa, lapseni, minä en pyydä teitä herkeämään itkemästä, sillä tiedän, että naiset mielellään kyynelisiin turvaavat, ja tässä tilaisuudessa se tekee teille hyvää. Mutta me olemme nyt kylän äärimmäisessä päässä; mikä on Willin tupa?"

Jessie nosti päätänsä ja osoitti yksinäistä, pientä, olkikatolla varustettua tupaa.

"Minä pyytäisin teitä tulemaan sisälle minua esittelemään; mutta kenties näyttäisi siltä kuin tahtoisin kerskata siitä, että Tom Bowles'in voitin. Hyvää yötä sentähden, Jessie, ja antakaa anteeksi saarnaamiseni."

KOLMASTOISTA LUKU

Kenelm koputti tuvan ovea; ääni huusi hiljaa: "Astukaa sisään."

Hän painoi alas päänsä ja astui kynnyksen yli.

Siitä asti kuin hän oli tapellut Tom Bowles'in kanssa oli hän mieltynyt tähän onnettomaan rakastajaan – ihmisen luonto on sellainen, että hän rupeaa pitämään ihmisestä, kun hän on hänen voittanut; ja hän ei ensinkään ollut hyvillään siitä, että Jessie suositteli kivulloista raajarikkoa.

Mutta kun hänen tyyntä katsettansa kohtasi kaksi kiiltävää, lempeää, mustaa silmää ja vaaleat, hienot kasvot, joissa oli tuo selittämätön vienus, jota heikko terveys usein vaikuttaa etenkin nuoriin, niin kilpailija kohta voitti hänen sydämensä. Will Somers istui uunin ääressä, jossa vielä muutamia hiiliä paloi, vaikka oli lämmin kesäilta; pieni maalaamaton pöytä oli hänen vieressään, jolla oli pajunoksia ja valkoisia, valkaistuja lastuja avonaisen kirjan vieressä. Vaaleilla ja laihoilla käsillään hän par'aikaa teki pientä koria. Hänen äitinsä pani juuri pois teekuppia toiselta, ikkunan alla olevalta, pöydältä. Will nousi ylös kohteliaasti, niinkuin maalainen tavallisesti tekee, kun muukalainen tulee sisään; leski katseli kummastellen taaksensa ja kumarsi syvästi; hän oli pieni, laiha vaimo ja hänen kasvonsa olivat lempeät ja osoittivat kärsivällisyyttä.

Tupa oli siisti, niinkuin kodit tavallisesti ovat maalla, joita naiset saavat mielensä mukaan järjestää. Oven vastapäätä olevalla kaapilla oli joukko halpoja savi-astioita. Valkoiseksi kalkituita seiniä koristi värilliset kuvat, jotka kuvasivat etupäässä raamatullisia aineita Uudesta Testamentista, niinkuin tuhlaaja-pojan palaaminen, jossa tämä oli sinisessä takissa ja keltaisissa housuissa ja sukat liukuneina kenkien yli.

Yhdessä tuvan nurkassa oli joukko erikokoisia koria ladottuina päälletysten ja toisessa nurkassa oli avonainen kirjakaappi, jossa oli moniaita kirjoja; se on koriste, joka on harvinaisempi tuvissa maalla, kuin värilliset kuvat ja kiiltävät savikalut.

Kenelm tietysti ei yhdellä silmäyksellä voinut kaikkea tätä nähdä ja huomata. Mutta koska ihminen, joka on tottunut asiain yleistä puolta käsittämään, erinomaisen pian voi oikein arvostella jotakin, jota vastoin ihminen, joka on tottunut katselemaan ainoastaan asiain erityisyyksiä, varsin hitaasti voi arvostella jotain ja, kun hän sen tekee, hän luultavasti erehtyy, teki Kenelm oikean päätöksen, kun hän arveli näin: "Minä olen yksinkertaisten englantilaisten talonpoikain luona; mutta ne ovat, yhdestä tahi toisesta syystä, jota ei voi tulojen verrannollisen suuruuden kautta selittää, parhaimpaa lajia tätä säätyä."

"Minä pyydän anteeksi, että tunkeudun tänne tähän aikaan, Mrs Somers," sanoi Kenelm, joka lapsuudestansa asti oli ollut sen verran talonpoikien parissa, että hän tiesi kuinka pikaan ne kotijumalainsa läsnäollessa käsittävät heille osoitettua kunnioitusta ja kuinka älykkäitä he ovat huomaamaan, että sitä ei heille osoiteta. "Mutta minä en tule kauan tässä kylässä viipymään, ja minä en tahtois lähteä täältä näkemättä teidän poikanne töitä, joista olen kuullut paljon puhuttavan."

"Te olette hyvin hyvä, sir," sanoi Will tyytyväisesti hymyillen, joka hymy kummallisella tavalla kirkasti hänen kasvonsa. "Ne ovat vaan aivan tavallisia töitä, joita minulla on täällä kotona. Hienommat ovat enimmästi tilattuja."

"Katsokaas, sir," sanoi Mrs Somers, "kauniit korityöt vievät niin paljon aikaa; ja jos niitä ei tehdä tilaajojille, niin olisi kenties vaikea saada niitä myydyksi. Mutta olkaa hyvä ja istukaa, sir," ja Mrs Somers toi tuolin vieraallensa, "sillä välin kun minä juoksen ylös hakemaan sitä koria, jonka poikani on tehnyt Miss Travers'ille. Se viedään hänelle huomenna ja minä panin sen säilöön ettei mikään tapaturma tapahtuisi."

Kenelm istui ja, nostaen tuolinsa lähemmäksi Williä, otti puolitekoisen korin käteensä, jonka nuori mies oli pöydälle pannut.

"Tämä on minusta hyvin sievää ja hienoa työtä," sanoi Kenelm; "ja muoto on kyllin kaunis tyydyttämään sivistyneen naisen kauneuden tuntoa."

"Se on tilattu Mrs Lethbridgelle," sanoi Will; "hän tarvitsee jotain, mihin hän panee kirjeitä ja korttia; ja sen muodon olen valinnut eräästä kuvakirjasta, jonka Mr Lethbridge oli hyvä ja lainasi minulle. Kai te tunnette Mr Lethbridgen? Hän on varsin hyvä herra."

"En, minä en häntä tunne. Kuka hän on?"

"Meidän pappimme, sir. Tässä on kirja."

Kenelm näki ihmeeksansä, että se oli kertomus Pompejista ja että siinä oli puunpiirroksia niistä huonekaluista ja koristuksista, mosaikeista ja freskoista, jotka tästä merkillisestä pienestä kaupungista on löydetty.

"Minä näen, että teidän mallinne on niin sanottu *paterna*," sanoi Kenelm, "ja hyvin tuttu sellainen. Te mukaillette sitä paljon tarkemmin kuin minä olisin katsonut mahdolliseksi, kun pronssin sijaan käytetään kutomistyötä. Mutta te huomaatte varmaankin, että tämän matalan maljan kauneus suureksi osaksi riippuu noista kahdesta kyyhkystä, jotka laidalla istuvat. Te ette voi tätä koristetta tähän panna."

"Mrs Lethbridge aikoi panna siihen kaksi pientä sisustettua kanarialintua."

"Aikoiko hän? Jumala varjelkoon!" huudahti Kenelm.

"Mutta," sanoi Will, "se tuuma ei ollut mieleeni ja minä rohkenin sanoa sitä hänelle."

"Miksi se ei mieleenne ollut?"

"Niin, en tiedä; mutta minusta se ei olisi ollut oikein tehty."

"Se olisi ilmoittanut kauneuden tunnon puutetta ja olisi pilannut korianne; ja minä koetan selittää teille miksi. Te näette tässä, seuraavalla sivulla, hyvin kauniin kuvapatsaan kuvattuna. Tämän kuvapatsaan tarkoitus on olla luonnon mukainen – mutta idealiseerattu. Te ette tunne tuon vaikean sanan, idealiseerattu, merkitystä, ja hyvin harvat ihmiset sitä ymmärtävät. Mutta se tarkoittaa laatia jotain taiteen alalla sen aatteen mukaan kuin ihmisen henki itselleen luopi jostakin luonnossa olevasta. Tämä jokin luonnossa on tietysti ensin huolellisesti tutkittava, ennenkuin ihminen voi muodostaa jotakin taiteen alalla, joka tarkasti kuvaa sitä. Se taidenieikka esimerkiksi, joka on tämän kuvapatsaan tehnyt, on tuntenut ihmisen ruumiin suhdat. Hänen on täytyntä tutkia sen eri osia – päitä ja käsiä, käsivarsia ja jalkoja ja niin edespäin – ja kun hän on niin tehnyt, panee hän kokoon kaikki erilaiset erityis-tutkimuksensa niin että ne muodostavat uuden kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tehdä olennoksi se aate, jonka hän on hengessään luonut. Ymmärrättekö minua?"

"Osaksi; mutta ei kaikki vielä ole selvänä."

"Se on vallan luonnollista; mutta te tulette pian arvaamaan arvoituksen kun mietitte mitä sanon. Jos minä, tehdäkseni tämän kuvapatsaan, joka on tehty metallista ja kivistä, luonnollisemmaksi, panen sen päähän oikeista hiuksista tehdyn valetukan, ettekö silloin kohta huomaisi, että olisin pilannut teoksen – että, niinkuin te selvästi sanoitte, 'se ei olisi oikein tehty' – ja että minä siihen sijaan, että tekisin taideteosta luonnollisemmaksi, olisin tehnyt sitä naurettavaksi, luonnottomaksi, sen kautta, että tahdoin pakoittaa sen mieleen, joka sitä katseli, vastakohtaan todellisen elämän, jota luonnollisista hiuksista tehty valetukka edustaa, ja taiteellisen elämän välillä, jota kiveen tai metalliin olennoksi tehty aate edustaa. Kuta korkeampi taideteos on (se on, kuta korkeampi se aate on, jota se kuvaa uutena luonnosta otettujen erityisyyksien yhdistyksenä), sitä enemmän sitä alennetaan tahi pilataan koettamalla luoda siihen sellainen todellisuus, joka on käytettyjen aineksien rajain ulkopuolella. Mutta samaa sääntöä voipi sovittaa kaikkeen taiteen alalla, olkoonpa se kuinka halpaa tahansa. Ja kaksi sisustettua kanarialintua kudotun korin reunalla, joka on tehty kreikkalaisen juoma-astian mukaan, osoittaisi yhtä huonoa aistia kuin valetukka Apollonin marmorikuvapatsaan päässä."

"Minä ymmärrän," sanoi Will pää alaspäin, niinkuin ihminen, joka tarkasti miettii jotakin – "minä ainakin luulen ymmärtäväni teitä; ja minä olen hyvin kiitollinen teitä kohtaan, sir."

Mrs Somers oli aikaa sitten palannut kori kädessä, mutta seisoi yhä sitä kädessään pitäen, sillä hän ei uskaltanut vierasta herraa keskeyttää, ja kuunteli hänen sanojansa yhtä suurella

kärsivällisyydellä ja yhtä vähän asiasta ymmärtäen, kuin se olisi ollut yksi niitä suuria riitasaarvoja kirkonmenoista, joilla Mr Lethbridgen juhlallisissa tilaisuuksissa oli tapa seurakuntaansa suosia.

Kun Kenelm oli tämän arvostelun tapaisen luentonsa lopettanut – josta moniaat runoilijat ja kirjailijat, jotka koettavat pilkata ideaalia panemalla oikeista hiuksista tehdyn valetukan kivisien kuvapatsaiden päähän, voisivat saada monta hyvää neuvoa, jos alentaisivat itsensä niitä tottelemaan, joka kuitenkin ei ole luultavaa – huomasi hän että Mrs Somers seiso i hänen vieressään, otti häneltä korin, joka todella olikin erittäin kaunis ja sievä ja oli jaettuna useampien osiin sellaisia kaluja varten, joita naiset käyttävät, ja kiitti sitä hyväksi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.